

แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สารนิพนธ์
ของ
นันทรัตน์ สวัสดิกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

153 9434

น 4 2 2 บ

ร 3

แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

30 ธ.ค. 2548

บทคัดย่อ
ของ
นนท์รัตน์ สวัสดิกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2548

h 277002

นันทรัตน์ สวัสดิกุล (2548) แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สารนิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร ทศพร มณีศรีขำ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็น
นักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 100 คน โดยมีวิธีการสุ่มแบบหลาย
ขั้นตอน จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีการเรียนการสอนวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ
กฎหมายทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าความเชื่อมั่น และหาเกณฑ์ปกติของแบบ
วัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ในรูปคะแนนที่ปกติ และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
ผลการวิจัยพบว่า

1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ
คือ ด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ

2 ค่าเฉลี่ยของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย ด้านการรู้คิดอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ด้านความสนใจอยู่
ในระดับน้อย และด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับน้อย

3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านการรู้คิด
มีจำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 33 - 59 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง
24 - 39 มีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 21 - 56 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 72 มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์
ตั้งแต่ 0 68 - 99 68 และค่าT-score ตั้งแต่ T17 - T64

4 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านความสนใจ
มีจำนวน 17 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2 22 - 9 48 มีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 21 - 44
มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 73 มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0 05 - 99 91 และค่าT-score ตั้งแต่
T17 - T81

5 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านบุคลิกภาพ
มีจำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2 71 - 11 00 มีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 20 - 41
มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 61 มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0 09 - 99 91 และค่าT-score ตั้งแต่
T19 - T81

A CONSTRUCTION OF LAWMAN DESIRABLE CHARACTERISTIC INVENTORY
FOR MATHAYOM SUKSA 3

AN ABSTRACT
BY
NUNTARUT SAWADDIKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2005

Nuntarut Sawaddikul (2005) *A Construction of Lawman Desirable Characteristic Inventory for mathayom suksa 3* Master's Project, M Ed (Guidance and Counseling Psychology) Bangkok Graduate School, Srinakharinwirot University Project Advisor Asst Prof Dr Totsaworn Maneesrikum

The purpose of this study was to construct of lawman desirable characteristic Inventory of Mathayom Suksa 3 students A total of 1,100 subject were Multi – stage randomly selected from Mathayom Suksa 3 student general principles of law studying program, of secondary schools under the office of the Basic Education Commission in Bangkok area in the academic year 2004 Mean, standard deviation the level of difficulty discrimination power coefficient of internal consistency or reliability coefficient Normalized T-score, and percentile rank were used to analyze the data

The results of the study were as follow

1 A Construction of Lawman Desirable Characteristic Inventory comprised of three subtests lawman cognitive domain, lawman Interest and lawman personality

2 The mathayom Suksa 3 students mean score of a construction of lawman desirable characteristic The lawman cognitive domain, lawman Interest and lawman personality were high

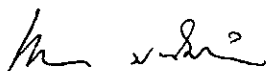
3 The lawman cognitive subtest contained 20 items, while its difficulty level (p) revealed between .33 to .59, the discrimination power (D) ranged from .24 to .39 and the coefficients of internal consistency (r) ranged from .21 to .56 The cross-check of internal consistency showed K R 20 of .72 Beside, the lawman cognitive norms for raw scores corresponding to designated percentiles, 0.68th to 99.68th percentiles rank, and T-score, T17 to T64, for the Mathayom Suksa 3 students were shown in this resrarch paper

4 The lawman interest subtest contained 17 items, while discrimination power (t) ranged from .222 to .948 and the coefficients of internal consistency (r) ranged from .21 to .44 The cross-check of internal consistency showed a cronbach's alpha of .73 Beside, the interest norms for raw scores corresponding to designated percentiles 0.05th to 99.91th percentiles rank, and T-score, T17 to T81, for the Mathayom Suksa 3 students were shown in this resrarch paper

5 The lawman personality subtest contained 13 items, while discrimination power (t) ranged from 2.71 to 11.00 and the coefficients of internal consistency (r) ranged from .20 to .41. The cross-check of internal consistency showed a Cronbach's alpha of .61. Beside the personality norms for raw scores corresponding to designated percentiles, 0.09th to 99.91th percentiles rank and T-score T19 to T81 for the Mathayom Suksa 3 students were shown in this research paper.

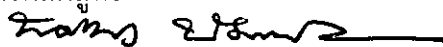
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของ นันทรัตน์ สวัสดิกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร ทศพร มณีศรีขำ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

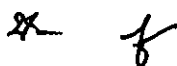
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร ทศพร ประเสริฐสุข)

คณะกรรมการสอบ

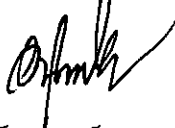
ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร ทศพร มณีศรีขำ)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

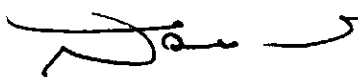
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร นันทา สุรักษา)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ ศ 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร ทศพร มณีศรีขำ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ทั้งสองท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่า อีกทั้ง ศาสตราจารย์ ดร ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ อาจารย์สุจารี พงษ์ตันสกุล อาจารย์สมนึก ปฏิปทานนท์ และ อาจารย์สมกิจ กิจพูลวงษ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนวคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อุษา จิระวัฒนาสมสกุล พล ต ต ธงชัย ขำสุวรรณ และ คุณกนิษฐ์ วงศ์บุญมาก ที่ให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบวรนิเวศ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวิทยา 2 ผู้อำนวยการโรงเรียนบดินเดชา ผู้อำนวยการโรงเรียนทวีธาภิเศก และผู้อำนวยการโรงเรียนชินรสวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณคุณทิชากร พ่วงพรม คุณศันสนีย์ นาคะสนธิ์ คุณนันทน์ภัส โกพลรัตน์ คุณพิมพ์พร บรรจงรัตนงาม และคุณสกล วรเจริญศรี ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

นันทรัตน์ สวัสดิกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	12
โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	12
ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ	12
มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี	13
พัฒนาการของผู้เรียน	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ	15
ความหมายของอาชีพ	15
แนวคิดอาชีพ	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	21
ความหมายของกฎหมาย	21
ความสำคัญของกฎหมาย	22
จริยธรรมนักกฎหมาย	23
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย	30
ลักษณะงานของการเป็นนักกฎหมาย	31
องค์ประกอบที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย	34
ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	71
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	84
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	84
เกณฑ์การแปลความหมาย	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล	87
การวิเคราะห์ข้อมูล	87
การเสนอผลการวิจัย	87
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
5 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	124
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	167

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงลักษณะบุคลิกภาพรวมของเทรทแต่ละลักษณะ	59
2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา	72
3 จำนวนข้อ คาความยากง่าย คาอำนาจจำแนก คาสหสัมพันธ์ และคาความเชื่อมั่น ของกลุ่มรู้จัก (n=100)	88
4 จำนวนข้อ คาความยากง่าย คาอำนาจจำแนก คาสหสัมพันธ์ และความเชื่อมั่น ของกลุ่ม Try out (n=100)	90
5 จำนวนข้อ คาความยากง่าย คาอำนาจจำแนก และคาสหสัมพันธ์ ของแบบวัด ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านการรู้จัก กลุ่มตัวอย่าง (n = 1,100)	92
6 จำนวนข้อ คาความยากง่าย คาอำนาจจำแนก และคาสหสัมพันธ์ ของแบบวัด ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความสนใจ กลุ่มตัวอย่างอ (n = 1,100)	93
7 จำนวนข้อ คาความยากง่าย คาอำนาจจำแนก และคาสหสัมพันธ์ ของแบบวัด ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างอ (n = 1,100)	94
8 จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด คาเฉลี่ย คาเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละ ด้านของกลุ่มรู้จัก (n=100)	95
9 จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด คาเฉลี่ย คาเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละ ด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Tryout) (n=100)	98
10 จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด คาเฉลี่ย คาเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละ ด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n = 1,100)	101
11 คาเกณฑ์ปกติด้านการรู้จักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปของคะแนน มาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T - score (n=1,100)	104
12 คาเกณฑ์ปกติด้านความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปของคะแนน มาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T - score (n=1 100)	106

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 คาเกณฑ์ปกติด้านความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T - score (n=1 100)	108
14 คะแนนเฉลี่ย คาเบียงเบนมาตรฐานของลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของแต่ละองค์ประกอบและโดยรวม (n=1 100)	110
15 คาความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด	132
16 คาความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ	133
17 คาความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ	134
18 จำนวนข้อ คาความยากง่าย (p) คาอำนาจจำแนก (D) และคาสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านการรู้คิด กลุ่มรู้จัก (n=100)	139
19 จำนวนข้อ คาอำนาจจำแนก (t) และคาสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านความสนใจ กลุ่มรู้จัก (n=100)	140
20 จำนวนข้อ คาอำนาจจำแนก (t) และคาสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านบุคลิกภาพ กลุ่มรู้จัก (n=100)	141
21 จำนวนข้อ คาอำนาจจำแนก (t) และคาสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านการรู้คิด กลุ่มรู้จัก Try out (n=100)	142
22 จำนวนข้อ คาอำนาจจำแนก (t) และคาสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านความสนใจ กลุ่มรู้จัก Try out (n=100)	143
23 จำนวนข้อ คาอำนาจจำแนก (t) และคาสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านบุคลิกภาพ กลุ่มรู้จัก Try out (n=100)	144

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2 โครงสร้างความสามารถทางสมองของทฤษฎีหลายองค์ประกอบ	43
3 โครงสร้างความสามารถทางสมองของทฤษฎีโครงสร้างสามมิติของปัญญา	46
4 ลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	73

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ ของโลกมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจของทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาให้ทันตามยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็นการปกครองบ้านเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การพัฒนาทางการศึกษา รวมถึงความหลากหลายของการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ปัจจุบันการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อจะไปศึกษาต่อเพิ่มเติมหรือเพื่อหางานทำนั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ การเลือกประกอบอาชีพควรพิจารณาให้รอบคอบทั้งตัวเองและงาน ว่ามีความเหมาะสมกันเพียงใด ถ้าตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอย่างไม่รอบคอบ อาจต้องทำงานที่ไม่ตรงกับอุปนิสัย ซึ่งเป็นผลให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีความเจริญก้าวหน้า และอาจก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการทำงานนั้น ๆ เป็นสาเหตุให้อยากเปลี่ยนงานและอาจเป็นผู้ว่างงานในที่สุด (กรมการจัดหางาน 2540 ออนไลน์)

วิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และวิชาความรู้ในโลกสมัยใหม่ ทำให้เกิดอาชีพหลากหลาย ซึ่งแต่ละอาชีพต้องการความรู้ ความชำนาญ และบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพนั้น ๆ (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2544: 1) การเลือกประกอบอาชีพในประเทศไทยมีอาชีพมากมายหลายชนิด เช่น อาชีพครู อาชีพนักแสดง อาชีพทนายความ อาชีพพ่อค้าอาชีพนักวิทยาศาสตร์ อาชีพช่างไม้ อาชีพแพทย์ อาชีพวิศวกร เป็นต้น อาชีพแต่ละอาชีพมีความแตกต่างกัน การประกอบอาชีพบางอาชีพก็เหมาะสมกับบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น บุคลิกภาพบางประการเหมาะสมที่จะทำงานด้านเครื่องจักร บุคลิกภาพบางประการเหมาะสมที่จะทำงานด้านหัตถกรรม บุคลิกภาพบางประการเหมาะสมที่จะทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานกับคนอื่น บางคนช่างเจรจาต่อรอง แต่ละคนมีพรสวรรค์ไม่เหมือนกัน ไม่สามารถทำงานชนิดเดียวกันได้หมดทุกคน ดังที่ฮอลแลนด์ (Holland) ได้กล่าวว่า การเลือกอาชีพ คือ การกระทำที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะบางประการ ได้แก่ แรงจูงใจ ความรู้ บุคลิกภาพ และความสามารถของบุคคล อีกทั้งยังได้มีการจำแนกลักษณะบุคลิกภาพตามความสนใจในอาชีพต่าง ๆ โดยมีเป้าหมาย คือ ชี้นำประสบการณ์ที่จะนำไปสู่ลักษณะเฉพาะของบุคคล และแยกแยะความเหมาะสมระหว่างบุคลิกภาพแต่ละลักษณะกับเหตุการณ์ต่างๆ (วัดผลจุดคอม 2547 ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2544: 2-5) กล่าวว่า การเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ทำให้บุคคลมีความสุขสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น บุคลิกภาพกับอาชีพที่เลือกนั้น จะเป็นประโยชน์ในแง่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับนิสัย หรือลักษณะบุคลิกภาพ รวมทั้งรู้จักพัฒนาปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับอาชีพที่ตนได้เลือก เช่นเดียวกับ กองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน ที่สนับสนุนให้ผู้ประกอบอาชีพต้องรู้จักตัวเองและรู้จักอาชีพต่าง ๆ

อย่างกว้างขวาง รวมทั้งรู้จักพิจารณาว่า มีงานอะไรบ้างที่ชอบ หรือสนใจมากที่สุด และงานนั้นเหมาะสมกับอุปนิสัยและบุคลิกภาพของตนเองหรือไม่

การเลือกประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ลักษณะอุปนิสัย ความสามารถ ความรู้ ความสนใจ และความถนัดในงานอาชีพของตน และความต้องการของตลาดแรงงาน อาจก่อให้เกิดผลเสียได้หลายประการ ตัวอย่างเช่น การเลือกเรียนในคณะที่ไม่มี ความชอบ ไม่มีความถนัดแต่เรียนตามเพื่อน อาจมีผลต่อการจบการศึกษาที่ล่าช้า หรือไม่จบการศึกษาทำให้เสียเวลา และทุนทรัพย์ ซึ่งกริช สิบสนธิ์ (2527 : 26) ได้ทำรายงานผลการสำรวจเรื่องพฤติกรรม การเลือกวิชาและความรู้เกี่ยวกับคณะวิชาที่สมัครของนักเรียนยากจนจากชนบท กล่าวไว้ว่า นิสิตที่เข้าศึกษา คณะนิติศาสตร์คาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาว่า ต้องใช้เวลาอ่านหนังสือมาก แต่เมื่อเข้าไปแล้ว ต้องอ่านมากกว่าที่คิด อาจารย์มีการสอนที่ละเอียดกว่าโรงเรียนเก่าทำให้เรียนเข้าใจได้ยาก ส่วน ปัญหาในเรื่องการทำงาน คือ ไม่อยากทำงานตามอาชีพที่ได้จบการศึกษามา หรือทำงานในสิ่งที่ตนเองไม่ชอบ ผลเหล่านี้ทำให้การทำงานไม่ก้าวหน้า ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่มีความชอบ ไม่มีความตั้งใจในการทำงาน เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากทำงาน โอกาสก้าวหน้าจึงมีน้อย และมีการเปลี่ยนงานบ่อย ผลเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ ก่อให้เกิดการสูญเปล่าทั้งเวลาและความเจริญก้าวหน้าของบุคคล เศรษฐกิจของครอบครัว และของประเทศชาติ ในทางตรงกันข้าม คนที่เลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน และยังมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาก

ความเจริญของสังคมจากการประกอบอาชีพนั้น มีความเจริญที่ซับซ้อนมากขึ้นและยากต่อการควบคุม ทั้งอาชีพที่อยู่ภายใต้การควบคุมของภาครัฐ หรืออาชีพที่มีชาวต่างชาติเป็นผู้ประกอบการ ตามสัญญาติของมนุษย์แล้ว ย่อมชอบทำอะไรตามใจชอบ หากไม่มีการควบคุม มนุษย์ก็จะทำอะไรเกินขอบเขต จึงมีมาตรการหรือกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ มากำหนดวิธีการดำเนินการในการประกอบอาชีพของมนุษย์ (ความหมายและความสำคัญของกฎหมาย 2547 : 4 , ออนไลน์) ดังนั้น กฎหมายจึงมีส่วนสำคัญในการเลือกประกอบอาชีพต่าง ๆ เราจะปฏิเสธกฎหมายไม่ได้เลยว่า ไม่มีความจำเป็นและไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตเรา เช่น การควบคุมอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ การรับรองค่ารักษาพยาบาลจากการปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างทำงาน สวัสดิการสำหรับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ หรือแม้แต่ว่าการเบิกค่ารักษาพยาบาลสำหรับการคลอดบุตร ดังนั้น เมื่อกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์มากขึ้น จึงจำเป็นที่บุคคลจะต้องศึกษากฎหมาย เพื่อให้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองที่มีตามกฎหมาย เพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง (ชิตาพร พิศลยุบุตร, ภูมิชัย สุวรรณคดี, และ มานิต จุมปา 2542 : 1) เช่นเดียวกับคำกล่าวของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร การประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2 (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์ศานต์ 2544 : 10 , อ้างอิงจากการประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2) ได้กล่าวไว้ว่า กฎหมายมีความสำคัญต่อการบริหาร การปกครองประเทศ และนักกฎหมายก็เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการชี้ทิศทางของสังคม ทั้งในการ

จัดทำกฎหมายและการใช้กฎหมาย เพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งด้านการบริหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมหรือการเมือง

ในปัจจุบันจะพบว่าการบริหารงานต่าง ๆ ของการศึกษา จะมีการกำหนดนโยบายหรือแบบแผนต่าง ๆ เพื่อที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ และมุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ให้เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม และอยู่ในกรอบระเบียบวินัยที่ดีของสังคมในอนาคต ซึ่งลักษณะและคุณค่าของการเรียนการสอนวิชากฎหมายจะตอบสนองความมุ่งหมายนี้ได้ เพราะวิชากฎหมาย เป็นวิชาที่มีคุณค่าในตัวเอง ผู้ที่จบวิชากฎหมายจะเป็นที่ยอมรับของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม

หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดรายวิชาที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายแทรกในตัวบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไปเพื่อเป็นพื้นฐานและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ในปัจจุบัน พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมายตามความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการนั้น นักเรียนยังไม่สามารถบรรลุถึงจุดประสงค์ตามที่กระทรวงตั้งไว้ เพราะ การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญ และประสบการณ์ในด้านการสอนกฎหมาย ประกอบกับนักเรียนขาดความสนใจ และขาดความรู้พื้นฐานทางด้านกฎหมาย รวมถึงสื่อการสอนที่ไม่อำนวยความสะดวกต่อการสอน (ฉวีวรรณ จันทร์รัตน์ 2523 146-151) อีกทั้งหลักสูตรวิชากฎหมายเขียนไว้กว้างเกินไป ไม่สามารถจัดการเรียนให้เหมาะสมตรงตามหลักสูตรได้ ขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยตนเอง และการตีความ (ไชยันต์ แคนยุกต์ 2529 84-85) จึงทำให้การเรียนการสอนกฎหมายยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ประกอบกับปัจจุบันมีการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของผู้เรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 22 23 24 และ 30 เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ในวิชากฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 12-16)

ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนวิชากฎหมายและในการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย คือ ตัวผู้ประกอบอาชีพจะต้องมีความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ทักษะทางวิชาชีพซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ พนม เียยมประยูร, ทิพย์ชนก รัตโนสถ, และ สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์ (2545 79) ว่าทักษะที่สถาบันการศึกษากฎหมายจะต้องสร้างได้แก่ ทักษะทั่วไป คือ การคิดอย่างวิเคราะห์ (Critical Thinking) การแก้ปัญหา (Problem Solving) การสื่อสารด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษร (Oral and Written Communication) ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ วิชาที่มีการทำคดีสมมติ (Simulated Clinical Work) รวมถึง คุณสมบัติในการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย หยุด แสงอุทัย (มานิต จุมปา 2545 11, อ้างอิงจาก หยุด แสงอุทัย 2530) ได้กล่าวใกล้เคียงเหมือนกันว่า หลักสำคัญในการเรียนกฎหมายให้สำเร็จ ประกอบ

ด้วยต้องมีความจำ ความเข้าใจ และต้องสามารถนำตัวบทกฎหมายไปใช้ได้ถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสุรินทร์ นาควิเชียร การประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ 2542 : 12-13 , อ้างอิงจาก การประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ) ได้กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมาย จำเป็นที่บุคลากรต้องมีความสามารถ ความรอบรู้กิจการอื่น ๆ ต้องเข้าใจข้อเท็จจริงของการพัฒนากฎหมาย โดยเฉพาะนักเรียนกฎหมาย เพราะนักเรียนเหล่านี้ต้องออกไปสู่สังคมต้องศึกษาสภาพความเป็นจริงของส่วนต่าง ๆ ทางสังคม สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทำให้นักเรียนกฎหมายสามารถใช้กฎหมายอย่างเชื่อมโยง เป็นกลไกกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ และเป็นธรรม นักกฎหมายต้องเป็นนักคิด นักปฏิบัติหรือนักปฏิบัติช่วยค้นหาและกำหนดแนวทางป้องกันการกระทำที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม และยังต้องยึดมั่นในหลักการที่สำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย คือ ส่งเสริมให้นักกฎหมายเป็นคนดี มีคุณธรรม มุ่งรับใช้สังคมส่วนรวมยิ่งกว่าการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

ดังนั้น คุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย ต้องเป็นผู้ที่มีสามัญสำนึกที่ดี มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบจรรยาบรรณ รู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น มีความคิดที่มีวิจารณ์ญาณ มีความถนัดในการใช้ภาษา ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน กล้าแสดงความคิดเห็น มีความสนใจใฝ่รู้ มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีบุคลิกภาพที่ดี มีสำนึกทางสังคม และมีความรับผิดชอบในวิชาชีพของนักกฎหมาย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบัณฑิตที่จบใหม่ พบว่าบทสรุปรายงานการศึกษา เรื่อง ภาวะการหางานทำของบัณฑิต รุ่นปี พ.ศ. 2543 สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนทั่วประเทศที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาในหลากหลายสาขาอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของสังคมและประเทศชาติ โดยทบวงมหาวิทยาลัยได้ขอความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งในสังกัดและกำกับของทบวงมหาวิทยาลัย และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลตาม “แบบสำรวจภาวะการหางานทำของบัณฑิต” ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมของ “ภาวะการหางานทำของบัณฑิตในรุ่นปี พ.ศ. 2543” ได้ดังนี้ จากการสำรวจข้อมูลการเข้าสู่ตลาดแรงงาน พบว่าจากบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 98,936 คน บัณฑิตที่มีงานเดิมทำอยู่แล้ว พบว่าสำเร็จการศึกษามาจาก สาขาวิชาสุขภาพ (ร้อยละ 59.31) สูงที่สุด รองลงมาจะเป็น สาขาวิชาการผลิตและกระบวนการ (ร้อยละ 42.35) และสาขาวิชานิติศาสตร์ (ร้อยละ 41.18) ตามลำดับ เป็นที่สังเกตได้ว่าสาขานิติศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งที่ได้รับการรองรับจากตลาดแรงงานเป็นอันดับต้น ๆ ส่วนบัณฑิตที่ว่างงาน จากสาเหตุต้องการศึกษาต่อ เป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาจากกลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.92 รองลงมาคือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (ร้อยละ 16.18) และสาขาวิชาการป้องกันสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 15.18) ตามลำดับ เป็นที่สังเกตอีกว่า บัณฑิตสาขานิติศาสตร์ เป็นผู้ที่ต้องขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา สำหรับการทำงานได้มีผลรายงานออกมาว่าบัณฑิตที่ประกอบอาชีพข้าราชการ เป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขานิติศาสตร์ (กลุ่มสังคมศาสตร์บริหารธุรกิจและ

กฎหมาย) คิดเป็นร้อยละ 58.93 รองลงมาคือ สาขาวิชาสุขภาพ (กลุ่มสุขภาพและสวัสดิการ) คิดเป็นร้อยละ 41.85 และกลุ่มสาขาวิชาสุขภาพและสวัสดิการ คิดเป็นร้อยละ 41.55 ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงความต้องการของตลาดแรงงานที่ต้องการบุคคลที่จบสาขาวิชานิติศาสตร์มาทำงานใน อาชีพข้าราชการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2543 ออนไลน์)

ข้อมูลจากบัณฑิตแนะแนวปี 2547 ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการสมัครสอบเอนทรานต์ของ นักเรียนที่เข้าในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พบว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ (ศิลป คำานวน) มีเด็กนักเรียนมาเลือกสมัครคณะนี้ เป็นจำนวนถึง 1,144 คน ต้องการรับเพียง 110 คน ซึ่งเป็นคณะที่อยู่ในความต้องการของเด็กนักเรียนเป็นอันดับที่ 6 มีอัตราส่วนในการแข่งขัน 10 : 1 และเป็นมหาวิทยาลัยที่มีเด็กนักเรียนมาสอบคณะนี้มากกว่ามหาวิทยาลัยอื่น เป็นที่สังเกตว่า คณะนิติศาสตร์ก็ยังเป็นที่ต้องการของเด็กนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในด้านกฎหมาย สำหรับการ วิจัยเกี่ยวกับการศึกษานิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัย (Professional Education) นั้นพบว่า ในปัจจุบัน ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางจากทุกวงการ ทั้งในด้าน คุณภาพอันได้แก่ ความรู้ความสามารถ และในด้านความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงจริยธรรมในการ ประกอบวิชาชีพ โดยมีประเด็นดังนี้หลักสูตรการศึกษาวิชากฎหมายมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับป้า หมาย นักกฎหมายขาดความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ขาดทักษะในการใช้กฎหมาย ขาดคุณธรรม และมี ข้อจำกัดในการใช้ภาษาและเทคโนโลยี (พนม เอี่ยมประยูร, ทิพย์ชนก รัตโนสถ, และ สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์ 2545 : 71)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องสำรวจและวิเคราะห์ถึงลักษณะของปัญหา และคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ที่จะศึกษาวิชานิติศาสตร์ เพราะฉะนั้น การคัดเลือกบุคคลเข้า รับการศึกษาต่อในสาขาวิชาต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้คนที่มีความรู้ ความสามารถและมีความสนใจตรงกับสาขาวิชาที่เลือกเรียน ผู้ที่จะทำการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา ต่อ จึงต้องมีความรู้ในเบื้องต้นก่อนว่า บุคคลที่จะเข้ารับการศึกษาดอนั้น จะต้องมืคุณสมบัติเบื้องต้นอะไรบ้างที่ต้องการ มีคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถด้านใดที่เหมาะสมกับสาขาที่ตนเอง เลือกเรียน

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม สอบถามความต้องการของครูแนะแนวทั่วประเทศไทย จาก สมาคมการแนะแนวแห่งประเทศไทย จำนวน 202 ชุด พบว่า ครูแนะแนวต้องการทราบว่า นัก เรียนควรจะมี ความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ เกี่ยวกับเรื่องใดหรือวิชาชีพใด และควร จะมีบุคลิกภาพอย่างไร จึงจะสามารถช่วยแนะแนวให้กับนักเรียนในการเลือกอาชีพต่าง ๆ ได้อย่าง ถูกต้องและเหมาะสม

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะสร้าง แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการ เป็นนักกฎหมาย และศึกษาคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นนักกฎหมายของนักเรียน ซึ่งประกอบ ด้วย การรู้จัก ความสนใจ และบุคลิกภาพ ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเลือกอาชีพการเป็นนักกฎหมาย

ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการคัดเลือกนักเรียนที่ประสงค์จะไปประกอบอาชีพนักกฎหมายได้ในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
- 2 เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะได้แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย และสามารถนำไปใช้ในการสอบคัดเลือกนักเรียนที่สนใจที่จะศึกษาและประกอบอาชีพด้านกฎหมาย ตลอดจนทั้งจะเป็นประโยชน์ต่องานแนะแนวและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มรู้จัก

1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 200 คน

2 นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยมีวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Units) ได้นักศึกษา 2 ห้อง ห้องละ 50 คน รวมทั้งหมด 100 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง (Try out)

1 นักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย โรงเรียนวิทยาลัษณานุศิลป์ ศาลายา จำนวน 200 คน

2 นักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวิทยาลัษณานุศิลป์ ศาลายา โดยมีวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ได้นักเรียน 3 ห้อง รวมทั้งหมด 100 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร 3 เขต จำนวน 20 โรงเรียน รวม 8,700 คน

2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร 3 เขต โดยมีวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,000 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีแนวโน้มบ่งบอกว่า บุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในอาชีพนักกฎหมาย ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการรู้คิด หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่มีหลักเกณฑ์ และขั้นตอนในกระบวนการความคิด ประกอบด้วย

1.1.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (General Principles of Law) หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน ลักษณะของกฎหมายทั่วไปที่บัญญัติขึ้นใช้ในสังคม ได้แก่

1.1.1.1 กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับบุคคลความสามารถของผู้เยาว์

1.1.1.2 กฎหมายแพ่งลักษณะครอบครัว

1.1.1.3 กฎหมายรัฐธรรมนูญ

1.1.1.4 หลักกฎหมายอาญา

1.1.1.5 เชาทรัพย์ เชาชื่อ

1.1.1.6 ภาษีเงิน

1.1.2 การรู้คิดวิจารณ์ (Critical Thinking) หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดอย่างมีเหตุผล ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับสถานการณ์หรือข้อความต่าง ๆ ที่ปรากฏ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา หรือนำไปสู่ข้อสรุปได้อย่างสมเหตุสมผล

1.1.3 การแก้ปัญหา (Problem Solving) หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถในการนำความรู้ ความคิดจากประสบการณ์เดิม หรือจากการเรียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือนำไปสู่จุดหมายที่ต้องการ ได้แก่

1.1.3.1 ขั้นการระบุปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการบ่งบอกปัญหภายในขอบเขตจากข้อความหรือสถานการณ์นั้นๆ

1.1.3.2 ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการบ่งบอกสาเหตุที่แท้จริงหรือสาเหตุที่เป็นไปได้ ของปัญหาจากข้อความหรือสถานการณ์นั้นๆ

1 1 3 3 ขั้นการเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา

1 1 3 4 ขั้นการตรวจสอบผลลัพธ์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการสรุปผลว่าจะเป็นอย่างไร หลังจากได้แก้ปัญหาแล้ว

1 2 ด้านความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือความพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเป็นระยะเวลาหนึ่งหรือถาวรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้น ได้แก่

1 2 1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย

1 2 2 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย

1 2 3 มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย

1 2 4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ จากสื่อต่าง ๆ

1 3 ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ความประพฤติหรือสิ่งที่บุคคล ปฏิบัติออกมาหรือแสดงออกมาให้ปรากฏ และการปฏิบัติหรืออาการที่บุคคลแสดงออกมานั้น ต้องตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้แก่

1 3 1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แน่ใจในความสามารถของตนเองในการกระทำกิจกรรมว่าจะสำเร็จลุล่วงได้ ได้แก่

1 3 1 1 กล้าตัดสินใจ

1 3 1 2 กล้าเผชิญความจริง

1 3 1 3 กล้าแสดงความคิดเห็น

1 3 1 4 ไม่ต้องอาศัยแรงสนับสนุนจากผู้อื่น

1 3 1 5 เชื่อมั่นในความคิดของตนเองมากกว่าผู้อื่น

1 3 2 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงการรับผิดชอบในการกระทำของตนเองและสังคม ได้แก่

1 3 2 1 ตรงต่อเวลาที่กำหนด

1 3 2 2 รักษาสาธารณสมบัติของชาติ

1 3 2 3 มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

1 3 2 4 ไม่ละทิ้งหน้าที่ และทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

1 3 2 5 ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่อาจเป็นภัยต่อสังคม

1 3 3 มีความซื่อสัตย์ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีการประพฤติชอบและจริงใจ มีความซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน และต่อประเทศชาติ ได้แก่

1 3 3 1 ไม่ติดและรับสินบน

1 3 3 2 ไม่เอารัดเอาเปรียบคนอื่น

1 3 3 3 พูดยุติความจริง ไม่คดโกง หลอกลวง

1 3 3 4 ประพฤติ ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา หรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเอง และผู้อื่น

1 3 3 5 ไม่แสวงหาทรัพย์สินของผู้อื่น/ที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยมาเป็นของตน

2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย หมายถึง ชุดของข้อความที่ใช้วัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ซึ่งสร้างตามองค์ประกอบต่าง ๆ มีทั้งหมด 3 ตอน จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 1 แบบวัดด้านการรู้คิด หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป การรู้คิดวิจารณ์ญาณ และการแก้ปัญหา ข้อที่ 1 - 20 เป็นข้อคำถามชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก

ตอนที่ 2 แบบวัดด้านความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือความพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเป็นระยะเวลาหนึ่งหรือถาวรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้น ข้อที่ 1 - 20 แบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบวัดด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ความประพฤติหรือสิ่งที่บุคคลปฏิบัติออกมาหรือแสดงออกมาให้ปรากฏ และการปฏิบัติหรืออาการที่บุคคลแสดงออกมานั้นต้องตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ข้อที่ 1 - 20 แบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

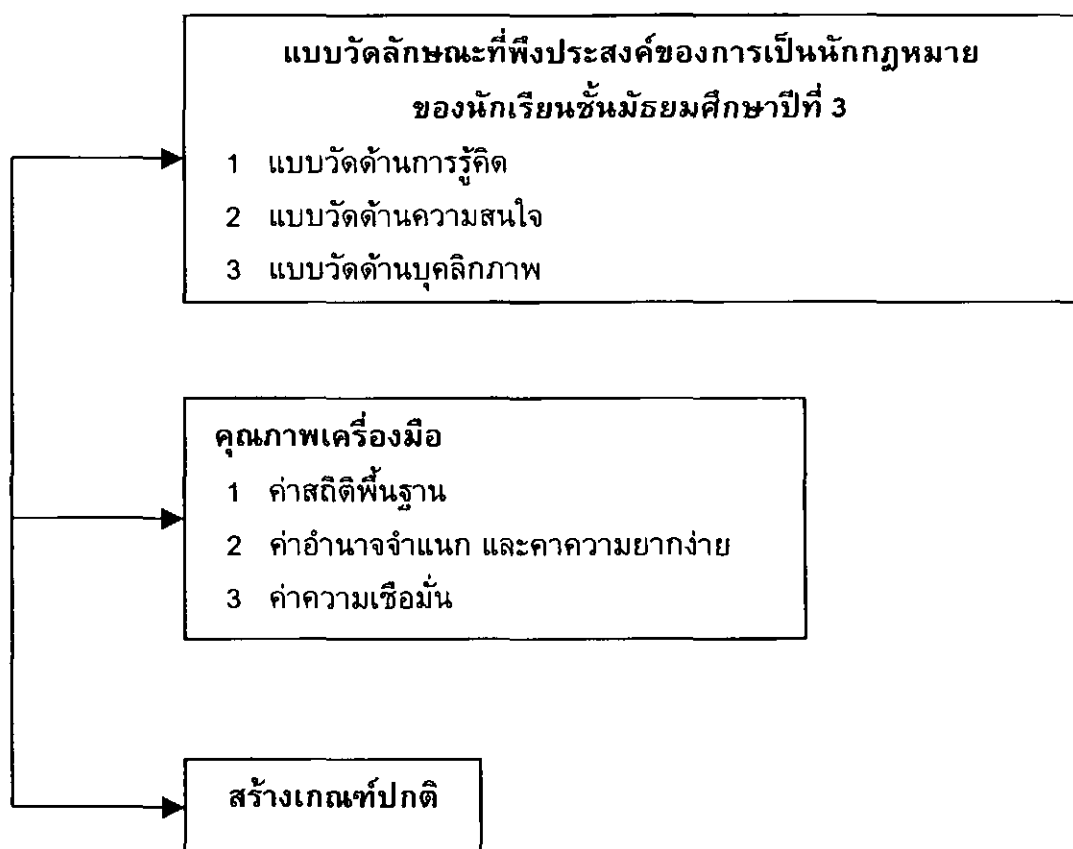
3 คุณภาพของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย หมายถึงคุณภาพในด้านความยาก อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น ดังนี้

3 1 ความยากง่ายของแบบวัด หมายถึง สัดส่วนของนักเรียนที่ตอบแบบวัดได้เมื่อเทียบจากจำนวนผู้ทำแบบวัดทั้งหมด

3 2 อำนาจจำแนกของแบบวัด หมายถึง คุณสมบัติของข้อคำถามของแบบวัดที่สามารถแยกกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มที่มีองค์ประกอบด้านความคิด ด้านความสนใจ และด้านพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง

3 3 ความเชื่อมั่นของแบบวัด หมายถึง ความคงเส้นคงวาของผลการวัด โดยใช้คะแนนของแบบวัดที่สามารถวัดได้คงที่แน่นอน

4 ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีคุณวุฒิตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือมีประสบการณ์การทำงานด้านวิชาชีพกฎหมายไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับในการเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- 1 เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 1 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1 2 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ
 - 1 3 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
 - 1 4 พัฒนาการของผู้เรียน
- 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ
 - 2 1 ความหมายของอาชีพ
 - 2 2 แนวคิดอาชีพ
- 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย
 - 3 1 ความหมายของกฎหมาย
 - 3 2 ความสำคัญของกฎหมาย
 - 3 3 จริยธรรมนักกฎหมาย
- 4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
 - 4 1 ลักษณะงานของการเป็นนักกฎหมาย
 - 4 2 องค์ประกอบที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
 - 4 3 ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
 - 4 4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
- 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

1 เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานพื้นฐานอาชีพ

1.1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1 ระดับช่วงชั้น
- 2 สาระการเรียนรู้
- 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 4 มาตรฐานการเรียนรู้
- 5 เวลาที่เรียน

สาระการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ คุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 1 ภาษาไทย
- 2 คณิตศาสตร์
- 3 วิทยาศาสตร์
- 4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6 ศิลปะ
- 7 การงานพื้นฐานอาชีพ
- 8 ภาษาต่างประเทศ

1.2 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสมคุ้มค่าและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะมีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทนอันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเอง และพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย

1 3 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 5 สาระ แต่ละสาระมี มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ดังนี้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1 1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1 2 มีทักษะ กระบวนการทำงาน และจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดี

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2 1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3 1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จิตนาการและ และความคิดอย่างมีระบบ ในการออกแบบสร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการเชิงกล ยุทธศาสตร์ตาม กระบวนการเทคโนโลยีสามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยี

ในการสร้างสรรค์ต่อชีวิตสังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4 1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5 1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงานการผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์และมีความคิดสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ 2545)

1 4 พัฒนาการของผู้เรียน

“พัฒนาการ” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านโครงสร้างและแบบแผนของร่างกายทุก ๆ ส่วนการเปลี่ยนแปลงนี้จะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จากระยะหนึ่งไปสู่ระยะหนึ่งอันจะทำให้มีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความเจริญเติบโตตามลำดับ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (โสภา ชปิลมันน์ 2543 : 112)

1 4 1 พัฒนาการด้านสติปัญญา

วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาอย่างเต็มที่ มีพัฒนาการถึงขีดสุด มีความคิดอย่างเป็นเหตุผลและเป็นนามธรรม มีความเข้าใจเร็ว ความจำที่แม่นยำ มีความคิดและ

จินตนาการสูง เป็นวัยแห่งการแสวงหาประสบการณ์ และความอยากรู้ อยากลองในทุกสิ่ง อยากมีกิจกรรม (ปราณี รามสูต 2538 : 69) นอกจากวัยรุ่นจะมีความคิดแบบเหตุผลและเป็นนามธรรมแล้ว ยังสามารถคิดวิเคราะห์ จำแนก เปรียบเทียบทฤษฎี กฎเกณฑ์ หรืออาจคิดค้นแนวคิดใหม่ ๆ อีกทั้งยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self concept) พยายามรู้จักตัวเอง และขัดเกลาพฤติกรรมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เข้าใจสังคมดีขึ้น พยายามที่จะพึ่งตนเอง และเริ่มมีความคิดส่วนตัวที่เก็บไว้เป็นความในใจเฉพาะตน ไม่เปิดเผยให้ใครรู้ อย่างไรก็ตามแม้ในช่วงวัยรุ่นนี้จะมีระดับสติปัญญาที่พัฒนาเต็มที่ สมองมีความจำดี การมีเหตุผลก็พัฒนามากขึ้น จะสนใจทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว อยากรู้ อยากเห็น มีความคิดที่จะแก้ไขปัญหา คิดได้หลายแง่มุม แต่วัยรุ่นก็ยังเป็นวัยที่พึ่งผ่านพ้นจากวัยเด็ก แม้จะมีสติปัญญาดีแต่ยังขาดประสบการณ์ ขาดความรับผิดชอบ ขาดการไตร่ตรองที่ดี จึงทำให้พฤติกรรมบางอย่างของวัยรุ่นผิดพลาดไปได้ (โสภา สปีลมันน์ 2543 : 115)

เพราะฉะนั้น พัฒนาการด้านสติปัญญา ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของและมีความสำคัญเป็นอันดับแรกของการเป็นนักกฎหมาย เพราะ นักกฎหมายต้องใช้ความจำในการจำตัวบทกฎหมายต่าง ๆ การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการตัดสินใจ การรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการแก้ปัญหา ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานของการเป็นนักกฎหมาย ถ้านักกฎหมายขาดพัฒนาการด้านนี้ ก็ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนได้ และอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดี

1.4.2 พัฒนาการทางด้านอารมณ์

โรเจอร์ (Roger 1972 : 111) ได้กล่าวถึง ลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง เต็มเปี่ยมไปด้วยความเชื่อมั่น ชอบสนุกสนาน การแสดงความรู้สึกเป็นไปอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา อารมณ์ต่าง ๆ เกิดง่ายและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย โดยจะเห็นได้จากการที่วัยรุ่นมักจะแสดงถึงความชอบและไม่ชอบอย่างรุนแรง มีความต้องการเป็นอิสระชอบพึ่งตนเองจึงมักขัดแย้งกับผู้ใหญ่และฝ่าฝืนกฎที่พ่อแม่วางไว้ วัยรุ่นยังต้องการการตัดสินใจด้วยตัวเอง การยอมรับจากผู้ใหญ่และเพื่อนในกลุ่มเดียวกันมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างหน้าตาของตนเอง นอกจากนี้ โสภา สปีลมันน์ (2543 : 113) ได้กล่าวว่า ผลกระทบจากความแปรปรวนของอารมณ์นั้นทำให้วัยรุ่นพบปัญหาในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยทั่วไปวัยรุ่นมักได้รับการตำหนิตติเตียนจากผู้ใหญ่อยู่เสมอ การใช้อารมณ์ของผู้ใหญ่จะเป็นเครื่องกระตุ้น หรือตัดสินใจอารมณ์ของวัยรุ่นให้แปรปรวนง่ายขึ้น อารมณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัยรุ่นที่สำคัญ ได้แก่ อารมณ์กลัว อารมณ์วิตกกังวล อารมณ์โกรธ อารมณ์รัก อารมณ์อิจฉาริษยา อารมณ์อยากรู้ อยากเห็น อารมณ์เศร้าผิดหวัง และอารมณ์ดีใจ

เพราะฉะนั้น พัฒนาการด้านอารมณ์ ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญต่ออาชีพของการเป็นนักกฎหมาย เพราะนักกฎหมายต้องควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ต้องรู้ว่าสังไหนเมื่อทำไปแล้วมีผลต่อสังคมอย่างไร รู้จักหักห้ามจิตใจต่อการเกิดการทุจริต ถ้าในช่วงนี้มีการพัฒนาที่ดี

และมีประสิทธิภาพ นักกฎหมายก็จะมีควมรอบคอบ สุขุม ไม่รีบร้อนตอบการแก้ปัญหา ซึ่งจะนำมาซึ่งความยุติธรรมต่อไป

1 4 3 พัฒนาการทางด้านสังคม

เด็กวัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัย รู้สึกผูกพันกับเพื่อนในกลุ่มมากขึ้น ในกลุ่มของเด็กวัยรุ่นไม่มีเฉพาะเพื่อนเพศเดียวกันเท่านั้น แต่จะมีเพื่อนต่างเพศเข้ามาสมทบด้วย เด็กที่สามารถเข้ากลุ่มได้และมีกลุ่มในระยะวัยเด็กตอนกลาง จะเข้ากับกลุ่มและมีชีวิตทางสังคมที่สนุกสนานได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีพัฒนาการดังกล่าวในช่วงวัยที่ผ่านมา เด็กเริ่มลดความเอาใจใส่กับบุคคลต่างวัยไม่ว่าเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กกว่า ระยะนี้จะเริ่มต้นชีวิตกลุ่มที่แท้จริง (Gang Age) (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2540 337-338)

เพราะฉะนั้น พัฒนาการด้านสังคม ถือว่ามีความสำคัญต่อการเป็นนักกฎหมาย เพราะ นักกฎหมายต้องพบปะผู้คนมากมายหลายอาชีพ หลายความคิด การที่นักกฎหมายมีการพัฒนาการด้านสังคมที่ดีก็จะทำให้สามารถเข้าใจคนได้มาก มีมุมมองที่กว้างไกลหลากหลาย ซึ่งถ้านักกฎหมายมีประสบการณ์ด้านนี้มาก ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองมากเช่นกัน เพราะสามารถช่วยในการนำมาปรับให้เข้ากับการทำงานได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

2.1 ความหมายของอาชีพ

นักวิชาการ และนักบริหารได้ให้ความหมายของคำว่า "อาชีพ" (Occupation / Career Profession / Vocational / Job / Task / Work) ดังนี้

พจนานุกรมไทย(2543 617) กล่าวว่าการทำงานหาภินงานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ
สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2544
ออนไลน์) กล่าวว่า คือ ประเภทหรือชนิดของงานที่บุคคลนั้นทำอยู่ บุคคลส่วนมากมีอาชีพเดียว
สำหรับบุคคลที่อยู่ในระหว่างสัปดาห์แห่งการสำรวจมีอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ ให้นับอาชีพที่มีชั่วโมง
ทำงานแต่ละอาชีพเท่ากัน ให้นับอาชีพที่มีรายได้มากกว่า ถ้าชั่วโมงทำงานและรายได้ที่ได้รับจาก
แต่ละอาชีพเท่ากันให้นับอาชีพที่ผู้ตอบพอใจมากที่สุด ถ้าผู้ตอบตอบไม่ได้ให้นับอาชีพที่ได้ทำมา
นานที่สุด

จากความหมายของ "อาชีพ" (Occupation / Career Profession / Vocational / Job / Task / Work) ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า อาชีพ หมายถึง การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีผล
ตอบแทนเป็นค่าจ้าง และทำเป็นประจำ

2 2 แนวคิดอาชีพ

อาชีพต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพที่แตกต่างกัน
จึงมีนักวิจัยและนักการศึกษา ได้คิดแนวคิดของอาชีพดังนี้

2 2 1 แนวคิดจอห์น แอล ฮอลแลนด์

Holland, John (Zunker 1998 52-58 , citing John Holland 1992) กล่าวว่า บุคคลจะสนใจในอาชีพนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะสวนของบุคลิกภาพ และความหลากหลายของตัวแปรต่าง ๆ ตามภูมิหลังของแต่ละบุคคล (Backgrounds) จริง ๆ แล้วการเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกของความรู้สึก การแผ่ขยายของบุคลิกภาพของบุคคลไปสู่การเป็นอาชีพ ขึ้นอยู่กับผลของสิ่งที่บ่งชี้หรือลักษณะที่ระบุของบุคคลนั้นกับแบบอย่างเฉพาะอาชีพการเปรียบเทียบตนเองกับการรับรู้ของอาชีพ และการยอมรับหรือปฏิเสธตนเองกับอาชีพนั้นจะเป็นตัวกำหนดหลักในการเลือกอาชีพซึ่งความสอดคล้องนี้ ฮอลแลนด์ เรียกว่า Modal Personal Style

Modal Personal Style เป็นกระบวนการพัฒนาซึ่งได้กำหนดมาโดยผ่านพันธกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตที่มีปฏิริยาต่อความต้องการทางสิ่งแวดล้อมแนวคิดของการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์นั้น ถ้าแต่ละบุคคลได้พัฒนาการกำหนดทิศทางที่เข้มแข็งแล้วความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่จะสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ แต่ถ้าทางกำหนดทิศทางยังไม่แน่นอน ก็เป็นไปได้ที่ความพึงพอใจจะน้อยลง แนวคิดอีกประการที่สำคัญคือ บุคคลนั้น ๆ มีความสนใจต่อความต้องการบทบาทเฉพาะอย่างของสิ่งแวดล้อมทางอาชีพที่ได้พบจากความต้องการของตัวเองและต้องเหมาะสมกับความพึงพอใจ

ตัวอย่างเช่น บุคคลที่ได้กำหนดทิศทางทางสังคม ก็จะชอบที่จะทำงานกับสิ่งแวดล้อมที่จัดให้มีการพบปะผู้คน มีความคิดรวบยอด รวดเร็ว เช่น อาชีพนักกฎหมาย เป็นต้น

ฮอลแลนด์ ได้เน้นความสำคัญของความรู้ของตนเอง (Self-Knowledge) ที่จะช่วยในการค้นหาความพึงพอใจ และความมั่นคงในอาชีพ ซึ่งฮอลแลนด์ได้แบ่งประเภทของ Modal Personal Orientation เป็น 6 หัวข้อ ดังนี้

- 1 R = Realistic Occupation
- 2 I = Investigative
- 3 A = Artistic
- 4 S = Social
- 5 E = Enterprising
- 6 C = Conventional

ข้อมูลข้างต้นมีความคิดเห็นสอดคล้องกับแนวความคิดของ (วัดผลจุดคอม 2547 ออนไลน์) ที่ว่า ฮอลแลนด์ ได้จำแนกลักษณะบุคลิกภาพตามความสนใจอาชีพต่าง ๆ 6 ประเภท ดังนี้

1 บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (Realistic) พันธุ์กรรม และประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งของ เครื่องมือ จักรกล และสัตว์เลี้ยง แต่ไม่ชอบกิจกรรมด้านการแพทย์ อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างวิทยุ ช่างทำล้อยก คนขับรถ ขุดดิน เป็นต้น

2 บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Investigative) พันธุ์กรรม และประสบการณ์ ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสังเกตสัญลักษณ์ การจัดระบบ การทดลองด้านกายภาพ ชีวภาพ และปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อจะได้เข้าใจและควบคุมปรากฏการณ์นั้นแต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชักชวน การเข้าสังคมและการเลียนแบบ อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักอุตุนิยมวิทยา นักชีววิทยา นักเขียนบทความทางวิชาการ เป็นต้น

3 บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะดนตรีและวรรณกรรม (Artistic) พันธุ์กรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนามธรรม ไม่เป็นระเบียบแบบแผน อิสระ แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปธรรม อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักดนตรี นักประพันธ์ นักโฆษณา เป็นต้น

4 บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานบริการ การศึกษาและสังคม (Social) พันธุ์กรรม และประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้การพัฒนา การอนุรักษ์ และการสั่งสอน แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุเครื่องมือเครื่องยนต์อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ ครู นักจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักกฎหมายที่ปรึกษา ปัญหาส่วนตัว

5 บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย (Enterprising) พันธุ์กรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน หรือผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต เป็นสัญลักษณ์หรือเป็นระเบียบแบบแผน อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักธุรกิจ พ่อค้า แอร์โฮสเตส นักจัดรายการ

7 บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional) พันธุ์กรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมเป็นนักการจัดระบบหรือระเบียบ เช่น เก็บรายงาน จัดข้อมูล คัดลอกข้อมูล และข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลข แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เป็นนามธรรม มีอิสระ ต้องค้นคว้า ไม่เป็นระบบแบบแผน อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักบัญชี ผู้ดูแลสินค้าในโกดัง ผู้ควบคุมเครื่อง พนักงานจดคำในการศาล

ข้อสรุปพื้นฐาน 4 ข้อ ภายใต้ทฤษฎีของ John Holland มีดังนี้

1) ในวัฒนธรรม บุคคลส่วนใหญ่สามารถจัดประเภทได้เป็น 6 ประเภท 2) สิ่งแวดล้อมมี 6 ชนิด 3) บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่จะให้ตัวเขาได้มีการปฏิบัติตามทักษะ และความสามารถของบุคคล ตลอดจนได้แสดงถึงค่านิยมและเจตคติต่าง ๆ รวมทั้งได้จัดการกับปัญหาที่สามารถทำได้และบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ 4) พฤติกรรมของบุคคลเป็นตัวกำหนดโดยเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคลิกภาพส่วนของเขาและลักษณะของสิ่งแวดล้อมของเขา ($B = P \times E$)

2 2 2 แนวคิดไครท์ส

ไครท์ส (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2529 91-94 , อ้างอิงจาก Crites 1971 ได้มีความคิดเห็นใกล้เคียงกับจอห์น แอล ฮอลแลนด์ ในการเลือกอาชีพ ซึ่งสรุปแนวคิดการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

1) การเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเป็นจริงมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าในอนาคตเขาจะประกอบอาชีพอะไร 2) ความชอบในอาชีพ การที่บุคคลจะมีความประสงค์หรืออยากจะประกอบอาชีพนั้น ๆ ถ้าในสภาพความเป็นจริงเปิดโอกาสให้ 3) ความปรารถนาหรือความมุ่งหวังในอาชีพ ได้แก่ การที่บุคคลมุ่งหวังว่าจะประกอบอาชีพอะไร 4) ความสนใจในอาชีพ มีความคล้ายคลึงกับความชอบในอาชีพ แต่มีความเป็นจริงมากกว่า เพราะความสนใจมีความสัมพันธ์กับการเข้าเป็นสมาชิกในอาชีพ

2 2 3 แนวคิดซูเปอร์

ซูเปอร์ (Tolbert 1974 31-37 , citing Super 1957 n d) ได้มีความคิดเห็นใกล้เคียงกับจอห์น แอล ฮอลแลนด์ ในการเลือกอาชีพ แต่ได้ให้ความสำคัญกับลำดับความสามารถของบุคคลเป็นลำดับขั้นมา โดยสรุปแนวคิดทฤษฎีการเลือกอาชีพได้ดังนี้

1 บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกลักษณะ เพราะฉะนั้น การเลือกอาชีพจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล

2 ความสามารถหลาย ๆ ด้านในบุคคลคนเดียว ทำให้บุคคลแต่ละคนนั้น มีคุณสมบัติเหมาะสมกับอาชีพที่ต่างกัน

3 อาชีพแต่ละอาชีพนั้นมีลักษณะของงานที่ใช้ ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความเหมาะสมกับอาชีพที่แตกต่างกันและอาชีพหนึ่งก็อาจเหมาะกับคนหลายประเภท

4 ความสนใจในอาชีพ ความสามารถ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ และการทำงาน ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดเวลารวมถึงประสบการณ์

5 กระบวนการเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นดังนี้

5 1 ขั้นการเจริญเติบโต (Growth Stage) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนอายุ 14 ปี เป็นระยะที่บุคคลกำลังเจริญเติบโต

5 2 ขั้นการสำรวจ (Exploration Stage) ระหว่างอายุ 15 - 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง สำรวจตนเอง สำรวจอาชีพในขณะที่อยู่ในระหว่างศึกษา หรือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

5 3 ขั้นการสร้างหลักฐาน (Establishment Stage) ระหว่างอายุ 25 - 44 ปี เป็นระยะที่บุคคลต้องการมีครอบครัว มีอาชีพที่แน่นอน มีบทบาทในสังคม สร้างหลักฐานที่มั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว

5.4 ขั้นของการดำรงชีวิตที่มั่นคง (Maintenance Stage) ระหว่างอายุ 45 - 64 ปี เป็นระยะที่บุคคลเห็นความสำคัญของครอบครัว พยายามทำตนให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่รู้จักของบุคคลในสังคม และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

5.5 ขั้นของความเสื่อม (Decline Stage) ระหว่างอายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นช่วงที่ทำงานน้อยลง มีความรับผิดชอบ และมีบทบาทในสังคมน้อย

2.2.4 แนวคิดกินส์เบิร์ก

กินส์เบิร์ก (Tolbert 1974 37 – 40 , citing Ginzberg 1971 n d) มีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป โดยจะมีเรื่องปัจจัยภายนอกต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ โดยมีแนวคิดการพัฒนาขั้นต่าง ๆ ดังนี้

1) กระบวนการเลือกอาชีพและพัฒนาด้านอาชีพ (The Process of Vocational Choice and Development) จะเกิดขึ้นตลอดชีวิต จากรายงานการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของชายและหญิง พบว่า เมื่อบุคคลเปลี่ยนงานเพราะงานใหม่ให้ความพึงพอใจได้อิสระภาพ เพราะจากการเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบ 2) กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนกลับหลังไม่ได้ (Irreversible) ในวัยหนุ่มวัยสาว จะมีการพบว่า การวางแผนเพื่อให้มีโอกาสได้เลือก คือการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย หรือการมีงานทำ เพราะฉะนั้นการมีการศึกษาสูงจะได้ทำงานในหน้าที่การงานที่ดี มีการเลือกอาชีพได้มาก ในปัจจุบัน กินส์เบิร์ก ได้มาเน้นความสำคัญของการเลือกอาชีพ ให้เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาในชีวิตที่ยาวนานขึ้น และมีการขยายเวลาที่ยาวนานกับชีวิตของการทำงานกับบุคคล (Zunker 1998 30) 3) การมองงานในมุมมองที่ดี (Optimization) บุคคลจะทำงานเพื่อตอบสนองความพอใจหรือความต้องการของตน โดยให้ตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน 4) ข้อจำกัดที่ต้องพิจารณา รายได้ต่ำ สถานภาพทางครอบครัว ทัศนคติและค่านิยม ระดับการศึกษา และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 5) โอกาสของการทำงานที่ต้องพิจารณา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ว่าจะมีโอกาสในการเจริญก้าวหน้าหรือไม่ 6) แนวโน้มในเรื่องค่านิยม ค่านิยมมีความสำคัญและมีบทบาทในความพึงพอใจของบุคคล ดังนั้น การดำเนินชีวิตจะมีผลกระทบต่อการตัดสินใจด้านอาชีพ โดยพยายามที่จะให้ประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ

2.2.5 แนวคิดฮอปพ็อค

Hoppock's Composite Theory สามารถแยกเป็นข้อย่อย ๆ ได้ดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2544 88)

1) คนเราเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการ เป็นความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความต้องการที่หลากหลายของมนุษย์เป็นตัวกำหนดให้เขาเลือกอาชีพที่จะสนองความต้องการของเขาได้ 2) อาชีพที่เราเลือก มักจะเป็นอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการสูงสุดของเราได้ 3) ความต้องการที่เกิดขึ้นในขั้นนี้ ชัดเจนแน่นอนในบุคคลบางคน 4) พัฒนาการทางอาชีพเริ่มจากจุดที่บุคคลตระหนักว่า มีอาชีพบางชนิดที่ทำให้เขาได้รับความพึงพอใจ และสามารถ

ตอบสนองความต้องการของเขาได้ 5) สิ่งที่จะเป็นเครื่องแสดงว่า เรามีพัฒนาทางการเลือกอาชีพมากขึ้นหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเข้าใจการเลือกอาชีพของเราได้ดีเพียงไร สนองตอบความต้องการของตนเองเพียงใด 6) การเข้าใจตนเองทำให้เรารู้ถึงสิ่งที่เราต้องการและรู้ว่าเรามีอะไรจะไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ต้องการนั้น 7) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพก็มีความสำคัญ ในการตัดสินใจเลือกอาชีพเราได้ประจักษ์แก่ตนเองว่า อาชีพนั้น ๆ สนองตอบความต้องการของเราหรือไม่ เราจะได้อะไรจากการประกอบอาชีพนั้น และเราจะต้องให้อะไรจากอาชีพนั้น ๆ บ้าง 8) ความพึงพอใจในงานอาชีพ เกิดจากการได้ประกอบอาชีพที่ตรงกับความต้องการของเรา 9) ความพึงพอใจจากการทำงาน มิได้หมายถึง เฉพาะสิ่งที่บุคคลได้รับในปัจจุบันเท่านั้น อาจเป็นสิ่งที่เขาคาดหวังว่างานจะมีอนาคตที่สดใส หรืองานเป็นบันไดไปสู่ตำแหน่ง หรืองานใหม่ในอนาคตที่ดีกว่าก็เป็นไป 10) คนเราเมื่อเลือกอาชีพแล้วเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ถ้าเขารู้สึกว่าการเปลี่ยนงานจะทำให้เขาได้รับการตอบสนองที่ดีกว่างานเก่า

2 2 6 แนวคิดโรว์

Roe ได้เน้นความสำคัญของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม และความต้องการที่มีผลต่อการเลือกทิศทางอาชีพของบุคคลดังนี้ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2544 90-91)

1) พันธุกรรมเป็นตัวกำหนดและจำกัดการพัฒนาคุณลักษณะของบุคคล 2) วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ประกอบกับประสบการณ์เฉพาะตัวของบุคคลแต่ละคน เป็นเครื่องกำหนดทิศทางพัฒนาการของคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้จากพันธุกรรม 3) ประสบการณ์ของความพึงพอใจ หรือความคับข้องใจในวัยเยาว์ เป็นตัวกำหนดทิศทางความสนใจของบุคคล และความพึงพอใจเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ความต้องการได้รับการตอบสนองนั่นเอง 4) แบบแผนความสนใจที่เด่นชัด จะถูกกำหนดโดยพลังจิต 5) แรงจูงใจนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความต้องการ และความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการนั้น

2 2 7 แนวคิดไทด์แมนและโอฮารา

ไทด์แมนและโอฮารา เห็นว่า อาชีพเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้การทำงานเป็นวิธีการแสดงออกทางบุคลิกภาพ และเป็นการปรับตัวทางสังคม เขาได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและอาชีพว่า ต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจ 2 ระยะ คือ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2544 92-93)

1 ระยะคาดการณ์ล่วงหน้า แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนย่อย คือ

1) ขั้นการสำรวจ เมื่อบุคคลเห็นทางเลือกหลากหลาย จึงเริ่มสำรวจทางเลือกเหล่านั้น 2) ขั้นเห็นรูปแบบการเลือกที่ชัดเจนขึ้น 3) ขั้นการเลือก เลือกอาชีพที่ชอบมากกว่าอาชีพอื่น และจัดลำดับอาชีพที่ต้องการ 4) ขั้นเจาะจงตัดสินใจ เมื่อเลือกอาชีพได้แล้ว ก็จะหันไปหาข้อมูลรายละเอียดของอาชีพนั้น

2 ระยะการดำเนินงานตามแผนและการปรับตัวมี 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1) ขั้นอุปมาน บุคคลก้าวเข้าสู่อาชีพที่ได้วางเป้าหมายเลือกไว้ และอาจต้องปรับตัวโดยปฏิบัติตามกลุ่มอาชีพที่เขาปฏิบัติกัน 2) ขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นขั้นที่บุคคลหาความสมดุลมั่นคงในงาน เพื่อให้เกิด ความพึงพอใจว่างานนั้นเหมาะกับเขา

จากแนวคิดทฤษฎีอาชีพต่าง ๆ ที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การเลือกอาชีพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ พันธุกรรม ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ ความชอบ ค่านิยม สถานะและทัศนคติ และยังรวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งที่ทำงาน สภาพแวดล้อมใกล้ตัวและไกลตัว ซึ่งปัจจัยทั้งหลายนี้ เป็นการก่อให้เกิดการเลือกอาชีพที่ตัวบุคคลนั้นพึงพอใจมากที่สุด

3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

3.1 ความหมายของกฎหมาย

นักวิชาการและนักกฎหมาย ได้ให้ความหมายของคำว่า “กฎหมาย” (Law) ดังนี้ จอห์น ออสติน (John Austin) จริญ โฆษณานันท์ (ชิตาพร พิศลยบุตร, ภูมิชัย สุวรรณคดี, และ มานิต จุมปา 2542 15-16 , อ้างอิงจากจริญ โฆษณานันท์ 2537 48) กล่าวว่า คำสั่ง คำบัญชาของรัฐบาลิบัติย์ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามย่อมถูกลงโทษ ซึ่งซีเซโร (Cicero) มีความคิดที่แตกต่างออกไป กล่าวว่า เหตุผลที่ถูกต้องสอดคล้องกับธรรมชาติ แผ่ซ่านไปในทุกสิ่งทุกอย่างสม่ำเสมอเป็นนิรันดร์ ก่อให้เกิดหน้าที่ที่จะต้องทำโดยคำสั่งหรือห้ามมิให้กระทำ ความชั่วโดยข้อห้าม เป็นหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่จะต้องไม่บัญญัติกฎหมายให้ขัดแย้งกับกฎหมายนี้ เราไม่อาจยกเลิกหรือทำให้กฎหมายนี้เสื่อมลงได้ ชิตาพร พิศลยบุตร, ภูมิชัย สุวรรณคดี, และ มานิต จุมปา มีแนวความคิดที่วางกฎเกณฑ์ที่กำหนดความประพฤติของบุคคลให้ต้องปฏิบัติตาม หรือคงปฏิบัติตาม มิฉะนั้นจะได้รับผลร้ายหรือไม่ได้ผลดีที่เป็นสภาพบังคับโดยเจ้าหน้าที่ในระบบกฎหมาย

เฮช เอ คู (H A Court) (ธีรศักดิ์ อัครบวร 2542 11-12) กล่าวว่า กฎหมายเป็นคำสั่งและข้อห้ามซึ่งมนุษย์จำเป็นต้องเคารพในความประพฤติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อันต้องมาจาก รัฐบาลิบัติย์ มีลักษณะทั่วไปใช้บังคับได้เสมอไป และจำเป็นต้องปฏิบัติตามด้วย ในความคิดส่วนตัวของธีรศักดิ์ อัครบาล กล่าวว่า กฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับของรัฐซึ่ง บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็จะมีผลผิดและถูกลงโทษซึ่ง สอดคล้องกับความคิดของ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ กล่าวว่า คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่า การแผ่นดินต่อราษฎรทั้งปวง เมื่อไม่ทำตามแล้วตามธรรมดาต้องได้รับโทษ หักด แสงอุทัย (2518 41-42) ได้ให้ความเห็นเช่นเดียวกันว่า เครื่องมือที่รัฐใช้ในการปกครอง เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น เพราะกฎหมายเป็นคำสั่งที่รัฐกำหนดให้ประชาชนปฏิบัติตาม โดยมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

จากความหมายของ “กฎหมาย” (Law) ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กฎหมาย หมายถึง กฎ ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และไว้ซึ่งความยุติธรรม ซึ่งบุคคลหรือองค์กรต้องถือปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด หากบุคคลใดหรือองค์กรใดไม่ปฏิบัติตาม ฝ่าฝืน หรือละเมิด จะได้รับการลงโทษตามที่ได้กำหนดไว้

3.2 ความสำคัญของกฎหมาย

กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคม เพราะเป็นข้อบังคับหรือกติกาที่ทุกคนอยู่ร่วมกัน สังคมต้องปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยของทุกคน ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศจึงจำเป็นต้องมีกฎหมาย เพื่อความสันติ นักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงความสำคัญของกฎหมายดังนี้

วิชา มหาคุณ (2537 : 63) เสนอว่า นอกจากการให้การศึกษาแล้วรัฐต้องอำนวยความสะดวกให้พลเมืองอย่างทั่วถึงกัน ให้ทุกคนพ้นจากความหวาดกลัว และความหิวโหยให้โอกาสแก่พลเมืองโดยเสมอภาค ในอันที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณค่า มิฉะนั้นแล้วมนุษย์จะไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของชีวิตได้ ด้วยเหตุนี้ รัฐจำเป็นต้องมีเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย มีความเป็นธรรม พลเมืองปราศจากความกลัว และมีโอกาสได้รับการศึกษาอบรมเท่าเทียมกัน ซึ่งก็คือ กฎหมายนั่นเอง

สุรินทร์ นาควิเชียร ได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของกฎหมาย ต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ โดยมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ (การประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ 2543 : 11)

- 1 กำหนดกฎ กติกาสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
- 2 กำหนดหลักการและวิธีการแก้ไขข้อพิพาทระหว่างบุคคลในสังคม
- 3 เมื่อมนุษย์มีการพัฒนาเครื่องใช้เครื่องมือที่ทันสมัยมากขึ้น การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการแบ่งปันในสัดส่วนที่เหมาะสม กฎหมายจึงมีหน้าที่กำกับดูแลการผลิต กระจายทรัพยากรตลอดจนการรักษาสิ่งแวดล้อม กฎหมายในฐานะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการประเทศ จึงไม่อาจหยุดนิ่งกับที่ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทางสังคม และการเมือง อีกทั้งแนวทางในการพัฒนากฎหมายจำเป็นต้องคำนึงถึงพื้นฐานแห่งความถูกต้อง ความเสมอภาคและเป็นธรรมภายใต้หลักนิติธรรม

อุกฤษ มงคลนาวิน (2535 : 16-17) กล่าวถึง เรื่องกฎหมายสำหรับประชาชนว่า ประชาชนทุกคนมีความเกี่ยวพันอยู่กับกฎหมาย เพราะกฎหมายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเราและเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การมีความรู้ด้านกฎหมายจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนจะช่วยเหลือทั้งทางด้านประชาชนเองและในขณะเดียวกัน จะสร้างความเข้าใจอันดีมีสันติสุขระหว่างประชาชนกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับฝ่ายราชการ และจะเป็นผลดีกับประเทศชาติของเราอย่างมาก สังคมจะมีความสุขได้แค่ไหนขึ้นอยู่กับกฎหมาย การบัญญัติกฎหมายที่ดีแล้ว ผู้ใช้กฎหมายก็ต้องใช้กฎหมายไปในทางที่ถูกต้อง ผู้อยู่ใต้การปกครองต้องรู้จักสิทธิและทำตามหน้าที่ของกฎหมาย ทุกคนควรรู้จักกฎหมายและศึกษากฎหมาย ถึงไม่รู้อย่างนัก

กฎหมายก็ควรจะรู้กฎหมายพอสมควร เพราะนักกฎหมายบังคับว่าประชาชนทุกคนจะปฏิเสธไม่
รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบ

เจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย คือ การกำหนดข้อบังคับที่มุ่งจะกำหนดแนวทาง
ความประพฤติของมนุษย์ในสังคมใด ๆ ที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ แต่ไม่มีความประสงค์จะควบคุม
สังคม ความคิดเห็น หรือความปรารถนาของบุคคลแต่ประการใด เช่นเดียวกับ (วิชญ์ รัตนโมรานนท์
2536 8) ได้ยกคำพูดของท่านกวนโอว ดังนี้ เจตนารมณ์ของกฎหมาย ได้แก่ การปกครองคุ้ม
ครองและดำรงไว้ ซึ่งสิทธิและหน้าที่ของปัจเจกชนของสังคมและรัฐ เมื่อสิทธิและหน้าที่เหล่านี้ได้
ได้รับการรักษาไว้ประชาชนจะอยู่เย็นเป็นสุข สังคมจะสงบเรียบร้อย และบรรลุถึงการปกครองที่ดีที่
สุด ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการรักษา ความเป็นระเบียบเรียบร้อย กล่าวคือ
กฎหมายมีหน้าที่ควบคุม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กฎหมายสมควรเพิ่มหน้าที่ ในการเป็น
เครื่องชี้แนวทางการดำรงชีวิตของประชาชน กฎหมายที่ดีต้องสอดคล้องกลมกลืนกับหลักศีล
ธรรมอันเป็นที่ยอมรับจากประชาชนในสังคมนั้น ๆ ด้วย (ไชยยศ เหมะรัชตะ 2531 145-146)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากกับชีวิตประจำวันหรือการ
ทำงาน จึงมีความจำเป็นที่ทุกคนต้องเรียนรู้และศึกษากฎหมาย กฎหมายทำให้เป็นบุคคลที่มี
ความรอบคอบ มีความสุขุม ใช้เหตุผลในการคิดอย่างเหมาะสม รู้จักแก้ปัญหา จากการที่
กฎหมายมีความสำคัญ จึงจำเป็นต้องมีนักกฎหมายเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความ
สงบสุขของบ้านเมือง จากการที่กฎหมายมีความสำคัญ โรงเรียนจึงควรให้ความรู้ ความสำคัญ
ทางด้านวิชากฎหมายที่ชัดเจนแก่นักเรียน และการนำแบบวัดที่มีคุณภาพ มาใช้ในการวัดนักเรียน
เพื่อหาคุณลักษณะของนักเรียนที่เหมาะสมกับอาชีพกฎหมาย และจะช่วยสร้างนักกฎหมายที่มี
คุณภาพในสังคมให้เพิ่มขึ้น

3.3 จริยธรรมนักกฎหมาย

3.3.1 ความหมายของจริยธรรม

เนื่องจากจริยธรรมเป็นการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ที่มีพื้นฐานจากส่วนลึก คือ
คุณธรรม ในตัวบุคคลนั้น ๆ และจริยธรรมก็เป็นตัวกำหนดทางเลือกในการแสดงพฤติกรรมหรือ
ความประพฤติในเรื่องต่าง ๆ ของบุคคล เพราะฉะนั้น จริยธรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่เชื่อมโยงอยู่
ระหว่างคุณธรรมและพฤติกรรม

นักวิชาการให้ความหมายของ "จริยธรรม" (Ethics) ไว้หลายหลาย แต่จะคล้ายกับ
มุมมองของความซื่อสัตย์ คุณธรรม อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปได้ดังนี้

ซัดดียา กรรณสูตและคนอื่น ๆ (2547 18-1) กล่าวว่า เป็นการสะท้อนคุณธรรม
ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องดีงาม การรับผิดชอบต่อชีวิต ออกมาเป็นระบบกฎเกณฑ์หรือมาตรฐาน
ความประพฤติที่สังคมกำหนด

ไชยยศ เหมะรัชตะ (2545 8) กล่าวว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม
หรือกฎศีลธรรม

พจนานุกรมไทย (2543 : 135) กล่าวว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม
แสง จันทรงาม (2530 : 20) กล่าวว่า เป็นเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ ที่แสดง
ออกทางกาย วาจาใจ เป็นการทำ พูด คิด ที่เราอาจประเมินค่าเป็นดีเป็นชั่วได้ ถ้าชั่วย่อมละ
เว้น ถ้าดีก็ควรทำ

จากความหมายของ “จริยธรรม” (Ethics) ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า จริยธรรม
ความถูกต้องทั้งศีลธรรม ความประพฤติรวมไปถึงกฎเกณฑ์ในสังคม ที่คนในสังคมส่วนใหญ่ยอม
รับว่าเหมาะสมและถือปฏิบัติตาม

3 3 2 ลักษณะของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมาวิน (2524 : 2-3) ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1) ความรู้เชิงจริยธรรม คือ ความรู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนสืบทอดกันมาในสังคม
ว่า สิ่งใดควรทำเพื่อเป็นการยกย่องสรรเสริญ และสิ่งใดไม่ควรทำเพราะเป็นสิ่งไม่ดี ไม่เหมาะสม
2) เหตุผลทางจริยธรรม คือ เหตุผลที่ผู้กระทำอธิบายถึงสิ่งที่เขาทำว่ามีอะไรเป็นเหตุจูงใจให้
เขาทำสิ่งนั้น ๆ ลงไป เหตุผลที่เป็นที่ยอมรับของสังคมทำให้พฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม 3)
ทัศนคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมอื่น ว่าเป็นสิ่งที่สมควรหรือไม่
เห็นด้วยในพฤติกรรมนั้นหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น ๆ 4) พฤติกรรม
เชิงจริยธรรม คือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือประพฤติ ในสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่า
ถูกต้องหรือนิยมนิยมชอบ

แสง จันทรงาม (2530 : 20) ได้กล่าวถึง ลักษณะของจริยธรรมที่แตกต่างออกไป
ว่าจริยธรรมมี 3 ลักษณะ คือ

1) จริยธรรมธรรมชาติ หมายถึง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติ
หรือตามสัญชาตญาณ 2) จริยธรรมบังคับ หมายถึง การเว้นชั่วทำความดีของบุคคลเพราะถูก
บังคับจากกฎหมาย 3) จริยธรรมเจตนา หมายถึง เว้นชั่วและทำดีด้วยเจตนา คือความตั้งใจของ
ตนโดยไม่มีใครบังคับ

3 3 3 จริยธรรมเฉพาะวิชาชีพ

“จริยธรรมแห่งวิชาชีพกฎหมาย” (2544 : 6) ได้กล่าวถึง พระบรมราโชวาทของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถึงเรื่องจริยธรรมของนักกฎหมายว่า

“ เมื่อกฎหมายของเราดีแล้วจุดใหญ่ที่สำคัญที่สุดในการธำรงรักษาความยุติธรรม
ในบ้านเมือง จึงได้แก่ การสร้างนักกฎหมายที่ดี ที่จะสามารถวิเคราะห์และใช้กฎหมายได้ตรง
ตามจุดประสงค์ ข้าพเจ้าจึงปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกคนสร้างตนให้เป็นนักกฎหมายที่ดีที่แท้
โดยฝึกตนให้มีความกล้าในอาชีพของนักกฎหมาย และศีลธรรมไม่ปล่อยให้อยากดี คือ ความ
เอียงเอนไปด้วยความหวาดกลัวในอิทธิพลต่าง ๆ เข้าครอบงำ สำหรับเป็นกำลังส่งให้ทำงานได้
ด้วยองอาจมั่นใจ และมุมนะอีกประการหนึ่งต้องฝึกให้มีความเคารพ เชื่อมั่นในสังคม คือ
ความถูกต้องตามคลองธรรมตามความเป็นจริงอย่างมั่นคง ไม่วุ่นไหวด้วยโลกธรรม ไม่เห็นสิ่ง

อื่นใดว่ายิ่งไปกวาความจริง สำหรับป้องกันมิให้ความอยุติธรรม และความทุจริตเกิดขึ้น นอกจากนั้น ต้องฝึกให้มีความสุขถึงถ้วนในกระบวนการทุกชั้นทุกตอน สำหรับประทับประคองป้องกันมิให้ การงานบกพร่อง ผิดพลาดแม้ในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้งนี้ เพื่อทุกคนจักได้เป็นนักกฎหมายที่แท้จริง "

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2542 7-8,15-16,35-38) ได้กล่าวถึง จริยธรรมของนักกฎหมายไว้ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของนักกฎหมายที่ดี

ในต่างประเทศ ผู้ที่จะเรียนวิชากฎหมายนั้นต้องได้รับปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่งมาก่อนว่า มีผลพบว่า ผู้ที่จะเรียนกฎหมายได้ดีได้แก่ ผู้ที่เรียนเก่งวิชาคณิตศาสตร์อาจเป็น เพราะคณิตศาสตร์มีโจทย์ซึ่งต้องใช้สูตรคำนวณ เหมือนในวิชากฎหมายที่ต้องมีการแก้ปัญหา หรือผู้สามารถเรียนกฎหมายได้นั้น เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาและมีงานทำแล้ว เพราะการเรียนกฎหมายต้องมีการประยุกต์ได้ดี มีสามัญสำนึก มีจินตนาการในเรื่องต่าง ๆ ที่จะต้องใช้กฎหมายมาช่วยได้ดีกว่าผู้ที่ขาดประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของการปฏิรูปการศึกษาวิชานิติศาสตร์ของอเมริกาที่ว่า ผู้ที่จะเรียนกฎหมายนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีวุฒิภาวะระดับหนึ่ง ดังเช่น ในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เอล เวอร์จิเนีย ได้ร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับผู้เข้าศึกษาวิชากฎหมายว่า ต้องเป็นผู้ที่จบปริญญาตรีในสาขาอื่น ๆ มาก่อน เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น คือ ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่งมาแล้ว เข้าศึกษาในนิติศาสตร์ต่อได้ (พนม เอี่ยมประยูร, ทิพย์ชนก รัตโนสถ,สมเกียรติ วรปัญญอนันต์ 2545 77-78) เพราะฉะนั้น ในวิธีการทำงานที่ดีเฉพาะตัวในการประกอบวิชาชีพกฎหมาย อย่างน้อยจะต้องพิจารณาถึงเรื่องต่อไปนี้ คือความมีเมตตาธรรมและมนุษย์สัมพันธ์ดีเป็นพื้นฐาน ใฝ่หาประสบการณ์ และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ และเคล็ดลับที่สำคัญ คือ การเพาะความคิดในเชิงกฎหมาย

จริยธรรมในวิชาชีพกฎหมายขั้นพื้นฐาน วิชาชีพกฎหมายไม่ว่าสาขาใด ถ้าพิจารณาโดยรวมน่าจะมีจริยธรรมขั้นพื้นฐาน 5 ประการ

1) ยึดมั่นและปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมเท่านั้น 2) ต้องรักษาเกียรติภูมิแห่งวิชาชีพกฎหมาย 3) ต้องมีความละเอียด ประณีต สุขุม 4) มีความพอเหมาะ พอดี 5) มีสามัญสำนึก

หัวใจของจริยธรรมแห่งวิชาชีพกฎหมาย ได้แก่ การประพฤติแต่ในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย ศีลธรรมและประเพณี และในกรณีที่มีความขัดแย้งหรือไม่ชอบมาพากล นักกฎหมายที่ดีต้องกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และกล้าที่จะทำในสิ่งที่ตนได้ไตร่ตรองไว้มีความเชื่อมั่นว่าถูกต้องเป็นธรรม

ส่วนที่ 2 การดำรงตนในสังคมของนักกฎหมายที่ดี

นักกฎหมายควรจะมีปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และมีบทบาทเป็นผู้นำในสังคมที่จะทำให้สังคมของเราเป็นสังคมที่น่าเคารพ และอยู่ในความถูกต้องชอบธรรม นักกฎหมายต้องมีสวนช่วยเสนอแนะแก้ไขให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อให้สังคมของเรามีกระบวนการยุติธรรมที่ดี ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติ

จริยธรรมผู้พิพากษา (ไชยยศ เหมะรัชตะ 2545 8-65)

1 จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในทางอรรถคดี

1) ในการนั่งพิจารณาคดี ผู้พิพากษาต้องวางตนเป็นกลาง ปราศจากอคติ สำรวมตนให้เหมาะสมกับหน้าที่ ใช้อำนาจสุภาพ ให้ความเสมอภาค มีเมตตาธรรม 2) ต้องพิจารณาคดีโดยไตร่ตรอง สุขุม รอบคอบและไม่ชักช้า 3) ต้องละเว้นถึงการกล่าวข้อเท็จจริงในคดีที่อาจกระทบกระเทือนต่อบุคคลใด ไม่วิจารณ์ หรือให้ความคิดเห็นแก่คู่ความหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวกับคดี 4) การเปรียบเทียบหรือไกล่เกลี่ยคดีต้องทำในศาล 5) เมื่อพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีใดเรื่องใด ผู้พิพากษาจักต้องละวางอคติเกี่ยวกับคู่ความ 6) ผู้พิพากษาพึงถอนตัวจากการพิจารณาและพิพากษาคดี เมื่อมีเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านได้ตามกฎหมาย

2 จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในทางธุรกิจ

1) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและอย่างเต็มความสามารถ 2) ต้องปกครองผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความเป็นจริง และปราศจากอคติ 3) พึงส่งเสริมความสามัคคีกันระหว่างผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและข้าราชการ 4) ต้องสอดส่องดูแลให้คู่ความ ทนายความ พยาน และประชาชนที่มาในศาลได้รับความเป็นธรรม 5) ต้องดูแลเอาใจใส่ศาลและบริเวณศาลให้มีศรีสง่างาม

3 จริยธรรมเกี่ยวกับการดำรงตนและครอบครัว

1) ต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดอยู่ในกรอบของศีลธรรม 2) พึงปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเป็นลำดับ และพึงชวนช่วยศึกษาเพิ่มเติม 3) ต้องไม่ก้าวก่ายหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา 4) ต้องไม่ยินยอมให้บุคคลในครอบครัวก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของตน 5) ต้องระมัดระวังมิให้การประกอบวิชาชีพหรือการทำงานอื่นของคู่สมรส ญาติ หรือบุคคลซึ่งอยู่ในครัวเรือนของตนมากระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ 6) ผู้พิพากษาและคู่สมรสต้องไม่รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ จากคู่ความ 7) ผู้พิพากษาและคู่สมรสต้องไม่รับของขวัญของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดอันเกินอภยาศัยและประเพณี 8) ต้องละเว้นการคบหาสมาคมกับคู่ความหรือบุคคลอื่นซึ่งมีส่วนได้เสีย หรือผลประโยชน์เกี่ยวกับคดีความ

4 จริยธรรมเกี่ยวกับกิจการอื่น

1) ต้องไม่เป็นการกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษาหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท ห้างร้าน หรือธุรกิจของเอกชน 2) ไม่พึงแสดงปาฐกถา บรรยาย สอนหรือเข้าร่วมสัมมนา อภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ต่อสาธารณะชน 3) ไม่พึงรับเป็นผู้จัดการมรดก

ผู้จัดการทรัพย์สินหรือผู้ปกครองทรัพย์สิน เว้นแต่ตัวผู้พิพากษาเอง คู่สมรส ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของตน หรือญาติสืบสายโลหิต ที่มีส่วนได้เสียในมรดกหรือทรัพย์สินนั้นโดยตรง

จริยธรรมอัยการ

1 การรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมในกระบวนการยุติธรรมอาญา

1) จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ต้องปราศจากอคติ 4 คือ ความลำเอียงเพราะรัก ความโกรธ ความหลง และความกลัว 2) ในการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายและผู้ต้องหา

2 หน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของสังคม

1) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทั่วไป รักษาตนให้ปราศจากข้อตำหนิ 2) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยาน ปฏิบัติต่อพยานด้วยความสุภาพ 3) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพนักงานสอบสวนปฏิบัติตนด้วยความเป็นกันเอง แต่อย่าให้มีอิทธิพลต่อการวินิจฉัยคดี 4) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาล ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ให้เกียรติในการปฏิบัติหน้าที่ของศาล หลีกเลี่ยงการทะเลาะกับศาล 5) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทนายจำเลยและจำเลยนั้น ให้เกียรติทนายจำเลยและจำเลย

จริยธรรมทนายความ

1 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลูกความ

1) ต้องมีความสุจริตต่อลูกความ 2) ต้องรักษาความลับของลูกความ 3) ในการรับว่าคดีของลูกความ หากมีหนทางที่จะประนีประนอมก่อนคดีถึงศาลควรทำ 4) อาชีพเป็นทนายความมิใช่เป็นการประกอบธุรกิจ แต่เป็นการจรรโลงไว้ซึ่งความเป็นธรรมในสังคม 5) ต้องอุทิศเวลาให้แก่ลูกความในการดำเนินคดี 6) ค่าทนายความ จะกำหนดค่าตอบแทนเกินสมควรมิได้ เพราะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาล

1) ต้องรับว่าคดี ในเมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายแก้ต่างจำเลย ในคดีอาญา 2) เคารพยำเกรงศาล ไม่ดูหมิ่นศาล หรือผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาล 3) ไม่กล่าวความหรือทำเอกสารเท็จ หรือใช้กลอุบายให้ศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีหลงโดยใช่เหตุ 4) ควรรักษาเวลาของศาล โดยมาศาลตรงตามเวลาที่นัดหมาย

3 จริยธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายตรงข้าม

1) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทนายฝ่ายตรงข้ามต้องระลึกว่าต่างทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ต่อลูกความ จุดประสงค์เพื่อความยุติธรรม 2) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวความและพยานฝ่ายตรงข้ามต้องทำ หน้าที่โดยชี้แจงให้ลูกความเข้าใจ และต้องปฏิบัติต่อตัวความอีกฝ่ายหนึ่ง

และพยานอย่างสุภาพระหว่งการซักพยานและคู่ความในศาล

4 จริยธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการหาคดีมาทำ

1) ต้องไม่หาคดีมาทำโดยหลอกลวงหรืออวดวาเก่งกว่า 2) ห้ามทนายความ

แยงความในคดีที่มีทนายความอื่นว่าต่างแก้อยู่แล้ว 3) จะทำการโฆษณาหรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาด้วยประการใด ๆ โดยรู้ซึ่งชื่อ คุณวุฒิ หรือตำแหน่งที่อยู่ เพื่อเป็นทนายว่าความมิได้

5 จริยธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับประชาชนโดยส่วนรวม

1) ส่งเสริมความยุติธรรมด้วยวิถีทางของกฎหมาย 2) ต้องคัดค้านไม่ให้ผู้ที่ขาดคุณสมบัติ มีประวัติหรือพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมเข้าร่วมวิชาชีพ 3) ไม่ส่งเสริมการทำผิดกฎหมาย 4) ไม่แนะนำให้อาศัยช่องว่างของกฎหมาย ทำความเสียหายแก่คนอื่น

จริยธรรมตำรวจ

1) ต้องดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี เป็นตัวอย่างที่ดีในการเคารพกฎหมาย 2) ต้องกล้าหาญ กล้าเผชิญกับอาชญากรและต้องเป็นผู้ระงับให้แก่ประชาชน 3) ต้องเคารพกฎหมายของบ้านเมืองและวินัยของตำรวจ 4) ไม่เอาความรู้สึกส่วนตัวไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ 5) ต้องปกป้องคุ้มครองผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ 6) ต้องรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองอย่างดีที่สุด

จริยธรรมอาจารย์สอนกฎหมาย

1) ต้องดำรงตนเป็นนักวิชาการที่บริสุทธิ์ 2) ต้องปลูกฝังคุณธรรมและความดีงามให้แก่นิสิตนักศึกษา 3) ต้องมีความเมตตากรุณาต่อศิษย์อยู่เสมอ 4) ต้องมีความเที่ยงธรรม ไม่ถือคติต่อศิษย์ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง 5) การเรียนการสอนต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการวัดความรู้ของนักศึกษาโดยแท้จริง 6) ต้องพยายามศึกษาค้นคว้าในทางวิชาการอยู่เสมอ 7) ต้องอุทิศกายและใจให้การสอนเต็มที่ 8) ต้องปลูกฝังให้นิสิตนักศึกษากฎหมาย มีจิตสำนึกที่จะเสียสละ และรู้จักรับผิดชอบ

กล่าวโดยสรุป ผู้ประกอบวิชาชีพนักกฎหมายจะต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ใช้กฎหมายให้เป็นธรรมรอบรู้วิชาการ และมีอิสระในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในสังคมซึ่งเป็นประเด็นที่ยากลำบากอย่างยิ่ง เพราะบางครั้งอาจต้องเผชิญกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งถือว่าอำนาจ คือ ความถูกต้อง

3 3 4 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม

จริยธรรมในบุคคลนั้น มีการพัฒนาเป็นขั้นตอนในแต่ละบุคคล เช่นเดียวกับพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ผู้ที่ได้อธิบายพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ที่สำคัญได้แก่ ฌอง เพียเจต์ (Jean Piaget) ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) (ขัตติยา กรรณสูต, และ คนอื่นๆ 2547 ((20-1) – (22-1))

3 3 4 1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมของเด็กในระดับอายุต่าง ๆ และได้อธิบายว่าจริยธรรมแบ่งอยู่ตามกฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ไม่วาจะเป็นการเล่นของเด็ก ดังนั้น เขาจึงสังเกตการเล่นของเด็กว่า กฎเกณฑ์การเล่นนั้นมีปรากฏการณ์ที่ควรศึกษา 2 ประการ คือ

1 การฝึกหัดตามกฎหมายเกณฑ์ หรือระยะเวลาที่เด็กยึดถือปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ จากภายนอก (Heteronomous) อยู่ในช่วงอายุ 8 ปี ซึ่งเป็นระยะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กมาก เด็กจะยึดถือกฎหมายเกณฑ์ตายตัว ผิดก็ต้องได้รับโทษโดยไม่คำนึงถึงเรื่องแรงจูงใจหรือเหตุแห่งการกระทำนั้น

2 ความสำนึกในกฎหมายเกณฑ์ หรือระยะที่เด็กมีกฎหมายเกณฑ์ของตนเอง (Autonomous) ระยะนี้เป็นระยะที่จริยธรรมของเด็กพัฒนาขึ้น ไปสู่ระดับที่มีความคิดเป็นของตนเอง เด็กจะมีจริยธรรมในลักษณะที่ต้องคำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาถึงเหตุผลของการกระทำนั้น นอกจากนี้ เพียเจท์ ยังได้เสนอแนวคิดที่ว่า การที่เด็กเปลี่ยนการรับรู้กฎหมายเกณฑ์ที่ตายตัวจากอิทธิพลภายนอก มาเป็นกฎหมายเกณฑ์ของตนเองที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น เนื่องจากการพัฒนาทางสติปัญญา อายุ และการมีสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เมื่อพัฒนาการขึ้นก็อยู่กับทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ

เพียเจท์พบว่าเด็กจะพัฒนาการทางสติปัญญาได้ขั้นสูงสุด (Formal Operation) เมื่ออายุประมาณ 8 - 10 ปี ฉะนั้น พัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็กจึงบรรลุขั้นสูงสุดเมื่ออายุได้ประมาณ 8-10 ปี เช่นเดียวกัน

3 3 4 2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก เชื่อว่า การบรรลุนิติภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกมาในเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด เนื่องมาจากเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎหมายเกณฑ์ของสังคมโดยเฉพาะ เพราะเหตุผลเชิงจริยธรรมมิใช่การประเมินค่าการกระทำทำดี หรือเลว แต่จะเป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งกว่า

โคลเบอร์ก ได้จำแนกพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ มี 6 ขั้น ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎหมายเกณฑ์ (Pre-Conventional Level)

หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ไม่คำนึงถึงผู้อื่น ระดับนี้พบในเด็กอายุ 2 - 10 ปี โดยแบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) บุคคลจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำการสิ่งใด เพื่อหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษทางกาย จะยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตนโดยไม่มีเงื่อนไข พบในเด็กอายุ 2 - 7 ปี

ขั้นที่ 2 ในหลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เป็นขั้นที่เลือกทำในสิ่งที่ตนพอใจ ต้องการแลกเปลี่ยนโดยมุ่งการตอบแทนทางกาย และวัตถุมากกว่านามธรรม ไม่นึกถึงความถูกต้องของสังคม พบในเด็กอายุ 7 - 10 ปี

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎหมายเกณฑ์ (Conventional Level)

ระดับนี้บุคคลจะทำตามกฎหมายเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน จะเลียนแบบหรือคล้อยตามบุคคลในกลุ่ม เพื่อปรับตัวเองให้เข้ากับความต้องการของสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่ตามมา พบในผู้มีอายุ 10 - 16 ปี โดยแบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 ชั้นใช้หลักการตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (The Enter Persoanl) บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบทำตามการชักจูงของผู้อื่นเพื่อหวังสัมพันธภาพอันดี พบในวัยรุ่นตอนต้นอายุ 10 - 13 ปี

ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (The Law and Order Orientation) ในขั้นนี้บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดไว้ พบในวัยรุ่นตอนกลางอายุ 13 - 16 ปี

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎหมาย (Post Conventional Level)

เป็นระดับที่ต้องตัดสินใจในข้อขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาพิจารณาไตร่ตรอง เมื่อพิจารณาว่าสิ่งใดมีความสำคัญมากกว่าก็จะปฏิบัติตามนั้น มีหลักการของตนเองที่ถูกต้องโดยแบ่งเป็น 2 ชั้น

ชั้นที่ 5 ชั้นใช้หลักการทำตามข้อตกลงของสังคมและคำมั่นสัญญา (Social Contract Legalistic Orientation) จะเห็นความสำคัญของชนหมู่มากไม่ละเมิดผู้อื่น ควบคุมตนเองได้ ให้รางวัลและลงโทษตนเองได้ มีพฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นไปตามค่านิยม พิจารณาถึงประโยชน์ส่วนรวม พบในผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป

ชั้นที่ 6 ชั้นยึดหลักอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) เป็นจริยธรรมขั้นสูงสุด แสดงถึงการมีความรู้สึกสากลนอกเหนือจากกฎหมายในสังคมของตนและมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในอุดมการณ์ข้างหน้า เคารพความเป็นมนุษย์และเกรงกลัวต่อบาป

โคลเบอร์ก เชื่อว่า การพัฒนาการจริยธรรม ไม่ใช่การรับรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย การพัฒนาการด้านใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามขั้นตอน คือ เริ่มจาก

ขั้นที่ต่ำสุด และเมื่อมีการได้รับประสบการณ์จากสังคมใหม่ หรือสามารถเข้าใจประสบการณ์เก่าได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น และถึงเหตุผลขั้นที่ต่ำ

4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

4.1 ลักษณะงานของการเป็นนักกฎหมาย

ลักษณะงานวิชาชีพนักกฎหมาย อาจแบ่งแนวทางในการทำงานได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คือ ผู้ซึ่งใช้วิชากฎหมายในการประกอบอาชีพโดยตรง ซึ่งผู้ที่มีได้สำเร็จการศึกษานิติศาสตร์ ไม่สามารถประกอบอาชีพเหล่านี้ได้เลย ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ที่ปรึกษาด้าน

กฎหมายทนายความ นิติกร ฯลฯ ประเภทที่สอง คือ ผู้ซึ่งใช้ความรู้ทางกฎหมายให้เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ได้แก่ ตำรวจ ปลัดอำเภอ นักธุรกิจ อาจารย์พนักงานบริษัท ข้าราชการ (เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป 2525 568 - 573)

4 1 1 ผู้พิพากษา

ในสังคมไทยอาชีพผู้พิพากษาหรือตุลาการ เป็นอาชีพที่มีเกียรติสูงในวงการ เพราะเป็นผู้ประสาทความเป็นธรรม หรือความยุติธรรมให้แก่สังคม และในการพิจารณาคดีอรรถคดี ผู้พิพากษาจะนั่งพิจารณาคดีในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ จึงเป็นอาชีพที่น่ายกย่อง

ผู้สำเร็จปริญญานิติศาสตรบัณฑิตที่ประสงค์จะประกอบอาชีพเป็นข้าราชการตุลาการนั้น ต้องศึกษาที่สำนักอบรมการศึกษากฎหมายแห่งเนติสภา และต้องสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตแล้ว จึงมีสิทธิสมัครสอบ จะต้องประกอบกับคุณสมบัติอื่น ๆ ด้วย

ตามมาตรา 27 แห่ง พรบ ระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2521 ได้บัญญัติว่า ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยพิพากษา ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นธรรมศาสตรบัณฑิตหรือนิติศาสตรบัณฑิต หรือสอบไล่ได้ประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ ซึ่ง ก ต (คณะกรรมการข้าราชการตุลาการ) เห็นว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมการศึกษากฎหมาย และได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย ไม่น้อยกว่า 2 ปี 2) สัญชาติไทยโดยการเกิด 3) อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี 4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย 5) เป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตสภา 6) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย 7) ไม่เป็นผู้มีหนี้สิน 8) ไม่เป็นผู้ถูกพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ 9) ไม่เป็นผู้เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ 10) ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก 11) ไม่เป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกระทรวง 12) เป็นผู้ที่คณะกรรมการการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่ง ก ต จะได้กำหนดได้ตรวจร่างกายและจิตใจด้วย และ ก ต ได้พิจารณาว่าเห็นสมควรรับสมัครหรือไม่

โดย ก ต มีอำนาจออกระเบียบเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติ กำหนดหลักสูตรและวิธีการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละคราว

กรมวิชาการ (2526 25) ได้อธิบายลักษณะของผู้พิพากษาว่า เป็นผู้ที่มีอำนาจอิสระในการพิจารณาอรรถคดีทั้งปวงในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริย์ ซึ่งอาจทำหน้าที่ตรวจคำคู่ความซึ่งยื่นต่อศาล เพื่อสั่งรับหรือไม่รับหรือให้ทำใหม่หรือให้แก้ไขเพิ่มเติม ควบคุมการดำเนินไปอย่างเที่ยงธรรม และรวดเร็ว ออกหมายเรียก ออกหมายอาญา ออกหมายสั่ง ทำการไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องหรือคำขอ เช่นกัน

4 1 2 อัยการ

เป็นข้าราชการอัยการที่ได้รับความนิยมสูงอีกอาชีพหนึ่ง เป็นอาชีพที่เป็นองค์กร

ประกอบของกระบวนการยุติธรรม เรียกกันทั่วไปว่า ทนายแผ่นดิน หรือที่ปรึกษากฎหมายของราชการนั่นเอง

ผู้สำเร็จปริญญานิติศาสตรบัณฑิตที่ประสงค์จะประกอบอาชีพเป็นข้าราชการอัยการนั้น ต้องศึกษาที่สำนักอบรมการศึกษากฎหมายแห่งเนติสภา และต้องสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตแล้ว จึงมีสิทธิสมัครสอบ จะต้องประกอบกับคุณสมบัติอื่น ๆ ด้วย

ตามมาตรา 33 แห่ง พรบ ระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2521 ได้บัญญัติว่า ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) สอบไล่ได้เป็นธรรมศาสตร์บัณฑิต หรือนิติศาสตรบัณฑิต หรือสอบไล่ได้ประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ ซึ่ง กอ (คณะกรรมการข้าราชการอัยการ) เทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมาย และได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย ไม่น้อยกว่า 2 ปี 2) สัญชาติไทยโดยการเกิด 3) อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี 4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย 5) เป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตสภา 6) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย 7) ไม่เป็นผู้มีหนี้สิน 8) ไม่เป็นผู้ถูกพักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ 9) ไม่เป็นผู้เคยถูกไล่ออก ปลดออกหรือออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ 10) ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก 11) ไม่เป็นผู้ไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกระทรวง 12) เป็นผู้ที่คณะกรรมการการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่ง กอ จะได้กำหนดได้ตรวจร่างกายและจิตใจด้วย และ กอ ได้พิจารณาว่าเห็นสมควรรับสมัครหรือไม่

โดย กอ มีอำนาจออกระเบียบเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติ กำหนดหลักสูตรและวิธีการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการในแต่ละคราว

4.1.3 ทนายความ

เป็นอาชีพที่ให้บริการความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จะทำหน้าที่ด้านปรึกษาที่กฎหมาย และการว่าต่างแก้ต่างคดีในศาลควบคู่กันไป

ทนายความในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ทนายความชั้นหนึ่งและทนายความชั้นสอง ผู้ที่จบปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต สามารถสมัครเป็นสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตสภาได้ จึงมีสิทธิที่จะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความชั้นหนึ่งได้

สำหรับคุณสมบัติของผู้ขอจดทะเบียน และรับใบอนุญาตเป็นทนายความชั้นหนึ่ง ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 5 แห่ง พรบ ทนายความ พ.ศ. 2512 ดังนี้

1) มีสัญชาติไทย 2) อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี 3) เป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตสภา 4) ไม่เป็นโรคติดตอซึ่งเป็นที่ยกเว้นของสังคม 5) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี 6) ไม่เป็นผู้มีกายพิการหรือจิตบกพร่องอันเป็นเหตุให้เป็นผู้หย่อนสมรรถ

ภาพ 7) ไม่เป็นข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำ รวมทั้งข้าราชการเมือง

สำหรับทนายความชั้นสอง เดิมผู้จดทะเบียน และรับใบอนุญาตเป็นทนายความชั้นสองจะต้องมีปริญญาหรืออนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรในวิชานิติศาสตร์จากสถานศึกษาในประเทศไทย ต่อมาได้แก้ไข โดยใช้มาตรา 5 แห่ง พรบ ทนายความ พ ศ 2512 มีคุณสมบัติดังนี้

1) มีสัญชาติไทย 2) อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี 3) ไม่เป็นโรคติดต่อซึ่งเป็นที่ยกเว้นของสังคม 4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี 5) ไม่เป็นผู้มีกายพิการหรือจิตบกพร่อง อันเป็นเหตุให้เป็นผู้ย่อนสมรรถภาพ 6) ไม่เป็นข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำ รวมทั้งข้าราชการเมือง 7) สอบความรู้ตามที่เนติบัณฑิตสภากำหนดให้มีการสอบหรืออนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรในวิชานิติศาสตร์จากสถานศึกษานั้น 8) เป็นสมาชิกสมทบแห่งเนติบัณฑิตสภา

4 1 4 การประกอบวิชาชีพกฎหมายในภาครัฐบาล

นอกจากอาชีพผู้พิพากษาและอัยการแล้ว ยังสามารถประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่

1) อาจารย์สอนวิชากฎหมาย ในมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือสถาบันการศึกษาอื่น เช่น วิทยาลัยเอกชน ส่วนมากจะรับผู้ที่มีความรู้ในระดับปริญญาโททางกฎหมายขึ้นไป 2) นิติกรในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือในกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจด้วย 3) นายทหารพระธรรมนูญ ในกระทรวงกลาโหม 4) เจ้าหน้าที่งานอื่น ๆ ตามสายงานของหน่วยราชการที่ต้องดูแลบังคับเป็นไปตามกฎหมาย เช่น เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป พนักงานตำรวจ ปลัดอำเภอ และหน่วยราชการที่ต้องดูแลบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะเรื่อง เช่น พนักงานศุลกากร พนักงานสรรพากร และเจ้าหน้าที่สืบสวนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

4 1 5 การประกอบวิชาชีพกฎหมายในภาคเอกชน

นอกจากอาชีพทนายความแล้ว ยังสามารถประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่

1) ที่ปรึกษากฎหมาย ในองค์กรธุรกิจต่าง ๆ การประกอบอาชีพนี้อาจเป็นส่วนตัวหรือจัดตั้งในรูปแบบสำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย โดยไม่ประสงค์จะเป็นทนายว่าความในศาลให้คำปรึกษาในด้านแผนงานธุรกิจ ด้านนิติกรรมสัญญา 2) นิติกรในห้างร้านบริษัทและธนาคารพาณิชย์ ซึ่งทำหน้าที่ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับด้านนิติกรรมสัญญา การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม การพิจารณาสินเชื่อ และงานด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า ผู้ที่จบการศึกษาทางด้านกฎหมายสามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

4.2 องค์ประกอบที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

4.2.1 ความหมายการคิดวิจารณ์

นักวิชาการและนักจิตวิทยา ให้ความหมายของคำว่า 'การคิดวิจารณ์' (Critical Thinking) ดังนี้

คำสอนของพระพุทธศาสนา เน้นความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณ์ ดังนี้ปรากฏในสุตตันตปิฎก กาลามาสูตร ซึ่งบอกหลัก 10 ประการ ก่อนที่จะเชื่อในสิ่งใด ดังนี้ (สุวรงค์ โคว์ตระกูล 2544 : 326) 1) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกัน 2) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา 3) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเลาเลีย 4) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์ 5) อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรก 6) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอนุมาน 7) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล 8) อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจแล้ว 9) อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้ 10) อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือวาทนามสมภารนี้เป็นครูของเรา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 127) กล่าวว่า ความตั้งใจที่จะพิจารณาตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการไม่เห็นคล้อยตามข้อเสนออย่างง่าย ๆ แต่ตั้งคำถามท้าทาย หรือโต้แย้งสมมติฐานและข้อสมมติที่อยู่เบื้องหลัง และพยายามเปิดแนวทางความคิดออกสู่ทางต่าง ๆ ที่แตกต่างจากข้อเสนออื่น เพื่อให้สามารถได้คำตอบที่สมเหตุสมผล มากกว่าข้อเสนอเดิม

พจนานุกรม (2546 : 1073) กล่าวว่า ปัญญาที่สามารถรู้ หรือให้เหตุผลที่ถูกต้องได้ สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 9) กล่าวว่า การคิดที่มีเหตุผลโดยผ่านการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีหลักเกณฑ์ มีหลักฐานที่เชื่อถือได้ เพื่อนำไปสู่การสรุปและตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพว่าสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดควรเชื่อ สิ่งใดควรเลือก หรือสิ่งใดควรทำ

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2537 : 97-111) กล่าวว่า ความคิดที่มีเหตุผลและมีประสิทธิภาพที่มุ่งเน้นการตัดสินใจในสิ่งที่จะเชื่อหรือจะทำอะไร

แมคเพ็ค (McPeck 1990 : 62) กล่าวว่า เป็นการคิดที่มี 2 มิติ คือ มิติทางด้านจิตใจ (A Frame of Mind) หมายถึง ความกระตือรือร้นในการประเมินสารสนเทศ ความปรารถนาที่จะตรวจสอบความคิดเห็น และมิติทางด้านสมอง (Mental Operation) หมายถึง การรวมทักษะหลายด้าน เช่น ทักษะในการวิเคราะห์และประเมิน

ดิวอี้ (Dewey 1933 : 9) กล่าวว่า เป็นการคิดที่อยู่ระหว่าง 2 สถานการณ์ คือ การคิดจะเริ่มต้นจากสถานการณ์ที่มีความมึนงง และจบลงด้วยสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน และได้อธิบายธรรมชาติของการคิดวิจารณ์ว่า มีจุดปลายทางอยู่ที่ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง หลักการ หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

เอนนิส (Ennis 1987 : 10) กล่าวว่า การคิดวิจารณ์ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 5 ประการ คือ ความถูกต้องเหมาะสมในการนำไปใช้ (Practical) การคิดไตร่ตรอง

(Reflective) ความมีเหตุผล (Reasonable) ความเชื่อ (Belief) การปฏิบัติ (Action) ดังนั้น จึงหมายถึง การคิดพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุผลว่าสิ่งใดมีความสำคัญ เป็นสิ่งที่จำเป็นก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือปฏิบัติ

ฟาเซียน (Facione 1984 253) กล่าวว่า เป็นการหาข้อสรุปจากข้อความกลุ่มหนึ่งอย่างมีเหตุผล การอ้างเหตุผลถือเป็นการแสดงออกของการคิดวิจารณ์ญาณของบุคคลและการอ้างเหตุผลของข้อสรุปใด ให้นำเชื่อถือและสมเหตุสมผล จะต้องมีหลักฐานในการอ้างอิง

จากความหมายของ “การคิดวิจารณ์ญาณ” (Critical Thinking) ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การคิดวิจารณ์ญาณ หมายถึง มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดเป็นขั้นตอน และคิดอย่างมีเหตุผลและไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับสภาพการณ์ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ หรือสาเหตุต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลไปสรุปได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการคิดวิจารณ์ญาณ

วัตถุประสงค์ มีข้อสรุปดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ 2547 10)

- 1) เพื่อให้ได้ความคิดที่รอบคอบ สมเหตุสมผล ผ่านการพิจารณากลับกรองอย่างดีแล้ว
- 2) เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง
- 3) เพื่อการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเหมาะสม
- 4) เพื่อการศึกษาวิจัยและเรียนรู้
- 5) เพื่อการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

แนวคิดกระบวนการคิดวิจารณ์ญาณ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดวิจารณ์ญาณ พอสรุปได้ดังนี้

วราภรณ์ สืบสหากร (2545 51-76) กล่าวถึง กระบวนการคิดวิจารณ์ญาณ ดังนี้

- 1) ทักษะนิยาม ได้แก่ การระบุจุดสำคัญของประเด็นปัญหาข้อสรุป ระบุเหตุผลทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏ การตั้งคำถามที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ การระบุเงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้น
- 2) ทักษะการตัดสินใจข้อมูล ได้แก่ การตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การตัดสินใจเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา
- 3) ทักษะการสรุปอ้างอิงในการแก้ปัญหาและลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล ได้แก่ การอ้างและการตัดสินใจในการสรุปแบบอุปนัย การนิรนัยโดยมีความตรง การทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาอย่างน่าเชื่อถือ

อุษณีย์ โพธิ์สุข (สุวิทย์ มูลคำ 2547 13 , อ้างอิงจาก อุษณีย์ โพธิ์สุข 2543)

- 1) การกำหนดปัญหา หมายถึง การรู้จักและทำความเข้าใจกับปัญหา โดยพิจารณารวบรวมประเด็นปัญหา แยกแยะปัญหาและจัดลำดับปัญหาเพื่อกำหนดปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือรวมทั้งการนิยามความหมายของคำหรือข้อความ สิ่งเร้าที่เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ คือปัญหานั้นเอง
- 2) การรวบรวมข้อมูล หมายถึง การแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ข้อโต้แย้งจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งการเลือกข้อมูลหรือความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้ ดังนั้น วิธีการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญสำหรับการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ ได้แก่ การสังเกต ทั้งการสังเกตด้วยตนเองและการรวบรวมข้อมูลจากการรายงานผลการสังเกตของผู้อื่น
- 3) การจัดระบบข้อมูล หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความ

เพียงพอของข้อมูล การจัดระบบของข้อมูล ขณะเดียวกันก็ต้องประเมินความถูกต้องและความเพียงพอของข้อมูลที่รวบรวมได้ว่าจะนำไปสู่การอ้างอิงได้หรือไม่ โดยแยกแยะความแตกต่างของข้อมูล คือ จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัญหา การระบุข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อนำมาจัดกลุ่มและจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน 4) การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การพิจารณาแนวทางสรุปอ้างอิงปัญหา ข้อโต้แย้ง โดยนำข้อมูลที่มีการจัดระบบแล้วมาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์เพื่อสรุปแนวทางที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด 5) การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ หมายถึง การพิจารณาเลือกแนวทางที่สมเหตุสมผลที่สุด จากข้อมูลและหลักฐานที่มีอยู่ในการตัดสินใจสรุป ซึ่งคุณลักษณะของการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลแบบตรรกศาสตร์หรือใช้เหตุผลแบบอุปมานและอนุมาน 6) การประเมินสรุปอ้างอิง หมายถึง การประเมินความสมเหตุสมผลตามหลักตรรกศาสตร์ โดยประเมินว่าสมเหตุสมผลหรือไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไรถ้าข้อมูลที่ได้รับการเปลี่ยนแปลง

เอนนิส (Ennis 1985 45-48) กล่าวถึงกระบวนการคิดพิจารณา ดังนี้

1) ทักษะการนิยาม ได้แก่ การระบุจุดสำคัญของประเด็นปัญหา ระบุเหตุผลทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏ ข้อสรุป การตั้งคำถามที่เหมาะสมในแต่ละเหตุการณ์ การระบุเงื่อนไข ข้อตกลงเบื้องต้น 2) ทักษะการตัดสินใจข้อมูล ได้แก่ การตัดสินใจความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การตัดสินใจเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา การพิจารณาความสอดคล้อง 3) ทักษะการอ้างอิงในการแก้ปัญหา และการลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล ได้แก่ การอ้างและการตัดสินใจในการสรุปแบบอุปนัย การนิรนัยโดยมีความตรง การทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาอย่างน่าเชื่อถือ

พอล (Paul 1985 36-39) กล่าวถึงกระบวนการคิดพิจารณา ดังนี้

1) การวิเคราะห์ 2) การสังเคราะห์ 3) การประเมิน

วัตสัน และเกลเซอร์ (Watson and Glaser 1964 24) มีแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดพิจารณา ดังนี้

1) เจตคติ หมายถึง ความสนใจในการแสวงหาความรู้ ความสามารถพิจารณาตลอดจนมีนิสัยในการค้นหาหลักฐานมาสนับสนุน สิ่งที่น่าสงสัย 2) ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการอนุมาน การสรุปใจความสำคัญ และการสรุปเป็นกรณีทั่วไป โดยพิจารณาจากหลักฐานและการใช้ตรรกวิทยา 3) ทักษะ หมายถึง ความสามารถที่จะนำทั้งเจตคติ และความรู้ไปประยุกต์ใช้พิจารณาตัดสินใจปัญหา สถานการณ์ ข้อความหรือข้อสรุปต่าง ๆ

จากงานวิจัยของ วัตสันและเกลเซอร์ (Watson and Glaser 1964 10-15)

ได้ผลสรุป การวัดความสามารถทางด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต้องวัดความสามารถย่อยซึ่งมีอยู่ 5 ด้าน ดังนี้

1) ความสามารถในการอ้างอิงหรือสรุปความ (Inferences) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกระดับความน่าจะเป็นของข้อมูล หรือการสรุปข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏในข้อความที่กำหนดให้ 2) ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of Assumption) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาจำแนกว่า ข้อสรุปใดเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างแน่นอน และข้อความใดไม่เป็นผลต่อความสัมพันธ์นั้น 3) ความสามารถในการนิรนัย (Deduction) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่า ข้อสรุปใดเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างแน่นอน และข้อความใดไม่เป็นผลต่อความสัมพันธ์นั้น 4) ความสามารถในการตีความ (Interpretation) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่า ข้อสรุปใดเป็นหรือไม่เป็นความจริงตามที่สรุปได้จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ 5) ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Arguments) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่า ข้อความใดเป็นการอ้างเหตุผลที่หนักแน่น

วูลฟอล์ก (Woolfolk 1993 312) ได้กำหนดรายการทักษะต่าง ๆ ที่ประกอบกัน เป็น การคิดวิจารณ์ จำนวน 3 กลุ่ม คือ

1 การนิยามและการทำความเข้าใจปัญหา จำแนกเป็นความสามารถย่อย ดังนี้

1 1) การระบุเรื่องราวที่สำคัญหรือการระบุปัญหา เป็นความสามารถในการระบุเรื่องราวความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การอ้างเหตุผล ภาพล้อทางการเมือง การใช้เหตุผลต่าง ๆ และข้อสรุปในการอ้างเหตุผล

1 2) การเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างคน วัตถุ สิ่งของ ความคิด หรือผลลัพธ์ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป

1 3) การกำหนดว่าข้อมูลใดมีความเกี่ยวข้อง เป็นความสามารถในการจำแนกระหว่างข้อมูลที่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้กับข้อมูลที่ไม่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้ รวมทั้งการจำแนกระหว่างข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง

1 4) การกำหนดคำถามที่เหมาะสม เป็นความสามารถในการกำหนดคำถามซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องราว

2 การพิจารณาตัดสินข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับปัญหา จำแนกเป็น 5 ความสามารถย่อย ดังนี้

2 1) การจำแนกหลักฐาน เป็นลักษณะข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ซึ่งพิจารณาตัดสินใจโดยใช้เหตุผล เป็นความสามารถในการประยุกต์เกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อการพิจารณาตัดสินลักษณะคุณภาพของการสังเกต และการคิดหาเหตุผล

2 2) การตรวจสอบความสอดคล้อง เป็นความสามารถในการตัดสินใจว่า ข้อความหรือสัญลักษณ์ที่กำหนด มีความสอดคล้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีความสอดคล้องกับบริบททั้งหมดหรือไม่

2 3) การระบุข้อตกลงเบื้องต้นไม่ได้กล่าวอ้าง เป็นความสามารถในการระบุ ข้อตกลงเบื้องต้นใดที่ไม่ได้กล่าวไว้ในการอ้างเหตุผล

2 4) การระบุภาพพจน์ในการอ้างเหตุผล เป็นความสามารถของการระบุ ความคิดที่บุคคลยึดติด หรือความคิดตามประเพณีนิยม

2 5) การระบุความแตกต่างระหว่างค่านิยม และอุดมการณ์ เป็นความสามารถในการระบุความคล้ายคลึง และความแตกต่างระหว่างระบบค่านิยม และอุดมการณ์

3 การแก้ปัญหาหรือการลงสรุป จำแนกเป็น 2 ความสามารถย่อย ดังนี้

3 1) ข้อมูลที่มีอยู่เพียงพอทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพต่อการนำไปสู่ ข้อสรุป การตัดสินใจ หรือการกำหนดสมมติฐานที่เป็นไปได้ ได้หรือไม่

3 2) การพยากรณ์ผลลัพธ์ที่อาจเป็นไปได้ เป็นความสามารถในการทำนาย ผลลัพธ์ที่อาจเป็นไปได้ของเหตุการณ์ หรือชุดของเหตุการณ์ต่าง ๆ

จากแนวคิดข้างต้น กระบวนการคิดวิจารณ์ญาณสามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ด้วยการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนักกฎหมายต้องอาศัยความรู้เฉพาะในแต่ละเรื่อง ต้องฝึกให้ใช้ทักษะ พื้นฐานการคิด การลงมือกระทำตามความคิด และประเมินความคิดของตนได้ อันจะนำไปสู่ การเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้เป็นการช่วยพัฒนากระบวนการคิดวิจารณ์ญาณได้

ลักษณะของผู้มีความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณ

จากแนวคิดและความหมายการคิดวิจารณ์ญาณดังกล่าว ได้มีผู้ศึกษาความสามารถ ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสามารถการคิดวิจารณ์ญาณ หรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงว่ามี ความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 56) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ดังนี้

1) สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2) สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน 3) สามารถประมวลข้อมูลทั้งทางด้านข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประเด็นที่คิดทั้งทางกว้าง ทางลึก และไกล 4) สามารถวิเคราะห์ข้อมูล และเลือกข้อมูลที่จะใช้ในการคิดได้ 5) สามารถประเมินข้อมูลได้ 6) สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลและ เสนอคำตอบ/ทางเลือกที่สมเหตุสมผลได้ 7) สามารถเลือกทางเลือก/ลงความเห็นในประเด็นที่ คิดได้

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 16-17) ได้กล่าวถึง นักการศึกษาหลายท่าน เช่น เวด (Wade) ไบเออร์ (Beyer) เฟอร์เรท (Ferrett) ดังนี้

เวด (Wade) กล่าวว่า ลักษณะของผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

1) คิดตั้งคำถาม 2) ทำให้คำถามมีความชัดเจน 3) ตรวจสอบหาข้อมูล 4) วิเคราะห์ข้อสันนิษฐานและความสำเอียงที่อาจเกิดขึ้น 5) หลีกเลี่ยงที่จะใช้อารมณ์เป็นตัวตัดสิน 6) หลีกเลี่ยงการคิดแบบตีความเกินไป 7) พิจารณาถึงการตีความที่อาจเป็นไปได้หลายทาง 8) ยอม

รับว่าอาจมีภาวะคลุมเครือไม่ตรงไปตรงมาเกิดขึ้นได้ 9) ตระหนักรู้เกี่ยวกับความคิดของตน รู้ตัวว่าคิดอะไรอยู่

ไบเออร์ (Beyer) กล่าวว่า ลักษณะของผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณญาณ

1) คิดตั้งคำถาม 2) วิเคราะห์ข้อสันนิษฐาน 3) ให้เหตุผล สามารถหาข้อยุติจากข้อเสนหรือหลักฐานที่มีอยู่หลากหลาย 4) รู้จักใช้มุมมองต่าง ๆ กันในการตีความ เพื่อให้เข้าใจได้ดีขึ้น 5) ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพต่อเหตุผล ยอมเปลี่ยนจุดยืนเมื่อมีเหตุผลที่ดีกว่า 6) แยกแยะ หาข้อสรุป หรือข้อตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนหลักความจริงที่เชื่อถือได้ มีความแม่นยำสามารถถกเถียงอย่างสร้างสรรค์

เฟอร์เรท (Ferrett) กล่าวว่า ลักษณะของผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณญาณ

1) คิดตั้งคำถาม 2) มีความสนใจใฝ่รู้ ต้องการค้นหาคำตอบใหม่ ๆ 3) ตอบคำถามได้ตรงประเด็น 4) ตรวจสอบข้อมูลความเชื่อ 5) วิเคราะห์ข้อมูล ข้อสันนิษฐาน ความเห็นต่าง ๆ และหาข้อพิสูจน์ 6) ใช้เหตุผลจากข้อมูลที่เป็นจริงหรือจากข้อเท็จจริงต่าง ๆ 7) ตรวจสอบความคิดของตนเอง 8) รับฟังความเห็นผู้อื่นยอมรับว่าตัวเองยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอที่จะเปลี่ยนความคิดได้ 9) ประเมินข้อถกเถียงได้และตัดสินใจเรื่องราจากการรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมด

อุษณีย์ โพธิสุข (2537 97-111) ได้กล่าวถึง ลักษณะผู้มีความสามารถด้านการคิดวิจารณญาณ

1) เสาะหาปัญหา 2) เสาะหาต้นตอของปัญหาหรือเหตุผล 3) พยายามที่จะรับข้อมูล 4) ใช้แหล่งข้อมูลมาก 5) รวบรวมสถานการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกันรวมทั้งบริบทของปัญหา 6) แยกแยะประเด็นสำคัญและมุ่งคิดแก้ หรือหาคำตอบที่ประเด็นหลัก 7) สืบรวจตรวจตรา หรือใส่ใจว่าอะไรเป็นสิ่งที่น่าเกี่ยวข้อง 8) มองหาแนวทางหลากหลาย 9) มีจิตใจกว้างขวาง 10) กระตือรือร้นที่จะยื่นมือเข้าจัดการหากมีเหตุผล และมีความเหมาะสม 11) จัดการงานอย่างเป็นขั้นตอนด้วยความละเอียดถี่ถ้วน 12) ใช้ความสามารถในเชิงวิจารณ์อย่างมากมาย

วัตสัน และกลาเซอร์ (Watson and Glaser 1964 11) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีการคิดวิจารณญาณ ดังนี้

1) สามารถจำแนกระดับความน่าจะเป็นของข้อสรุป ที่คาดคะเนจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ 2) สามารถจำแนกได้ว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้นที่ต้องยอมรับก่อนมีการโต้แย้งหรืออธิบายข้อความอื่น ๆ 3) สามารถจำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างแน่นอน 4) สามารถจำแนกการอ้างเหตุผลที่หนักแน่นกับไม่หนักแน่น เพื่อพิจารณาตามความสำคัญและเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

เอนนิส (Ennis 1991 158-180) ได้กล่าวว่า ลักษณะของผู้ที่มีการคิดวิจารณญาณ มีดังนี้

1 ด้านลักษณะที่แสดงออก

1) พุด เขียน หรือการสื่อความเข้าใจโดยมีความหมายชัดเจน 2) กำหนดประเด็นปัญหาที่แน่นอน 3) พิจารณาสถานการณ์รวมทั้งหมด 4) แสวงหาเหตุผลและให้เหตุผล 5) เป็นผู้ที่มีความทันสมัยอยู่เสมอ 6) มองหาทางเลือกหลาย ๆ ทาง 7) แสวงหาความถูกต้องแม่นยำให้มากที่สุดตามสถานการณ์ 8) ตระหนักถึงความเชื่อพื้นฐานของตนเอง 9) เปิดใจกว้างพิจารณาทัศนะอื่น นอกเหนือจากแนวคิดของตน 10) ไม่ด่วนตัดสินใจในกรณีทีหลักฐานและเหตุผลไม่เพียงพอ 11) ยืนยันจุดยืนหรือเปลี่ยนจุดยืนเมื่อมีหลักฐานและเหตุผลพอเพียง 12) ใช้การคิดวิจารณ์ของตนเอง

2 ด้านความสามารถ

1) บอกได้ชัดเจนว่าประเด็นนั้นเป็นการอ้างเหตุผลปัญหาหรือข้อสรุป 2) วิเคราะห์การใช้เหตุผลได้ 3) ถามหรือตอบคำถามเกี่ยวกับความชัดเจน ความถูกต้องตามกฎหมาย 4) ให้นิยาม หรือแนวคิดที่มีความหมายกำกวม 5) ชี้ให้เห็นความคิดที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังที่ไม่อาจจะแสดงให้เห็นชัดเจน 6) วินิจฉัยความน่าเชื่อถือของที่มาและแนวคิดและเหตุผลต่าง ๆ ได้ 7) สังเกตและวินิจฉัยรายงานการสังเกตได้ 8) ตัดสินใจด้วยการใช้กฎต่าง ๆ ได้ และประเมินการวินิจฉัยนั้นได้ด้วย 9) คิดด้วยเหตุผลจากข้อมูลที่มีอยู่แล้วสรุปเป็นกฎเกณฑ์ และประเมินการกระบวนความคิดหาเหตุผลที่นำไปสู่ข้อสรุปได้ 10) วินิจฉัยตัดสินคานิยมต่าง ๆ และประเมินการวินิจฉัยตัดสินคุณค่าของคานิยมนั้นได้ 11) พิจารณาให้เหตุผลโดยอาศัยหลักฐาน เหตุผล ข้อสันนิษฐาน แนวคิดที่เป็นจุดยืนของข้อความที่ตนเองไม่เห็นด้วย หรือยังมีข้อสงสัย 12) ผสมผสานความสามารถและพฤติกรรมอื่น ๆ ในการตัดสินใจ 13) ดำเนินการตามระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ 14) วัดต่อความรู้สึก ระดับความรู้ และความเป็นผู้รู้ของบุคคลอื่น 15) ใช้วิธีพูดที่เหมาะสมในการอภิปรายและเสนอความคิด 16) ใช้ความคิดหรือมีปฏิกิริยาต่อแนวความคิดหรือความเชื่อที่ผิด ๆ ด้วยกิริยาที่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ผู้ที่มีความสามารถการคิดวิจารณ์นั้น ต้องมีการตั้งคำถามที่ชัดเจน มีความใฝ่รู้ และต้องหาคำตอบที่ถูกต้อง โดยการแสวงหาข้อมูลจริง วิเคราะห์ความเห็นต่าง ๆ ได้ ตัดสินใจและหาข้อสรุปบนพื้นฐานของเหตุผลและข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งนักกฎหมายต้องใช้ความสามารถที่มีในข้างต้นนี้มาประกอบอาชีพ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์

การคิดวิจารณ์ เป็นความสามารถทางสมองอย่างหนึ่งที่มีกระบวนการที่ซับซ้อน จากการศึกษาค้นคว้านักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์ ซึ่งมีหลายทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎีเชาวันปัญญาสามศของสเตอร์นเบอร์ก (A Triarchic Theory of Human Intelligence) สเตอร์นเบอร์ก ได้เสนอทฤษฎีเชาวันปัญญาสามศ โดยอธิบายว่าเชาวันปัญญาประกอบด้วยความสามารถ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านบริบทสังคมและด้านประสบการณ์ โดยมีทฤษฎีย่อยอธิบายความสามารถ 3 ทฤษฎี ไว้ดังนี้
สเตอร์นเบอร์ก (ทศนา แคมมณี และคณะ 2544 31 , อ้างอิงจาก Sternberg 1985 43-128)

1 ทฤษฎีย่อยด้านบริบทสังคม (Contextual Subtheory) กล่าวถึง ความสามารถทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของบุคคล รวมทั้งการปฏิบัติและการกระทำที่แสดงถึงความเฉลียวฉลาดของสติปัญญาในบริบทของสังคม ซึ่งประกอบด้วย 1) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างมีจุดหมาย (Adaptation) 2) การเลือกสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกสูงสุด (Selection) มากกว่าที่จะทำตามความเคยชิน 3) ความสามารถในการดัดแปลงและปรับแต่งสิ่งแวดล้อม (shaping) ให้เหมาะสมกับทักษะความสามารถและค่านิยมของตน

2 ทฤษฎีย่อยด้านประสบการณ์ (Experiential Subtheory) กล่าวถึง ผลของประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถทางปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถทางปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการนำความรู้มาใช้สร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาแปลกใหม่ เป็นความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ทั้งทางวิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ 2) ความคล่องในการประมวลผลข้อมูลที่มี รวมทั้งความสามารถที่จะเชื่อมโยงความสามารถทั้งสองอย่างเพื่อเพิ่มพูนทักษะการแก้ปัญหาให้ดีขึ้น

3 ทฤษฎีย่อยด้านกระบวนการคิด (Componential Subtheory) กล่าวถึงความสามารถทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด หรือความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) องค์ประกอบด้านการปรับความคิด (Meta-Components) เป็นกระบวนการคิดสั่งการ ซึ่งประกอบด้วยการประมวลความรู้ คิดแก้ปัญหา วางแผนติดตามและประเมินผลเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างถูกต้อง 2) องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Performance Components) เป็นกระบวนการลงมือปฏิบัติตามการตัดสินใจสั่งการองค์ประกอบด้านการปรับความคิดและองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่ควบคู่กันไป เพราะต้องอาศัยองค์ประกอบการคิดที่เหมาะสมช่วยองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ 3) องค์ประกอบด้านการแสวงหาความรู้ (Knowledge-Acquisition Components) เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของสติปัญญา จึงต้องอาศัยกระบวนการคัดเลือก

ทฤษฎีและแนวคิดของโรเจอร์ ชีบรอว์และรอนนิง (Bruning Roger, G J Sebraw and R R Ronning) ได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 123-124)

1 การคิดไตร่ตรอง (Reflection Activity) เป้าหมายนั้น มิใช่เพื่อแก้ปัญหา แต่เป็นเพื่อทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจนมากขึ้น

2 มุ่งเน้น (Focused) คือ การคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจอย่างกระจ่าง เพื่อนำไปสู่การชั่งน้ำหนัก และประเมินเพื่อการตัดสินใจ

3 การตัดสินใจ (Decision) คือ การตัดสินใจจากข้อมูลที่มีอยู่ว่า ควรเชื่อ หรือควรทำการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยทักษะย่อย 4 ประการ คือ

3 1 ความรู้ (Knowledge) เป็นสิ่งสำคัญในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีความรู้มากจะทำให้คิดเร็ว คิดได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ ความรู้เป็นฐานสำคัญที่จะใช้ตัดสินใจว่าข้อมูลใหม่หรือความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น เชื่อถือได้หรือไม่เพียงใด

3 2 การสรุปอ้างอิง (Inference) เป็นสิ่งจำเป็นต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะจะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งและมีความหมายมากขึ้น กระบวนการที่ใช้สรุปอ้างอิงที่สำคัญมี 2 ประการ คือ

- การนิรนัย (Deduction)
- การอุปนัย (Induction)

3 3 การประเมิน (Evaluation) การประเมินนี้รวมถึงทักษะย่อย ๆ คือ

- การวิเคราะห์ คือ สามารถในการระบุและเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- การตัดสินใจ คือ มีความสามารถประเมินข้อมูล ความรู้ที่เชื่อถือได้ โดยปราศจากอคติส่วนตัว

- การชั่งน้ำหนัก คือ มีความสามารถเปรียบเทียบข้อมูลที่มีอยู่ เลือก ข้อมูลที่เหมาะสมที่สุดและจัดระบบข้อมูลอย่างสมเหตุสมผลเท่าที่สามารถจะทำได้

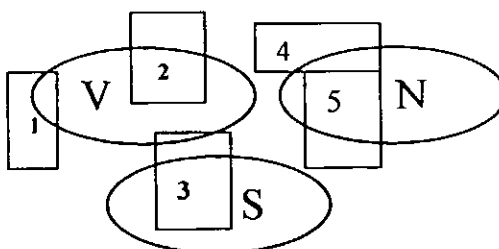
- การตัดสินใจคุณค่า คือ การใช้ข้อมูลมาตัดสินใจโดยใช้หลักธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดี

3 4 การคิดในการประเมินความคิด (Metacognition) เป็นเรื่องของการ คิดที่เกี่ยวกับการคิด อันเป็นการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของความคิด การปรับความคิดให้ ถูกต้อง ความคิดในการประเมินความคิด ซึ่งมีความจำเป็นต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะเป็นสิ่งที่ประเมินว่าความรู้ต่าง ๆ ที่จะใช้ในการตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือทำนั้น เพียงพอหรือไม่

จากทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นได้อธิบายถึงกระบวนการคิด ที่เกี่ยวข้องกับการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเลือก และการตัดสินใจสิ่งแวดล้อมของบุคคล การคิดพิจารณาญาณ เป็นการคิดที่อยู่ในส่วนที่เป็นตัวควบคุม ซึ่งควบคุมกระบวนการประมวลความรู้ของบุคคล และจะ ช่วยให้บุคคลดำเนินการคิดและประเมินที่ได้จากการคิด เป็นขั้นตอนที่สูงที่ใช้ในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการที่รับผิดชอบในการกำหนดว่าจะทำอย่างไรต่อไป ซึ่งนักกฎหมายต้องใช้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ทั้งความสามารถทางด้านส่วนตัว และ ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ เพื่อนำมาผสมผสานกับการประกอบอาชีพได้อย่างสมบูรณ์

ทฤษฎีหลายองค์ประกอบ (Multiple Factor Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นที่ยอมรับกว้างขวางของนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน (ลัวัน สายยศ, และ อังคณา สายยศ 2541 43-46) ผู้นำในการสร้าง ทฤษฎีนี้คือ เซอร์สโตน (L L Thurstone) เสนอทฤษฎีเมื่อปี ค.ศ. 1993 เขาได้ทำการวิจัยโครงสร้างทางสมองอย่างกว้างขวาง และได้ใช้หลักการวิเคราะห์ห้สมัยใหม่ที่เรียกว่า “การวิเคราะห์องค์ประกอบ” (Factor Analysis) มาใช้ ทำให้สามารถแยกแยะความสามารถทางสมองออกเป็นสวนย่อย ๆ ได้หลายอย่าง ทำให้เขามีความเชื่อว่าความสามารถทางสมองไม่ได้ประกอบด้วยความสามารถรวมเป็นแกนกลาง หากแต่ประกอบด้วยองค์ประกอบเป็นกลุ่ม ๆ หลาย ๆ กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีหน้าที่เป็นอย่าง ๆ โดยเฉพาะ หรืออาจจะทำงานร่วมกันบ้างก็ได้ เซอร์สโตนเห็นว่าเป็นเพียงองค์ประกอบทางภาษาเท่านั้น องค์ประกอบย่อย ๆ นี้ เซอร์สโตน ให้เชื่อว่า ความสามารถปฐมภูมิของสมอง (Primary Mental Abilities) เขาแยกองค์ประกอบย่อยโดยยึดนำหน้าหลักขององค์ประกอบเด่น ๆ (Loading factor) เป็นสำคัญ แต่จริง ๆ แล้วกลุ่ม ของความสามารถ หรือองค์ประกอบมากที่สุด คือ ความสามารถทางศัพท์ ลดลงมาอีก คือ อุปมาอุปไมยทางภาษา น้อยที่สุด คือ คณิตศาสตร์ เหตุผล ซึ่งภาพข้างล่างเป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบ 5 ชุด ขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ V (Verbal) N (Number) และ S (Spatial) ตามทฤษฎีหลายองค์ประกอบนี้

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างความสามารถทางสมองของทฤษฎีหลายองค์ประกอบ

จากภาพประกอบที่ 3 แสดงให้เห็นว่า สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบ 1 , 2 และ 3 ที่มีต่อกันและกัน มีองค์ประกอบร่วมทางภาษา (Verbal factor ย่อว่า V) ในทำนองเดียวกันสหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบ 3 และ 5 เป็นผลจากองค์ประกอบมิติสัมพันธ์ (Spatial factor ย่อว่า S) และความสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบ 4 และ 5 เป็นผลจากองค์ประกอบทางตัวเลข (Number factor ย่อว่า N) ที่น่าสังเกต คือ แบบทดสอบ 3 และ 5 มีองค์ประกอบซ้อนขึ้นมานั่นคือ V กับ S มีอยู่ในแบบทดสอบ 3 , N และ S มีอยู่ในแบบทดสอบ 5

เซอร์สโตน พยายามวิเคราะห์องค์ประกอบความสามารถของมนุษย์ออกมาได้หลายอย่างแต่ที่เห็นได้ชัดเจนและสำคัญ ๆ มีอยู่ 7 ประการ คือ

1) องค์ประกอบทางภาษา องค์ประกอบ (Verbal factor ย่อว่า V) ความสามารถด้านความเข้าใจภาษาและการสื่อสารทั่ว ๆ ไป 2) องค์ประกอบด้านความคล่องแคล่ว

ในการใช้ถ้อยคำ (Word Fluency factor ย่อว่า W) ความสามารถที่จะใช้คำได้มากในเวลาจำกัด เช่น ให้หาคำขึ้นต้น “ม” มากที่สุดในเวลาจำกัด 3) องค์ประกอบด้านจำนวน (Number factor ย่อว่า N) ความเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์ต่าง ๆ ได้ดี มีความสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ และความหมายของจำนวนและมีความแม่นยำคล่องแคล่วในการบวก ลบ คูณ หาร ในวิชาเลขคณิตได้อย่างดี 4) องค์ประกอบด้านมิติสัมพันธ์ (Space factor ย่อว่า S) ความสามารถด้านขนาดและมิติต่าง ๆ อันได้แก่ ความสั้น ยาว ไกล ใกล้ และพื้นที่หรือทรวดทรงที่มีขนาดและปริมาตรแตกต่างกัน สามารถสร้างจินตนาการให้เห็นส่วนย่อยและส่วนผสมของวัตถุต่าง ๆ เมื่อนำมาซ้อนทับกันสามารถรู้ความสัมพันธ์ของรูปทรงเลขาคณิตเมื่อเปลี่ยนแปลงที่อยู่ 5) องค์ประกอบด้านความจำ (Memory factor ย่อว่า M) ความสามารถด้านความทรงจำเรื่องราว และมีสติระลึกจึ้นสามารถถ่ายทอดได้ 6) องค์ประกอบด้านสังเกตพิจารณา (Perceptual Speed factor ย่อว่า P) ความสามารถด้านเห็นรายละเอียด ความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างระหว่างสิ่งของต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและถูกต้อง 7) องค์ประกอบด้านเหตุผล (Reasoning factor ย่อว่า R) ความสามารถด้านพิจารณา หาเหตุผลค้นคว้าความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการทั้งหลายที่สร้างกฎหรือทฤษฎี

จากทฤษฎีข้างต้นจะเกี่ยวข้องกับนักกฎหมายโดยตรง คือ องค์ประกอบทั้ง 7 ด้านนั้น มีความสัมพันธ์กับอาชีพนักกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็น การใช้ภาษาที่ต้องเข้าใจได้ง่ายเพื่อให้บุคคลได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง หรือด้านความจำที่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักกฎหมายซึ่งจะขาดเสียไม่ได้ หรือการช่างสังเกตและด้านการใช้เหตุผล ซึ่งองค์ประกอบ ทั้ง 7 ตัวนี้ เป็นสิ่งที่นักกฎหมายพึงมีทั้งสิ้น

ทฤษฎีโครงสร้างสามมิติของปัญญา (Three Dimensional Model)

(ลัวัน สายยศและอังคณา สายยศ 2541 48-51) ผู้คิดค้น คือ กิลฟอร์ด (Guilford) เขาได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างทางสมอง (The Structure of Intellect Model หรือ SI- Model) ของมนุษย์ในปี ค.ศ. 1967 พัฒนาจากทฤษฎีของเซอร์สโตน โดยเชื่อว่า สมรรถภาพสมองของมนุษย์มีลักษณะเป็น 3 มิติ ที่มีความสัมพันธ์ผสมผสานกันเป็นความคิด หรือสติปัญญาของมนุษย์ มี 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ด้านกระบวนการหรือวิธีการของการคิด (Operations) หมายถึง การปฏิบัติงานทางสมองหรือกระบวนการคิดแบบต่าง กระบวนการคิดจะเกิดตามลำดับจากง่ายไปหายาก ประกอบด้วยความสามารถ 5 ชนิด ดังนี้

1) การรู้การเข้าใจ (Cognition) ความสามารถที่เห็นสิ่งเร้าแล้วเกิดการรับรู้ในสิ่งนั้น ๆ และบอกได้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร

2) ความจำ (Memory) ความสามารถในการเก็บสะสมความรู้แล้วสามารถระลึกออกมาได้เมื่อต้องการ

3) การคิดแบบอบเนกนัย (Divergent Thinking) ความสามารถในการตอบสิ่งเร้าได้หลายแง่มุมแตกต่างกันไป

4) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) ความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ดีที่สุด

5) การประเมินค่า (Evaluation) ความสามารถในการตีราคาสรุปได้โดยอาศัยเกณฑ์ที่ดีที่สุด

มิติที่ 2 ด้านเนื้อหา (Contents) หมายถึง วัตถุหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่รับรู้ ใช้เป็นสื่อเป็น แบ่งเป็น 5 ชนิด ดังนี้

1) เนื้อหาที่เป็นภาพ (Figural Content) ได้แก่ สิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรมหรือรูปที่แน่นอนสามารถจับต้องได้

2) เนื้อหาที่เป็นเสียง (Auditory) ได้แก่ สิ่งที่อยู่ในรูปของเสียงที่มีความหมาย

3) เนื้อหาที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Content) ได้แก่ ตัวเลข ตัวอักษร และสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้น เช่น พยัญชนะ ระบบจำนวน

4) เนื้อหาที่เป็นภาษา (Semantic Content) ได้แก่ สิ่งที่อยู่ในรูปของภาษาที่มีความหมายหรือความคิดที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

5) เนื้อหาที่เป็นพฤติกรรม (Behavior Content) ได้แก่ สิ่งที่ไม่ใช่ถ้อยคำ แต่เป็นการแสดงออกของมนุษย์ เจตคติ ความต้องการ รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บางครั้งเรียกว่า สถิติปัญญาทางสังคม (Social Intelligence)

มิติที่ 3 ผลของการคิด (Products) เป็นผลของกระบวนการจัดกระทำของความคิดกับข้อมูลจากเนื้อหา ผลผลิตของความคิดแยกได้เป็นรูปร่างต่าง ๆ กัน 6 ชนิดดังนี้

1) หน่วย (Units) สิ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัว และแตกต่างไปจากสิ่งอื่นๆ

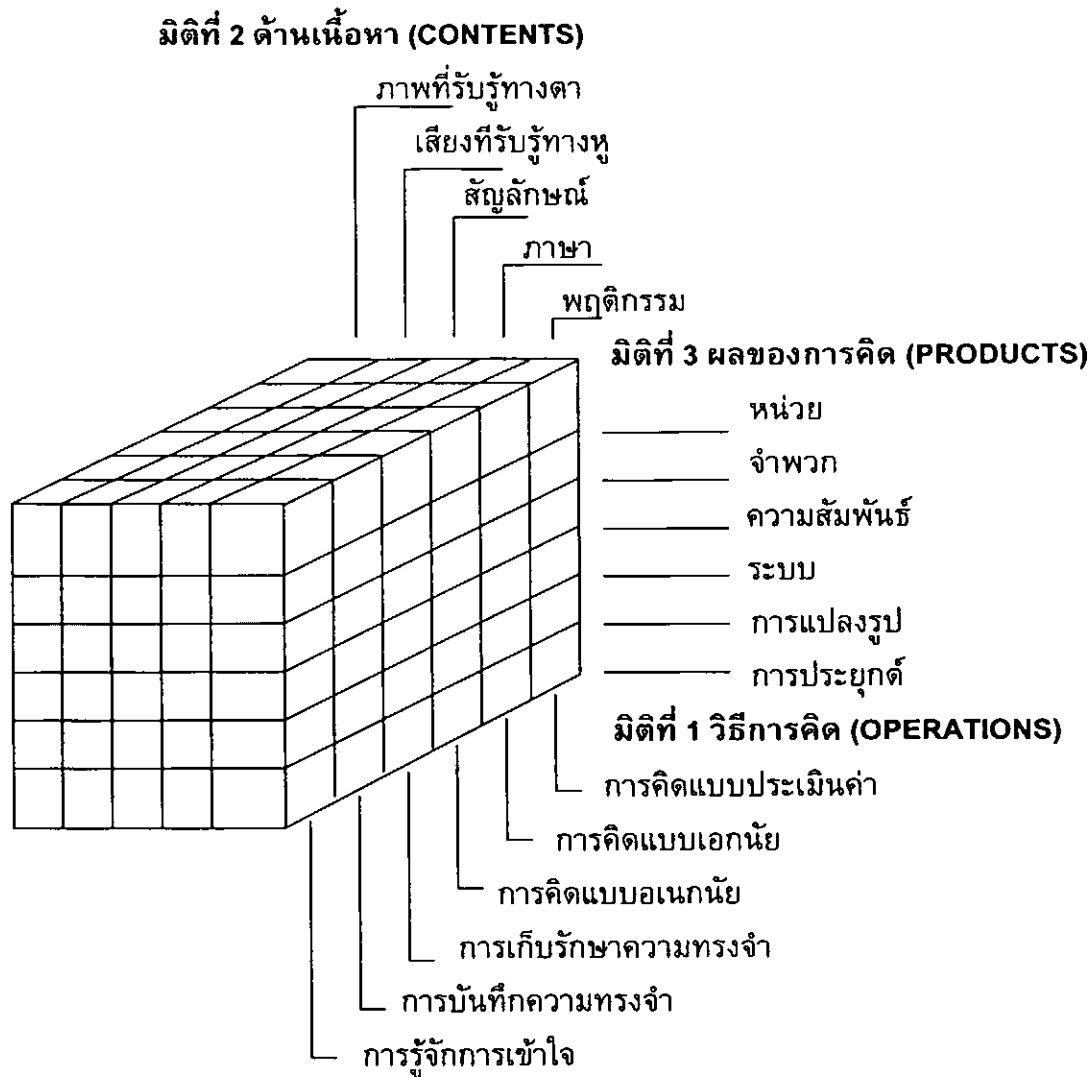
2) จำพวก (Classes) ชุขของหน่วยที่มีคุณสมบัติร่วมกัน

3) ความสัมพันธ์ (Relations) ผลของการโยงความคิดสองประเภทหรือหลายประเภทเข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์

4) ระบบ (System) การจัดองค์การ จัดแบบแผนให้อยู่ในระบบ

5) การแปลงรูป (Transformation) การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่ในรูปแบบใหม่

6) การประยุกต์ (Implication) เป็นผลจากการคิดที่คาดหวังหรือการทำนายจากข้อมูลที่กำหนดให้

ภาพประกอบที่ 3 โครงสร้างความสามารถทางสมองของทฤษฎีโครงสร้างสามมิติของปัญญา

เมื่อรวมทั้ง 3 มิติประกอบกัน จะเห็นว่ามีโครงสร้างการวัดเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด ประกอบด้วย $5 \times 4 \times 6 = 120$ หน่วยลูกบาศก์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1977 กิลฟอร์ดได้เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมมิติที่ 2 ด้านเนื้อหา ในส่วนของภาพ ออกเป็นภาพที่รับรู้ทางตา และเสียงที่รับรู้ทางหู จึงทำให้มิติที่ 2 เนื้อหาเพิ่มขึ้นเป็น 5 ลักษณะ และโครงสร้างการวัดเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ดจึงเพิ่มขึ้นเป็น $5 \times 5 \times 6 = 150$ หน่วยลูกบาศก์ และในปี ค.ศ. 1988 กิลฟอร์ดได้เปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในมิติที่ 1 ด้านกระบวนการ หรือวิธีการคิด โดยขยายองค์ประกอบด้านความจำ จึงทำให้โครงสร้างการวัดเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ดเปลี่ยนไปเป็น $6 \times 5 \times 6 = 180$ หน่วยลูกบาศก์

ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นนี้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีหลายองค์ประกอบที่ว่าเป็นการแบ่งองค์ประกอบด้านภาษา รวมถึงมิติด้านต่าง ๆ ซึ่งก็มีความสำคัญต่อนักกฎหมายที่จะ

ต้องเข้าใจภาษาได้ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้กับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับเหตุการณ์นั้น รวมถึงการมีความจำที่ดี การคิดที่หลากหลายรูปแบบ ทักษะคิดต่าง ๆ และการเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ให้เข้ากัน

ประโยชน์ของการคิดวิจารณ์

การพัฒนาให้มีพลังทางความคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ รู้จักวิเคราะห์ไตรตรอง คิดหาเหตุผล คิดให้มีประสิทธิภาพ จะต้องฝึกในหลาย ๆ สถานการณ์ โรงเรียนควรนำแนวทางการฝึกเข้าไปผสมผสานกับทุกเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ในการที่จะให้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อ (อุษณีย์ โพธิ์สุข 2545 88-89)

1) เข้าใจที่จะประเมินข้อมูล 2) ชี้ประเด็นที่ชอบเอยอย่างผิด ๆ ถูก ๆ 3) มีความเข้าใจในสิ่งที่ถูกเอยอย่าง 4) สามารถแยกแยะความแตกต่างว่า อะไรคือความรู้ อะไรคือความจริงและอะไรเป็นเพียงความคิดเห็น 5) รู้จักประมวลความรู้ ประมวลความคิด 6) รู้จักจัดลำดับข้อมูล 7) รู้จักสรุปเหตุผลข้อมูลหรือประเด็นต่าง ๆ 8) มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รู้ว่าอะไรสำคัญหรือไม่สำคัญ 9) รู้จักไต่หาทางออกที่หลากหลายมากขึ้น 10) รู้จักตั้งเป้าหมาย 11) รู้จักที่จะวางแผนงานล่วงหน้า 12) ทำงานเป็นระบบมากขึ้น 13) มีความสามารถในการเปรียบเทียบและมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น 14) ตัดสินใจได้ดี แม่นยำ มีหลักเกณฑ์ 15) สามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ได้ดี 16) รู้จักเปิดใจกว้าง ฟังความรอบด้าน ไม่ด่วนตัดสินใจโดยขาดข้อมูล 17) มีการคาดการณ์ได้ดีขึ้น

4.2.2 ความหมายการคิดแก้ปัญหา

นักวิชาการและนักจิตวิทยา ให้ความหมายของคำว่า “การคิดแก้ปัญหา” (Problem solving) ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 259) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้ประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมมาใช้แก้ปัญหาที่ประสบ

ซูชีฟ อ่อนโคกสูง (2522 120) กล่าวว่า การแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีจุดมุ่งหมายแต่มีอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ไปถึง หรือได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องประสงค์ทำให้เกิดปัญหาขึ้น หรือปัญหาอาจเกิดจากการไม่ทราบจุดหมาย บุคคลจึงพยายามขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไป

ประสาธ อิศรปริดา (2523 185) กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญา และความคิด รวมทั้งรูปแบบพฤติกรรมที่ซับซ้อนต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาการทางสติปัญญา การคิดแก้ปัญหาจะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสติปัญญา

สุวิทย์ มูลคำ (2547 15) กล่าวว่า ความสามารถทางสมองในการจัดสภาวะความไม่สมดุลที่เกิดขึ้น โดยพยายามปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้ผสมผสานกลมกลืนกลับเข้าสู่สภาวะสมดุลหรือสภาวะที่เราคาดหวัง

กู๊ด (Goog 1973 518) กล่าวว่า เป็นแบบแผนหรือวิธีดำเนินการซึ่งอยู่ในสภาวะที่มีความลำบากยุ่งยาก หรืออยู่ในสภาวะที่พยายามตรวจสอบข้อมูลที่หาไม่ได้ที่มีความเกี่ยวข้อง

กับปัญหา มีการตั้งสมมติฐาน และมีการตรวจสอบสมมติฐานภายใต้การควบคุม มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลอง เพื่อหาความสัมพันธ์และเพื่อทดสอบสมมติฐานนั้นว่าเป็นจริงหรือไม่

จากความหมายของ "การคิดแก้ปัญหา" (Problem solving) ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การคิดแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสามารถหาทางในการขจัดอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือนำไปสู่จุดหมายที่ต้องการ

ขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหา

พยอม วงศ์สารศรี (2526 : 200) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหา

1) ขั้นพิจารณาปัญหา 2) ขั้นตั้งสมมติฐาน 3) ขั้นรวบรวมข้อมูล 4) ขั้นทดสอบสมมติฐาน 5) ขั้นลงมือแก้ปัญหา 6) ขั้นประเมินผลและสรุป

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542 : 10) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหา

1) ขั้นระบุปัญหา 2) ขั้นตั้งสมมติฐาน 3) ขั้นรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและทดลอง 4) ขั้นสรุปผลการสังเกตและการทดลอง

มังกร ทองสุคติ (2522 : 63-65) กล่าวว่า เป็นกรรมวิธีที่สำคัญของที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเสาะแสวงหาความรู้ที่ซ่อนเร้นอยู่ในธรรมชาติ กรรมวิธีจะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1) การกำหนดตัวปัญหา 2) วิธีการแก้ปัญหาที่คาดว่าจะใช้ได้ 3) การกำหนดสมมติฐาน 4) การตรวจสอบสมมติฐานและการเก็บข้อมูล 5) การสำรวจข้อมูลและการลงความเห็น 6) การค้นหาข้อมูลย้อนกลับ

สมจิต สวชนไพบูลย์ (2527 : 8) กล่าวว่า การแก้ปัญหามีวิธีการที่ใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบ มากมายหลายวิธี เช่น วิธีลองผิดลองถูก วิธีคิดกลับไปกลับมา แต่นิยมนำมาใช้ฝึกฝนนักเรียนให้เป็นคนช่างเสาะแสวงหาความรู้ ได้แก่ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีลำดับขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นระบุปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งสมมติฐาน

ขั้นที่ 3 ขั้นพิสูจน์หรือทดลอง

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผลและนำไปใช้

ดิวี่ (Dewey 1976 : 130) ได้เสนอวิธีการแก้ปัญหาเป็นขั้นตอนดังนี้

1 ขั้นเตรียมการ (Preparation) หมายถึง การรับรู้และเข้าใจปัญหาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นคนส่วนใหญ่จะพบกับความเครียด ความสงสัย และความยากลำบากที่จะต้องพยายามแก้ไขปัญหานั้นให้หมดไป ในขั้นต้นผู้ประสบปัญหาจะต้องรับรู้และเข้าใจในตัวปัญหานั้นก่อนว่า ปัญหาที่แท้จริงของเหตุการณ์นั้น คืออะไร

2 ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) หมายถึง การระบุและแจกแจงลักษณะของปัญหา ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะแตกต่างกัน มีระดับความยากง่ายที่จะแก้ไขได้แตกต่างกัน จึงต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

- 2 1 มีตัวแปรต้น หรือองค์ประกอบอะไรบ้าง
- 2 2 มีอะไรบ้างที่จะต้องทำในการแก้ปัญหา
- 2 3 ต้องจัดการมองปัญหาในวงกว้างออกไป โดยให้มองเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะแก้ปัญหาไปที่ละตอน
- 2 4 ต้องรู้จักถามคำถามที่จะเป็นกุญแจนำไปสู่การแก้ปัญหา
- 2 5 พยายามดูเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหามาจริง ๆ บางครั้งอาจมีสิ่งที่เรามองเห็นไม่ชัดเจนที่เป็นตัวก่อปัญหา ถ้าจัดสิ่งนั้นได้ ก็จะแก้ปัญหาได้

3 ขั้นในการเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา (Production) หมายถึง การหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหาแล้วออกมารูปของวิธีการ เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาเพื่อการตั้งสมมติฐาน

4 ขั้นตรวจสอบผล (Verification) หมายถึง ขั้นในการเสนอเกณฑ์เพื่อการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการเสนอวิธีแก้ปัญหา ถ้าผลลัพธ์ไม่ได้ผลที่ถูกต้องต้องมีการเสนอวิธีแก้ปัญหาใหม่จนกว่าจะได้วิธีการที่ดีที่สุดหรือถูกต้องที่สุด

5 ขั้นการนำไปประยุกต์ใช้ (Reapplication) หมายถึง การนำวิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้องไปใช้ในโอกาสข้างหน้า เมื่อพบกับเหตุการณ์คล้ายกับปัญหาที่เคยพบมาแล้ว

ลักษณะของกระบวนการคิดแก้ปัญหา

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 24) ลักษณะของกระบวนการคิดแก้ปัญหา มีดังนี้

- 1) การแก้ปัญหา ต้องเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย การกระทำที่ขาดจุดมุ่งหมาย ไม่นับว่าเป็นการแก้ปัญหา 2) การแก้ปัญหามีวิธีการที่หลากหลาย ผู้แก้ปัญหามustเลือกวิธีการที่มีความเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของตน 3) วิธีแก้ปัญหาแต่ละปัญหา อาจใช้วิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยต่าง ๆ ของปัญหา 4) การแก้ปัญหามustอาศัยความรู้แจ้งเห็นจริง 5) การแก้ปัญหามustเป็นการสร้างสรรค์เมื่อแก้ปัญหาเสร็จแล้วต้องได้ความรู้ใหม่เกิดขึ้น 6) ปัญหาที่นำมาแก้ไข ไม่เป็นกิจกรรมในประจำวัน เพราะกิจกรรมในประจำวันไม่ถือว่าเป็นปัญหา 7) กระบวนการที่ทำโดยไม่มีแบบแผน ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา 8) กิจกรรมที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหามustเดิมไม่ได้ ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา 9) กิจกรรมที่ทำไปเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา 10) การแก้ปัญหามustประกอบด้วยวิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์และสังเคราะห์

องค์ประกอบในการคิดแก้ปัญหา

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 259-260) กล่าวถึง องค์ประกอบในการคิดแก้ปัญหา ประกอบด้วย

1 ระดับความสามารถของเชาวน์ปัญญา คือ ผู้ที่มีเชาวน์ปัญญาสูงย่อมคิดหาทางแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีเชาวน์ปัญญาดำ

2 การเรียนรู้ ถ้าเด็กเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจหลักการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง แล้ว เมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และรวดเร็วขึ้น

3 การรู้จักคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยอาศัย

3 1 ข้อเท็จจริงและความรู้จากประสบการณ์เดิม

3 2 จุดมุ่งหมาย

ลักษณะของผู้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

สุวิทย์ มูลคำ (2547 17) กล่าวว่า ทุกคนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้ทั้งตนเองและรับการฝึกฝนจากผู้อื่น ลักษณะผู้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

1) รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล 2) ตั้งใจค้นหาความจริง 3) กระตือรือร้น 4) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน สนใจสิ่งรอบด้าน 5) เปิดใจรับความคิดใหม่ 6) มีมนุษยสัมพันธ์ 7) มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ 8) กล้าหาญ กล้าเผชิญความจริง 9) มีความคิดหลากหลายและคิดยืดหยุ่น 10) มั่นใจในตนเอง 11) มีความคิดสร้างสรรค์ 12) มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ 13) ใจเย็น สุขุม รอบคอบ เป็นต้น

อุปสรรคในการคิดแก้ปัญหา

สุวิทย์ มูลคำ (2547 22) กล่าวว่า การหาแนวทางแก้ปัญหาหรือวิธีการแก้ปัญหาใด ๆ นั้น นักคิดแก้ปัญหาควระมัดระวังและไม่ควรปฏิบัติประเด็นต่อไปนี้

1) การระบุปัญหาไม่ถูกต้อง วาเป็นปัญหาจริงหรือปัญหาลวง ทำให้แก้ไขปัญหามิถูกต้อง ไม่ควรด่วนสรุปลงความเห็นเร็วเกินไป เพราะปัญหาเดียวกันสาเหตุอาจแตกต่างกัน 2) ขอบเขตของปัญหากว้างเกินไป ปัญหาบางอย่างใหญ่เกินไป ไม่สามารถแก้ปัญหาคนเดียวได้ ต้องอาศัยจำนวนคน หรือหน่วยงาน 3) กำหนดวิธีการแก้ปัญหาก่อนที่จะวิเคราะห์ปัญหาอย่างจริงจัง พิจารณาคำตอบก่อนว่าถูกต้องและสามารถที่จะแก้ไขได้หรือไม่ 4) คนที่ใกล้ชิดปัญหามากที่สุด คนที่ใกล้ชิดปัญหามากที่สุดจะรู้ที่มาของปัญหา ดังนั้น ควรให้เขามีส่วนรวมในการแก้ปัญหา อาจทำให้การแก้ปัญหานั้นสำเร็จรวดเร็วด้วยดี 5) ปัญหานั้นเกินความสามารถของตน ถ้าปัญหาเกินความสามารถของตนเอง ควรหาบุคคลอื่นที่เหมาะสมรวมคิดแก้ปัญหาด้วย 6) ไม่คิดแบบใหม่ใช้แต่วิธีการเดิม การคิดแก้ปัญหาจำเป็นต้องนำกระบวนการใหม่ ๆ มาช่วยในการแก้ปัญหา เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ 7) ขาดเกณฑ์ที่ดีในการตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหาบางครั้ง อาจใช้เหตุผลหรือเกณฑ์ที่นำมาพิจารณาไม่เหมาะสม โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ ความปลอดภัย ความพึงพอใจ 8) ข้อมูลน้อยเกินไป ควรหาข้อมูลให้ได้มากที่สุด

เพื่อให้ถ่ายทอดวิธีการคิดแก้ปัญหา และสามารถพบทางเลือกที่แท้จริงได้ 9) หลงประสบการณ์ บุคคลผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมาก มักมีความคิดตามแนวประสบการณ์เดิมของตนเอง จึงมีความคิดสร้างสรรค์ที่ชะงักงัน 10) หลงวิชาการ บุคคลที่มีอายุมาก แต่ขาดประสบการณ์ เพราะอายุยังน้อย ก็อ้างแต่ข้อมูลทางหลักวิชาการ เป็นเหตุให้ผู้ที่ดีอยกว่าไม่กล้าแสดงความคิดเห็นบางครั้งสาเหตุทางวิชาการไม่สามารถนำมาประยุกต์กับความจริงในการแก้ปัญหาได้ 11) การใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล การยึดความคิดของบุคคลอื่น มีเหตุผลและมุมมองที่หลากหลาย ถึงแม้ว่าจะเป็นเหตุการณ์เดียวกัน ดังนั้น ควรรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นก่อนตัดสินใจแก้ปัญหา 12) ขาดการประเมินผล คนเราคิดว่าการคิดหาทางออกที่ดีได้ถือว่าสำเร็จแล้ว แต่ความสำเร็จที่แท้จริงคือการลงมือปฏิบัติ ติดตามผล เพราะจะทำให้เราได้ทราบว่าเป็นแนวทางที่ดีที่สุดหรือไม่ ยังมีแนวทางอื่นอีกหรือไม่ ดังนั้น กระบวนการคิดแก้ปัญหาจึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินผลด้วย

กล่าวโดยสรุป ผู้ที่มีความสามารถด้านการแก้ปัญหานั้น ต้องรู้ถึงปัญหาที่แท้จริงว่า มาจากสาเหตุใด อะไรไม่ใช่ปัญหา ควรแก้ปัญหาด้วยวิธีการใดที่เหมาะสมที่สุดกับบุคคลนั้น ๆ และถ้าการแก้ปัญหาไม่ประสบความสำเร็จจะมีวิธีการอย่างไร โดยต้องมีการวางแผนไว้อย่างรอบคอบ ความเป็นไปได้ มีเหตุผลในการปฏิบัติ และมีการแก้ปัญหาที่เหตุ ซึ่งนักกฎหมายต้องใช้ความสามารถที่มีในข้างต้นนี้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในการประกอบอาชีพ

4.2.3 ความหมายความสนใจ

นักจิตวิทยาและวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า "ความสนใจ" (Interest) ดังนี้ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 214) กล่าวว่า เป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงออกด้วยการเลือกกระทำในสิ่งที่เขาชอบ และในสิ่งที่เมื่อกระทำแล้ว บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 233) กล่าวว่า ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความสนใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันเนื่องมาจากองค์ประกอบสำคัญ ๆ คือ ความต้องการ ความถนัด และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมที่แตกต่างกัน

ประสาธ อิศรปริดา (2538 : 135-136) กล่าวว่า ลักษณะทางจิตใจที่มีความสืบเนื่องกันเป็นชุด โดยเริ่มจากการที่มีสิ่งเร้าให้เกิดความสนใจ และตอบสนองต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ทำให้เกิดความรู้สึกหรือความคิดอันนำไปสู่ความสงสัย ความอยากรู้อยากเห็นและความต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 97) กล่าวว่า ความพอใจหรือความโน้มเอียงที่แสวงหาหรือเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง หรือสภาพจิตใจของบุคคลที่ผูกพัน และจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530 91) กล่าวว่า ความรู้สึกในทางที่ดี ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันทำให้บุคคลเอาใจใส่ และจดจ่อต่อสิ่งนั้น

กู๊ด (Good 1973 311) กล่าวว่า เป็นความรู้สึกชอบของคนเราที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนี้อาจจะมีชั่วขณะหนึ่งหรืออาจจะมีถาวรต่อไป

นันแนลลี (Nunnally 1970 415) กล่าวว่า ความชอบในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยเฉพาะ

จากความหมายของ 'ความสนใจ' (Interest) ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือความพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเป็นระยะเวลาหนึ่งหรือถาวรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้น

สาเหตุของความสนใจ

ประยูรศรี มณีสร (2532 68) ได้กล่าวถึง สาเหตุของความสนใจ ดังนี้

1) เนื่องจากมองเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น 2) มีความถนัดและมีประสบการณ์ต่อสิ่งนั้น 3) สิ่งนั้นมีความหมายต่อตนเอง และสัมพันธ์กับชีวิตจริง 4) เกิดจากแรงจูงใจของสิ่งเร้า 5) สิ่งเหล่านั้นเป็นของแปลกใหม่ น่าตื่นเต้น

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 216) ได้กล่าวถึง สาเหตุของความสนใจ ดังนี้

1) เกิดจากการติดต่อสัมพันธ์ (Association) เช่น จากการอ่าน การติดต่อ สิ่งใดที่ทำความพอใจให้ หรือเห็นวาทะนั้นจะให้ประโยชน์ 2) สิ่งทีกระตุ้น ความสนใจ เช่น สีฉูดฉาด เสียงดัง 3) การเอาอย่าง สิ่งใดที่คนในหมู่นิยมหรือสนใจ ก็จะทำให้พลอยสนใจไปด้วยเพื่อการอยู่รวมหมู่คณะ เช่น ในหมู่บ้านนิยมและสนใจเรียนเรื่องการศึกษามาก ใฝ่อยากจนอย่างไรก็ต้องส่งลูกเรียน 4) ความรู้ ความรู้สามารถที่จะกระทำสิ่งใดได้ ย่อมจะเป็นเหตุให้เกิดความสนใจในสิ่งนั้น เช่น คนที่พูดภาษาอังกฤษได้ย่อมสนใจภาษาอังกฤษ 5) ความสนใจเกิดจากการได้รับผลสำเร็จ ถ้าทำงานประสบผลสำเร็จได้รับคำชมจะเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดมีความสนใจที่จะทำงานนั้นให้ดียิ่งขึ้น เพราะมีกำลังใจที่จะปฏิบัติให้ได้ผลดียิ่งขึ้นอีก 6) ความสนใจเกิดจากความต้องการ บุคคลมีความต้องการทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางสังคม ความต้องการทำให้คนเราพยายามหาทางบำบัดความต้องการ สนใจที่จะแสวงหาสู่ทางสู่ความสำเร็จ 7) เกิดขึ้นเองโดยไม่ทราบสาเหตุ และไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้า อาจเป็นเพราะสัญชาตญาณก็ได้ เช่น ไปเห็นสภาพอันลำบากของชาวนา ก็อยากหาทางช่วยเหลือ 8) เกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่น เป็นชาวประมงน้ำตื้น แล่นเรือไปหาปลาอยู่เป็นประจำวางน้าเงง จึงสนใจกีฬาแข่งเรือ สิ่งแวดล้อม ความเคยชิน ความชำนาญ นับว่ามีความสำคัญต่อความสนใจมาก 9) เกิดจากการติดต่อเอาอย่างผู้อื่น เช่น พ่อแม่ เพื่อน สนใจสิ่งใดก็ชอบ หรือสนใจสิ่งนั้นตามไปด้วย 10) เกิดจากการฝึกอบรมโน้มน้าให้เกิดความสนใจ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530 : 92) ได้กล่าวถึง สาเหตุของความสนใจ ดังนี้

1) ความรู้ การที่บุคคลจะสนใจอะไรนั้น อาจสืบเนื่องจากการที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วเป็นผลทำให้บุคคลเกิดความสนใจในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป 2) ลัทธิเอาอย่าง การที่บุคคลจะสนใจอะไรนั้น มีสาเหตุมาจากการตามอย่างเพื่อน 3) ผลประโยชน์การที่บุคคลจะสนใจอะไรนั้น อาจมีสาเหตุมาจากผลประโยชน์ก็ได้ เช่น การที่ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ก็เพราะต้องการรักษาผลประโยชน์ตน 4) ความอยากรู้อยากเห็น การที่บุคคลจะสนใจอะไรนั้น อาจมีสาเหตุมาจากความอยากรู้อยากเห็น เช่น เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นที่ใดก็ตาม มักจะมี “ไทยมุง” 5) สาเหตุส่วนตัว การที่บุคคลจะสนใจอะไร สาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว เช่น ก่อนที่นิสิตจะเลือกวิชาเรียน จะพิจารณาวิชานั้น จากอาจารย์ผู้สอน

องค์ประกอบของความสนใจ

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 216) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของความสนใจ ดังนี้

1) ความสนใจมีความสัมพันธ์กับสภาพทางจิตใจและเชาวน์ปัญญาของเด็ก เด็กที่มีเชาวน์ปัญญาดำ สนใจไม่มากอย่างไม่สลับซับซ้อนเหมือนเด็กเชาวน์ปัญญาสูง ซึ่งมักสนใจหลายอย่างในเวลาเดียวกัน 2) ความสนใจมีความสัมพันธ์กับรากฐานทางประสบการณ์เด็กจะสนใจเรื่องใดจำเป็นต้องมีประสบการณ์ มีความรู้ในเรื่องนั้น มิฉะนั้นจะไม่สนใจจริงจัง 3) ความสนใจมีความสัมพันธ์กับสุขภาพร่างกายของเด็กความสมบูรณ์ของร่างกาย มีผลต่อความสนใจระยะสั้นหรือยาว

กล่าวโดยสรุป ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับกฎหมาย อาจมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ หรือความสนใจส่วนบุคคล เป็นการทำให้เกิดเหตุผลในการหาที่ไปที่มาของเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อที่จะหาคำตอบให้ได้อย่างชัดเจนและยังเป็นการสร้างความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน ให้เป็นที่ประจักษ์กับบุคคลอื่น อาชีพอื่นทั่วไป ถ้านักกฎหมายมีความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น จะเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับอาชีพของตนเอง

การวัดความสนใจ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 35 - 36) กล่าวว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกขั้นแรกที่จะนำไปสู่ขั้นอื่น ๆ เช่น ความซาบซึ้ง เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และบุคลิกภาพ ดังนั้น การที่รู้ข้อมูลว่าใครมีความสนใจด้านใด เรื่องใดนั้น จึงเป็นประโยชน์ในการแนะแนวอย่างยิ่ง ความสนใจเป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ การวัดความสนใจเป็นการวัดว่าบุคคลนั้นชอบหรือไม่ชอบเรื่องใด

ข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดความสนใจ ซึ่งถือเป็นแนวคิดในการตอบแบบวัดด้านความสนใจ

1) การตอบแบบวัดจะต้องเป็นการแสดงออกตามความจริง ไม่มีการเสแสร้ง 2) สิ่งเร้าต่าง ๆ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอในการสรุปความ 3) บุคคลที่เลือกจะทำอะไรมากกว่าอย่างอื่น แสดงว่าบุคคลนั้นชอบกิจกรรมนั้นมากกว่ากิจกรรมอื่น 4) หากทราบว่าบุคคลนั้นชอบ

กิจกรรมใดมาก บุคคลนั้นจะเลือกอาชีพที่ต้องทำกิจกรรมประเภทนั้น ๆ 5) การเลือกอาชีพตามความสนใจ ย่อมทำให้ผู้นั้นทำอาชีพด้วยความพึงพอใจมากกว่าอาชีพอื่น

การสร้างแบบทดสอบวัดความสนใจ

ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 37) ได้สรุปวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสนใจ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) กำหนดเป้าหมายของสิ่งที่จะวัด เช่น วัดความสนใจด้านอาชีพกฎหมาย วัดความสนใจด้านวิศวกร 2) วิเคราะห์ว่าเป้าหมายมีส่วนย่อยใดบ้าง 3) วิเคราะห์กิจกรรม 4) เขียนข้อความที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม 5) กำหนดวิธีการตอบ 6) ทดลองเครื่องมือเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ 7) สร้างเกณฑ์ปกติ เพื่อแปลความหมายของคะแนน 8) ติดตามผลในทางปฏิบัติ สิ่งที่ต้องการเบื้องต้น คือ เป้าหมายที่จะวัด

4 2 4 ความหมายบุคลิกภาพ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า “บุคลิกภาพ” (Personality) ตามแนวคิดต่าง ๆ กัน ดังนี้

นิภา นิธยาน (2530 : 24) กล่าวว่า ครอบคลุมถึงสภาวะทุกอย่างที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวบุคคล รวมถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะ

บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ (2526 : 46) กล่าวว่า การอธิบายลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล และชี้ให้เห็นความคล้ายคลึงของพฤติกรรมแห่งบุคลิกภาพทั้งหมด

ลักขณา สรีวัฒน์ (2546 : 132) กล่าวว่า คุณสมบัติส่วนรวมทั้งหมดของบุคคลทั้งที่มองเห็นจากนอก ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา กิริยาท่าทางต่าง ๆ และ ที่มองไม่เห็น เช่น ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ

ลัวัน สายยศ, และ อังคณา สายยศ (2543 : 216) กล่าวว่า ลักษณะโดดเด่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกแบบนั้นอยู่เป็นประจำกับสถานการณ์เฉพาะอย่าง จนเกิดเป็นนิสัยถาวร

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2544 : 29) กล่าวว่า ลักษณะเฉพาะของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลมีลักษณะแตกต่างจากบุคคลอื่นซึ่งมีปัจจัยเกี่ยวข้อง ได้แก่ พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ประสบการณ์ และการฝึกอบรมในการพัฒนาบุคลิกภาพตนเองให้เป็นตามความประสงค์

สทิติ วงศ์สุวรรณ (2540 : 2) กล่าวว่า ลักษณะโดยส่วนรวมของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะภายนอก ภายในและปัจจัยต่าง ๆ อันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น

จากความหมายของ “บุคลิกภาพ” (Personality) ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ของร่างกาย รวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมา โดยที่แต่ละคนนั้นจะมีการแสดงออกที่แตกต่างกันจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

กันยา สุวรรณแสง (2533 10-12) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ คือ โครงสร้างของร่างกายและระบบต่อมต่าง ๆ ส่งผลให้บุคลิกภาพของบุคคลต่างกันไปด้วย 2) สติปัญญาและความสามารถ ถ้าบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา และ ความสามารถ จะทำให้พัฒนาบุคลิกภาพที่ดีได้ยาก 3) ด้านอารมณ์ เช่น บุคคลที่มีความกังวล จะทำให้บุคลิกภาพของบุคคลแปรเปลี่ยน ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพที่ดีได้ยาก 4) ความสนใจที่แตกต่างกัน มีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกันได้ 5) การปรับตัวเข้ากับสังคม คนที่ปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ จะเป็นคนที่ชอบเก็บตัว หนีสังคม มองโลกในแง่ร้าย

กาญจนา คำสุวรรณ และ นิตยา เสาร์มณี (2524 192-193) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบุคลิกภาพ มี 2 ปัจจัยใหญ่ คือ พันธุกรรม ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ ความสมบูรณ์หรือความพิการของร่างกาย และ สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ดินฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย สถานการณ์ สภาพแวดล้อม บุคคลที่ใกล้ชิด ตลอดจนประสบการณ์ที่บุคคลในสังคมเดียวกันได้รับ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ คำสั่งสอน การอบรม และการเลี้ยงดู พันธุกรรม และสิ่งแวดล้อมต่างมีบทบาทที่สำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพ ถ้าจะแยกให้เห็นอย่างชัดเจนว่าด้านไหนมีอิทธิพลมากหรือน้อยนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของบุคคล และ วัฒนธรรมที่บุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นสำคัญดังนี้

1 พันธุกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งเป็นตัวพื้นฐานของบุคลิกในขั้นต้น

1.1 ลักษณะทางกาย พันธุกรรมสามารถกำหนดได้อย่างค่อนข้างแน่ชัด รูปร่าง ลักษณะของโครงกระดูก สัดส่วนร่างกาย ลักษณะของสีผิว ผม ตา ลักษณะและส่วนประกอบของอวัยวะต่าง ๆ เช่น โครงสร้างของจมูก ปาก ความแข็งแรงของร่างกาย และกล้ามเนื้อ โรคภัยต่างๆ ที่สามารถถ่ายทอดได้

1.2 ลักษณะความสามารถต่าง ๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดได้ เช่น ความถนัด ความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถพิเศษ (Gifted) ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อตนเองในระดับหนึ่ง เพราะความสวย ความงาม หรือความไม่สมส่วน ความพิการมีผลกระทบต่ออาการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดบุคลิกลักษณะส่วนตัว

2 สิ่งแวดล้อม หมายถึง การเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ สิ่งแวดล้อมสามารถปรุงแต่งพื้นฐานของบุคลิกภาพที่ได้รับจากพันธุกรรมให้ดีขึ้นหรือเลวลง

2.1 ความต้องการ ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน บุคคลจะแสดงพฤติกรรมของความต้องการในลักษณะที่แตกต่างกัน

2 2 ความสนใจ สภาพแวดล้อมจะเป็นแรงจูงใจ ใ้บุคคลเกิดความสนใจหรือความเบื่อหน่าย ซึ่งเป็นการสร้างความกระตือรือร้นหรือความเฉื่อยชาใ้แก่บุคลิกภาพ

2 3 เจตคติ บุคคลจะมีความคิดต้อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ตามสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ตนได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม

2 4 คานิยม การใ้คุณคาของสิ่งต่าง ๆ เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่ตนได้รับ

2 5 สถิติปัญญา สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ช่วยใ้มีการพัฒนาด้านสถิติปัญญาซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพ

2 6 อารมณ์ สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเกิดอารมณ์ของบุคคล ซึ่งถ้าอารมณ์ได้รับการกระตุ้นอยู่เสมออาจมีผลทำให้เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพได้

2 7 ความเชื่อมั่นในตนเอง สภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข ความรักความอบอุ่น จะทำให้บุคคลมีความมั่นใจในสภาพแวดล้อม และเป็นผลทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

ปัจจัยต่าง ๆ ที่หล่อหลอมผู้ที่เรียนกฎหมาย และผู้ที่มีความประสงค์ที่จะประกอบอาชีพด้านกฎหมาย ใ้มีความก้าวหน้าเจริญรุ่งเรืองนั้น มีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (นพนธิ สุริยะ 2541 24-33)

1 ความรู้ คนเรียนกฎหมายจำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งศาสตร์ของตนเอง และศาสตร์อื่นซึ่งได้นำเอากฎหมายไปใ้เป็นเครื่องมือกำหนดกลไกและการควบคุมจึงแบ่งเป็น 2 สายได้แก่

1 1 ความรู้กฎหมาย ได้แก่ การเรียนรู้อุดมการณ์ วัตถุประสงค์ กลไก และวิธีการของนิติศาสตร์ นอกเหนือไปจากการศึกษาเนื้อหากฎหมาย

1 2 ความรู้ทางศาสตร์อื่นซึ่งมีกฎหมายเข้าไปเกี่ยวข้อง ได้แก่ การเงิน การคลัง การธนาคาร ธุรกิจการค้า แรงงาน สิ่งแวดล้อม การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อื่นๆ เรื่องที่อยู่นอกเหนือวิชานิติศาสตร์โดยแท้ แต่เป็นสิ่งที่นักกฎหมายควรมีความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เช่น จิตวิทยา คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2 ความสามารถ ณ ที่นี้ ขอกล่าวถึง “กิริยา” 5 ประการ

2 1 คิด ได้แก่ คิดเป็น คิดริเริ่ม คิดสร้างสรรค์

2 2 เข้าใจ ได้แก่ เข้าใจธรรมชาติของสรรพสิ่ง เข้าใจความเปลี่ยนแปลง

2 3 ปรับตัวทันกระแส

2 4 นำความรู้ไปปฏิบัติได้

2 5 ใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 1 ภาษา

3 ทักษะ ณ ที่นี้ ได้แก่ ความชำนาญ ซึ่งเกิดจากการฝึกฝนจนทำได้อยู่ในระดับดี ขอกล่าวถึง “กิริยา” 6 ประการ คือ

3 1 แสดงออก ได้แก่ คำพูด ภาษาเขียน

3 2 การเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การเพิ่มพูนข้อมูลใ้กับตนเอง โดยมีต้อใ้ผู้

อินสอน นักกฎหมายต้องสร้างนิสัยให้เป็นคนช่างสังเกตและตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

3.3 วิเคราะห์ คือ การแยกแยะข้อมูลและการพิจารณาสิ่งใด คือ ข้อมูลที่ตรงเป้าประสงค์การวิเคราะห์

3.4 ให้เหตุผล คือ การหาข้อมูลมาประกอบเป็นน้ำหนัก ให้เกิดความน่าเชื่อถือ ต้องรู้วิธีที่จะใช้เหตุผล เพื่อสนับสนุนข้อเสนองาน และจะต้องรู้วิธีที่จะใช้เหตุผลในการหักล้าง เพื่อลดความน่าเชื่อถือของอีกฝ่าย

3.5 ใช้ดุลพินิจโดยปราศจากอคติ คือ การใช้ทัศนคติ

3.6 การแก้ปัญหา คือ ต้องหาทางแก้ปัญหาโดยสุจริต โดยคำนึงถึงความบริสุทธิ์ ยุติธรรม หรือจะแก้ปัญหา โดยวิธีที่มีขอบแต่ไม่มีกฎหมายห้ามไว้โดยตรง ทั้งนี้ โดยรู้สำนึกและทำเพื่อผลประโยชน์

จากองค์ประกอบต่าง ๆ ข้างต้น คือ การขยายความของคำสองคำ คือ “เก่ง” และ “ดี” สองคำนี้มีความหมายที่ลึกซึ้ง ง่ายที่จะพูดแต่ยากที่จะทำให้มีขึ้น ฉะนั้น นักกฎหมายจะต้องเพียรพยายามให้ได้ เพื่อที่จะเป็นนักกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิดบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพเป็นกระบวนการของมนุษย์ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเลือกอาชีพที่เหมาะสม ดังที่นักจิตวิทยา และนักศึกษานามาสรางเป็นทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้

ทฤษฎีบุคลิกภาพที่แสดงถึงลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก

(Behavior Psychological Types) เป็นการแบ่งบุคลิกภาพโดยอาศัย พฤติกรรมที่แสดงออกตามลักษณะของจิตใจ ได้แก่ (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2544ก 25-32)

ทฤษฎีบุคลิกภาพจิตวิเคราะห์ของ จุง (Jung's Analytical Theory)

จุง (Jung) ได้วิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคลว่า บุคคลที่มีวุฒิภาวะทางบุคลิกภาพจะประกอบด้วยสัดส่วนที่เหมาะสมกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1 ความสมดุลระหว่างพลังต่าง ๆ ในจิตสำนึก และจิตไร้สำนึก
- 2 ความสมดุลแห่งมิติของบุคลิกภาพด้านความเป็นชาย (Masculine)

และความเป็นหญิง (Feminine)

3 ความสมดุลระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว (Introversion) และบุคลิกภาพแสดงตัว (Extroversion)

3.1 กลุ่มที่ชอบเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extroverts) พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ชอบสมาคม ชอบแสดงตัว มีความสนุกสนาน ร่าเริง ไม่โกรธไม่เกลียดโดยง่าย บุคลิกความเป็นจริงแห่งโลกภายนอก ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้เร็ว สนใจสิ่งแวดล้อม เป็นคนเปิดเผย ชอบทำกิจกรรม แสดงออกซึ่งอารมณ์ต่าง ๆ ทุกขณะ มีความร่าเริงเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น

3.2 กลุ่มที่ชอบคิดแต่เรื่องของตัวเอง (Introverts) พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ชอบเก็บตัว ชอบเขียนมากกว่าพูด เป็นนักคิดฝึนอย่างลึกซึ้ง มีอารมณ์รุนแรงแต่เก็บไว้เงียบ โกรธแล้วลืมยาก การตัดสินใจคำนึงถึงตัวเองเป็นใหญ่ ไม่ค่อยยอมปรับตัว เมื่อมีความกดดันทางอารมณ์ มักเก็บตัวจะไม่ให้ความสนใจกับสิ่งภายนอกรอบตัว อยู่ตามลำพังหลีกเลี่ยงจากสังคม สนใจแต่เรื่องของตนเอง การกระทำทุกอย่างขึ้นอยู่กับตนเองเป็นส่วนใหญ่ มีความผูกพันกับตนเองมากกว่าสังคม และเป็นคนที่เก็บอารมณ์ต่าง ๆ ได้ดี เป็นต้น

3.3 กลุ่มปกติหรือกลุ่มที่เหมาะสม (Ambiverts) คือ กลุ่มที่แสดงพฤติกรรมทั้งแบบ "Extroverts" และ "Introverts" รวมกัน ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแบบนี้ ในปัจจุบันมีนักจิตวิทยาเป็นจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วย เพราะมองข้ามความแตกต่างระหว่างบุคคลและจะมีส่วนทำให้เกิดการมองคนตามภาพพจน์ (Stereotype) ที่ถูกติดตรึงไว้ในสังคม

นักกฎหมาย ถือว่ามีพฤติกรรมที่แสดงออก (Extroverts) ชอบเข้าสังคม เป็นนักคิดอย่างลึกซึ้ง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ต้องการเพื่อนฝูง และมีเหตุผลการเลือกเช่นเดียวกับอาชีพผู้บริหาร นักธุรกิจ นักแสดง นักสังคมสงเคราะห์

ทฤษฎีพิจารณาบุคลิกภาพตามลักษณะ (Trait Theory)

เป็นการแบ่งบุคลิกโดยยึดลักษณะประจำตัว (Traits) ของบุคคลเป็นหลัก (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2544 ก 195-215)

ทฤษฎีบุคลิกภาพของแคทเทิลล์ (The sixteen personality factor inventory 16 PF) แคทเทิลล์ (Raymond B Cattell) มีแนวคิดวา เทรท คือลักษณะที่ค่อนข้างถาวรซึมลึกอยู่ในตัวบุคคล มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมาอย่างมั่นคงสม่ำเสมอ แม้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และในช่วงเวลาที่ต่างกัน แคทเทิลล์ใช้วิธีการแยกวิเคราะห์องค์ประกอบในการศึกษาเรื่อง Source traits ของบุคคลแล้วแบ่ง Source traits ออกมาเป็น 16 ลักษณะ เรียกว่า 16 PF ลักษณะทั้ง 16 ลักษณะ มีองค์ประกอบที่เกี่ยวกับนักกฎหมายดังนี้

องค์ประกอบ E บุคลิกลักษณะกล้าแสดงออก กล้าแข่งขัน กระตือรือร้นเป็นตัวของตัวเอง อยากเอาชนะอย่างเด็ดเดี่ยว

องค์ประกอบ G บุคลิกลักษณะ มีมโนธรรม มีศีลธรรม มีความรับผิดชอบ

องค์ประกอบ L บุคลิกลักษณะ ไว้วางใจ ยอมรับเหตุการณ์ข้อเท็จจริง

องค์ประกอบ N บุคลิกลักษณะ ฉลาดเฉลียวเรื่องสังคม ทนคน

ตาราง 1 แสดงลักษณะบุคลิกภาพรวมของเทรทแต่ละลักษณะ

องค์ประกอบ	ลักษณะรวม
A	ชอบสังคม และเก็บตัว
B	เจตียวดฉลาด และปัญญาทึบ
C	ไม่หวั่นไหว และเจ้าอารมณ์
E	แสดงตัว และถ่อมตน
F	นิ่งเงียบ และกระตือรือร้น
G	ยึดมั่นในความดี-ชั่ว และไม่ยึดมั่นในความดีชั่ว
H	อวดลายท้าทาย และเขินอาย
I	ใจแข็ง และใจอ่อน
L	ไว้วางใจ และขี้สงสัย
M	ปฏิบัติได้จริง และตีแต่ฝัน
N	หลักแหลมมีเหลี่ยม และจริงใจ ตรงไปตรงมาไม่มีเหลี่ยม
O	มั่นคง และมักรู้สึกผิด
Q ₁	เปลี่ยนแปลงแนวทาง แนวคิดใหม่ และยึดมั่นสิ่งเดิม ๆ
Q ₂	พึ่งพาความสามารถของตนเอง และอิงพวกพ้อง
Q ₃	รู้จักควบคุม และไม่มีการครอบ ครอบงำ วินัย
Q ₄	ผ่อนคลาย และเกร็ง

เมื่อผลจากการตอบแบบสอบถามออกมาแล้วมีองค์ประกอบดังข้างต้น หมายถึงบุคคลเหล่านั้น มีบุคลิกภาพที่สามารถเป็นนักกฎหมายได้ระดับเบื้องต้น

กล่าวโดยสรุป นักกฎหมายที่ประสบความสำเร็จในอาชีพนั้น องค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งก็คือ บุคลิกภาพ เพราะบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า และเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือให้กับตนเอง หรือผู้อื่นที่พบเห็นได้ ถ้านักกฎหมายที่มีการคิดวิจารณ์ญาณที่ดี มีการแก้ปัญหาที่ดี แต่ไม่มีบุคลิกภาพที่ดี ก็ไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือ และไม่สามารถสร้างความประทับใจให้กับบุคคลอื่นได้ ซึ่งถือว่าไม่ประสบความสำเร็จในการเป็นนักกฎหมาย

การวัดบุคลิกภาพ

การวัดบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ยาก เพราะบุคคลคนหนึ่งสามารถมีได้หลายบุคลิกภาพ และแต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพไม่เหมือน แต่นักจิตวิทยา นักวิชาการก็พยายามสร้างแบบวัดให้มีหลากหลายลักษณะ เพื่อที่สามารถใช้วัดบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนในการสร้างซึ่งเป็นที่ยอมรับดังต่อไปนี้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 258 – 260) ได้สรุปวิธีการสร้างแบบวัดบุคลิกภาพ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การสังเกต เป็นการเฝ้ามองสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายกำหนดไว้แล้ว การสังเกตที่ดี และมีคุณภาพ ต้องไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ว่ากำลังถูกเฝ้ามองอยู่ 2) การสัมภาษณ์ เป็นการพูดคุย สันทนา กับบุคคลอื่นอย่างมีจุดหมาย การสัมภาษณ์ที่ดีผู้สัมภาษณ์ต้องมีจิตวิทยาในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกไม่อึดอัด 3) การเขียนตอบ มีตัวเร้าต่าง ๆ ที่อาจเป็นข้อความ ข้อคำถาม หรือสถานการณ์ต่าง 4) การใช้จินตนาการ เป็นการเสนอสิ่งเร้าที่คลุมเครือ เพื่อให้ผู้ตอบได้ใช้จินตนาการ อันเกิดจากการสามัญสำนึกของความรู้สึก

การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 250 – 255) ได้เสนอวิธีการสร้างแบบวัดบุคลิกภาพ แบบวัดรายงานตนเองดังนี้

1 ยึดทฤษฎีเป็นฐาน เป็นการนิยามบุคลิกภาพให้ชัดเจนตามทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งอาจมาจากผลของการวิจัย หรือจากทฤษฎีต่าง ๆ มาผสมกัน เมื่อนิยามบุคลิกภาพที่จะวัดได้แล้ว นำมาสร้างข้อสอบหรือตัวเร้าที่นิยามไว้ อาจสร้างเป็นข้อความ สถานการณ์ หรือรูปภาพ เช่น แบบทดสอบของ Murray เป็นต้น

2 ยึดเกณฑ์จำแนกสิ่งที่รู้ได้ เป็นการสร้างโดยยึดทฤษฎีว่าจะใช้ทฤษฎีอะไร และจะใช้รูปแบบในลักษณะใด เมื่อได้ข้อสอบแล้ว ที่สำคัญคือ คำถามที่เขียนรู้ได้อย่างไรว่าจำแนกได้จริง จึงจำเป็นที่ต้องหาเกณฑ์มาอธิบาย ถ้าเกณฑ์ที่นำมาอธิบายสามารถจำแนกได้ ก็เหมาะสมกับวิธีการสร้างแบบนี้ เช่น Strong Vocational Interest Blank for Men, MMPI เป็นต้น

3 ยึดทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นการสร้างที่สร้างตามนิสัยที่วัดบุคลิกด้านนั้น การสร้างแบบวัดต้องเป็นการสร้างที่วัดได้แต่ละอย่าง ๆ จะไม่นำมาวัดรวมกัน เช่น 16 PF

นิโลบล นิเมกัรรัตน์ (2534 : 12 - 24) ได้เสนอหลักในการสร้างแบบวัดบุคลิกภาพ มีขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นรวบรวมข้อมูล เพื่อหาโครงสร้างของพฤติกรรมของคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ซึ่งมีแนวทางในการศึกษา 2 แนวทางคือ การอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ และการอาศัยทฤษฎี หรืองานวิจัยมารองรับ

2) ขั้นอธิบายคุณลักษณะ นำข้อมูลจากขั้นตอนแรก มาสร้างเป็นโครงสร้างของคุณลักษณะ

3) ขั้นการสร้างและประเมินผล

4.3 ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

นักวิชาการและนักกฎหมายได้กล่าวถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกฎหมาย ดังนี้

4 3 1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระราชนิพนธ์ หลักการปฏิบัติราชการไว้ 10 ประการดังนี้ (ชูชาติ ศิวกาญจน์ 2545 : 56)

ผู้นำบริหาร ควรมีหลักราชการคุณวิเศษ 10 ประการ

1) ความสามารถ 2) ความเพียร 3) ความไหวพริบ 4) ความรู้เท่าถึงกัน 5) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ 6) ความซื่อตรงต่อคนทั่วไป 7) ความรู้จักนิสัยคน 8) ความรู้จักผ่อนผัน 9) ความมีหลักฐาน 10) ความจงรักภักดี

4 3 2 พิเชษฐ เมลานนท์ (2538 : 19-24) ได้กล่าวถึง คำพูดของท่านอาจารย์จิตติ ดิงศภักดิ์ ว่า นักกฎหมายที่ดี สามารถสรุปได้ 13 ประการ ดังนี้

1) เป็นผู้นำทีมหาชน 2) มีการอบรมและควบคุม 3) ไม่มุ่งแต่เรื่องเงินจนลืมนิสัย 4) มีอุดมการณ์รับใช้ประชาชน 5) เป็นส่วนหนึ่งของศาลในการผดุงความเป็นธรรม 6) บริสุทธิ์ ยุติธรรม 7) ยึดมั่นในความสามารถ 8) เป็นวิศวกรสังคม 9) สายตากว้างไกล จิตใจเป็นธรรม 10) รักษาเกียรติคุณ 11) ซื่อตรงต่อลูกความ 12) ซื่อตรงต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรม 13) ซื่อตรงต่อประชาชน

4 3 3 ชวน หลีกภัย ประธานแห่งชาตินิติศาสตร์ (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสน์ 2543 : 7-8 , อ้างอิงจาก การประชุมแห่งชาตินิติศาสตร์) กล่าวถึงลักษณะของนักกฎหมายไว้ว่า

“ การที่นักกฎหมายจะสามารถทำหน้าที่เป็นหลักการทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักกฎหมายต้องมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพ และเปิดโลกทัศน์ของตนเองให้มีความเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลง มีความรอบรู้ในทฤษฎีและปรัชญาทางกฎหมายตลอดจนนิติวิธีต่าง ๆ อย่างเชี่ยวชาญ นักกฎหมายมีความจำเป็นต้องรอบรู้ศาสตร์ด้านอื่นอย่างกว้างขวาง และที่สำคัญต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถึงความเป็นไปได้ของแท้จริงของสังคม เพื่อที่จะได้เอาความรู้เหล่านี้มากำหนดเป็นกฎเกณฑ์และคิดที่จะนำพาพร้อมก้าวไปในทิศทางพึงประสงค์ บนพื้นฐานแห่งหลักนิติธรรมที่คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ”

4 3 4 รวมถึงคำกล่าวของนายสุรินทร์ นาควิเชียร การประชุมแห่งชาตินิติศาสตร์ (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสน์ 2543 : 13 , อ้างอิงจาก การประชุมแห่งชาตินิติศาสตร์) ที่กล่าวว่า

“ นักกฎหมาย ต้องเป็นนักคิด นักปฏิบัติ ช่วยค้นหา และกำหนดแนวทางป้องกันการทำที่ไม่ถูกต้องชอบธรรมและยังต้องยึดมั่นในหลักการที่สำคัญของผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมาย คือ ส่งเสริมให้นักกฎหมายเป็นคนดี มีคุณธรรม รับผิดชอบต่อสังคมรวมทั้งการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ”

4 3 5 ประเสริฐ นาสกุล การประชุมแห่งชาตินิติศาสตร์ (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสน์ 2543 : 19-20 , อ้างอิงจาก การประชุมแห่งชาตินิติศาสตร์) มีความเห็นที่คล้ายกัน คือ

“ นักกฎหมายจะต้องศึกษาและพิจารณาตลอดชีวิต ให้ตนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ สำนึกในหน้าที่มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อการทำชั่วทุกชนิด ผู้พิพากษาและตุลาการยังต้องมีคุณธรรม และความรู้ทันกับวิทยาการทุกแขนงที่กำลังก้าวหน้า อัยการและตำรวจต้อง

ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ผดุงรักษาความเป็นธรรม ไม่ทุจริตทนายความต้องผดุงรักษาความเป็นธรรมข้อสำคัญที่สุด นักกฎหมายต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดี และถูกต้อง สิ่งใดที่ไม่ดีและไม่ถูกต้องปรับปรุง "

436 ซึ่งมีแนวความคิดสอดคล้องกับความคิด ของพ ต ท ดร ทักษิณ ชินวัตร ที่ได้กล่าวในการประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2 ไว้ว่า (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสตร์ 2544 10)

" นักกฎหมาย มีความจำเป็นต้องรอบรู้ในศาสตร์ด้านอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางด้วย เพื่อให้รู้สึกและรอบรู้ สามารถจัดทำกฎหมายและใช้กฎหมายได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการ และความเป็นไปที่แท้จริงของสังคม เพื่อจะได้ร่วมกันสร้างกระบวนการยุติธรรมใหม่ให้เป็นธรรมกับสังคม "

437 สัญญา ธรรมศักดิ์ (2534 25) ได้มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่า

" จุดสำคัญที่สุดที่จะทำให้อาชีพของนักกฎหมายประสบความสำเร็จในชีวิต คือ ศีลธรรม เราต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม ไม่ว่าเราจะเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ หรือนิติกร จะต้องเป็นคนดี มีศีลธรรมอันนี้เองจุดที่สำคัญมาก แต่ว่าการที่เราจะให้เห็นจุดนี้ได้ เราจะต้องศึกษาและต้องมีประสบการณ์ "

438 ข้อมูลจากการสำรวจสถาบันผลิตนักกฎหมายในต่างประเทศ (นพนธิ สุริยะ 2541 5-9,12-18,33-41) มีข้อมูลดังนี้

ประเทศอเมริกา ได้บอกถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของนักกฎหมาย คือ

1 รอบรู้ทฤษฎี ผู้ที่จะผ่านการศึกษาจบเป็นบัณฑิตได้จะต้องรู้นิติวิธีวัตถุประสงค์ และปรัชญากฎหมาย ทั้งนี้ เพราะการทราบหลักเกณฑ์พื้นฐานและเจตนารมณ์ของเรื่องตลอดจนธรรมชาติแห่งสรรพสิ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานแห่งความเข้าใจโลกทัศน์

2 มีทักษะของนักกฎหมาย นักกฎหมายที่อยู่ในขั้นแนวหน้ามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์นั้นจำต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์และการใช้เหตุผล 2) การแก้ปัญหา 3) การศึกษาค้นคว้า 4) การลิขิตถ้อยคำที่โน้มน้าว 5) การแสดงความคิดเห็นได้ด้วยวาจา 6) การสืบหาความจริง 7) การให้คำปรึกษา 8) การเจรจาต่อรอง 9) การว่าความ 10) การให้ทางเลือกเพื่อระงับข้อพิพาท 11) การตัดสินใจเพื่อก่อให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์

3 การประยุกต์กฎหมายให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยทั่วไปลักษณะนักกฎหมายจะต้องค้นคว้าตำรับตำราตลอดเวลา ดังนั้น นอกจากการหาหลักเกณฑ์ที่ชอบธรรมเพื่อมาปรับใช้กับประเด็นข้อกฎหมายแล้ว นักกฎหมายค้นคว้า วิจัย ทำความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายและส่วนอื่น ๆ ของวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดการปฏิรูปกฎหมาย

4 เป็นผู้ดำเนินการเคารพกฎหมาย ความสำคัญ คือ ถ้านักกฎหมายละเมิดกฎหมายแล้ว เราจะหวังให้ผู้อื่นเคารพกฎหมายได้อย่างไร

5 สนับสนุนหนทางไปสู่ความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน นักกฎหมายรู้ของ

ทางดีกว่าบุคคลอื่น เพราะฉะนั้น จึงควรจะต้องสนับสนุนให้ผู้อื่นได้รู้ช่องทางด้วย

6 ความซื่อสัตย์และยึดมั่นในศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมอันเป็นที่รับรู้กัน ดังนั้น จึงควรกระตุ้นให้ระลึกถึงความสำคัญของจุดนี้ให้มากขึ้น

7 มีความรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อสวนรวมโดยคิดพื้นฐานที่ว่า ความรู้ความเชี่ยวชาญที่เรียนมาต้องนำมาอุทิศและบำเพ็ญประโยชน์ต่อคนอื่นช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส

ประเทศอังกฤษ อ็อกฟอร์ดเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงด้านกฎหมาย และพยายามสร้างสถานภาพของนักศึกษาของตน และได้บอกถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของนักกฎหมาย คือ

1) วิจารณ์ญาณ 2) รู้จักใช้เหตุผล 3) สามารถวิเคราะห์ นำไปใช้และพิพากษ์วิจารณ์ความแตกต่างและลักษณะ เฉพาะแห่งเนื้อหาของกฎหมายได้อย่างชัดเจน 4) สามารถแยกแยะเนื้อหาที่สำคัญออกจากส่วนประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง 5) สามารถใช้ดุลพินิจได้โดยอิสระ

ประเทศญี่ปุ่น ได้สร้างแนวทางในการผลิตนักกฎหมายของตน โดยได้บอกถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของนักกฎหมาย คือ

1) เป็นตัวของตัวเอง ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของการครอบงำหรือการชักจูงใจ 2) รู้จักริเริ่ม วิพากษ์วิจารณ์ 3) มีความคิดสร้างสรรค์และมีเหตุผล 4) เข้าใจมนุษยชาติโดยการศึกษากฎหมายอย่างเป็นวิทยาการ 5) มีจิตวิญญาณและวิธีคิดแบบนักกฎหมาย คือ มี Legal Mind

นายพนนธิ สุริยะ ได้สำรวจจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและสถาบันต่าง ๆ ในประเทศไทย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้บอกถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของนักกฎหมาย คือ

1) มีความรอบรู้กฎหมาย 2) สามารถประกอบวิชาชีพทางกฎหมายแขนงต่าง ๆ ได้ 3) รู้จักใช้เหตุผล 4) เข้าใจในตัวเอง 5) หนักแน่นมั่นคง 6) มีความสำนึกในสังคม 7) รับผิดชอบต่อวิชาชีพของนักกฎหมาย

คณะบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการพูดคุยกับนิสิตนักศึกษา และการสำรวจคู่มือการศึกษาประกอบ สรุปได้ดังนี้

1) ต้องเพาะนิสัยให้เป็นผู้ใฝ่ศึกษาอยู่ตลอดเวลา 2) มีความรู้ ความเข้าใจในวิทยาการสายตรง เพื่อการทำงานและวิทยาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาชีวิตและเอื้อต่อการนำไปประยุกต์ 3) รู้จักคิด พิจารณา มีเหตุผล กล้าแสดงออก 4) เคารพความคิดของผู้อื่น 5) มีสติปัญญาในการเลือกใช้กฎหมายให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์และสถานการณ์ 6) มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินปัญหา 7) มีคุณธรรมและจริยธรรม

นายพนนธิ สุริยะ ยังได้กล่าวถึงผู้ที่เรียนวิชากฎหมายจะต้องทำความเข้าใจ ผึกฝน ตระหนัก ประพฤติด้วยความเอาใจใส่ จนกลายเป็นการปฏิบัติกิจวัตร บุคลิกภาพเช่นนี้แยกออกเป็น 2 ส่วน คือ

1 คุณธรรม มองแยกเป็นหลักธรรม และจริยธรรม การฝึกฝนทำโดยการยึดถือความเอาใจใส่โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

1.1 การยึดถือหลักธรรม

หลักธรรมทั่วไป คือ การประพฤติในสิ่งที่ชอบที่ควร โดยไม่คำนึงว่าผู้ปฏิบัติ นับถือศาสนาใด เพราะเป็นแนวทางที่บุคคลไม่ว่าจะเลือกศาสนาใด สามารถยึดถือได้ อันได้แก่ การสร้างความรู้สึกรู้จักละอายต่อบาป การไม่ทำความชั่วแม้ไม่มีใครเห็น

หลักธรรมของศาสนา คือ ผู้ใดนับถือศาสนาใดก็เลือกหลักธรรมของศาสนาของตนเลือกสิ่งที่ตนปฏิบัติ ผู้นับถือศาสนาพุทธจึงเลือกสรรหลักธรรมของศาสนาพุทธมาเป็นข้อพิจารณา ดังนี้ พรหมวิหารสี่ อิทธิบาทสี่ ขันติ และโสรัจจะ

1.2 การยึดถือจริยธรรม

จริยธรรมของนักกฎหมายทั่วไป คือ หลักเกณฑ์ที่ว่าเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของนักกฎหมาย และการดำรงตนในสังคมอย่างนักกฎหมายที่ดี

จริยธรรมเฉพาะสาขา อันหมายถึง ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ ตำรวจ อาจารย์ผู้สอนกฎหมาย นิติกร ฯลฯ

2 การพัฒนาตน ปัจจัยต่าง ๆ ที่นักกฎหมายพึงมีพึงปฏิบัติ พึงสังวร เพื่อให้ตนเองมีความเพียบพร้อมที่จะถือได้ว่าเป็นนักกฎหมายที่ดีซึ่งคงจะต้อง มีอุดมการณ์ ใฝ่หาความรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม เสียสละ ขยัน สุภาพอ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ มีน้ำใจนักกีฬา มีมนุษยสัมพันธ์ แต่งกายสะอาด มีความเป็นผู้นำ ภูมิใจในการทำความดี

4.3.9 จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 60 ชุด โดยมีคำถาม 3 ข้อ

ข้อที่ 1 “ท่านคิดว่าบุคคลที่มีความเหมาะสมในการเป็นกฎหมาย ควรมีลักษณะอย่างไร”

ข้อที่ 2 “ท่านคิดว่าบุคคลที่เป็นนักกฎหมาย ควรมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องใด”

ข้อที่ 3 “ท่านคิดว่าบุคคลที่เป็นนักกฎหมาย ควรมีความสามารถด้านใดบ้าง”

จากการสำรวจโดยมาจากแหล่งข้อมูล 4 แห่ง ได้แก่

1 สำนักงานอัยการ จำนวน 20 ชุด วันที่ 20 - 28 พฤษภาคม 2547 พบว่า

ข้อที่ 1 คุณลักษณะของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 มีจริยธรรม คุณธรรม

อันดับที่ 2 มีความซื่อสัตย์ สุจริต,

อันดับที่ 3 นักอ่าน นักคิด มีความใฝ่รู้

ข้อที่ 2 ความสนใจของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 การเมืองและสังคม

อันดับที่ 2 ตั๋วบทกฎหมาย/กฎหมายใหม่ ๆ

อันดับที่ 3 เศรษฐกิจและธุรกิจ

ข้อที่ 3 ความสามารถของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 การพูด อ่าน เขียน ภาษาไทย

อันดับที่ 2 ภาษาสากล

อันดับที่ 3 ความรู้ด้านกฎหมาย

2 อาจารย์สอนวิชากฎหมายและนิติคดีที่เคยเรียนวิชากฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำนวน 14 ชุด วันที่ 23 เมษายน 2547 พบว่า

ข้อที่ 1 คุณลักษณะของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 มีจริยธรรม คุณธรรม

อันดับที่ 2 มีเหตุผลในการคิด รอบคอบ

อันดับที่ 3 นักอ่าน นักคิด มีความใฝ่รู้

ข้อที่ 2 ความสนใจของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 กฎหมายใหม่ ๆ

อันดับที่ 2 การเมือง สังคม

อันดับที่ 3 ขาวประจำวัน

3 สภานายความ จำนวน 13 ชุด วันที่ 11 - 20 พฤษภาคม 2547 พบว่า

ข้อที่ 1 คุณลักษณะของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 เฉลียวฉลาด มีความรู้รอบตัว นักอ่าน นักคิด

อันดับที่ 2 มีเหตุผลในการคิด มีมนุษยสัมพันธ์

อันดับที่ 3 การพูดจาที่ดีช่างสังเกต ซื่อสัตย์

ข้อที่ 2 ความสนใจของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 ด่วนกฎหมาย

อันดับที่ 2 การเมือง ขาวประจำวัน

อันดับที่ 3 สังคม

ข้อที่ 3 ความสามารถของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 การพูด อ่าน เขียน ภาษาไทย

อันดับที่ 2 ความรู้ด้านกฎหมาย

อันดับที่ 3 ภาษาสากล ความจำ มนุษย์สัมพันธ์

4 บุคคลทั่วไป จำนวน 13 ชุด วันที่ 20 - 28 พฤษภาคม 2547 พบว่า

ข้อที่ 1 คุณลักษณะของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 มีจริยธรรม คุณธรรม

อันดับที่ 2 มีเหตุผลในการคิด นักอ่าน นักคิด

อันดับที่ 3 ช่างจดจำ

ข้อที่ 2 ความสนใจของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 เศรษฐกิจ ธุรกิจ ขาวประจำวัน การเมือง

อันดับที่ 2 สังคม กฎหมาย ใหม่ ๆ

อันดับที่ 3 ต่างประเทศ

ข้อที่ 3 ความสามารถของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 ความจำ

อันดับที่ 2 การพูด อ่าน เขียน ภาษาไทย

อันดับที่ 3 การวิเคราะห์

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวสรุปได้ลักษณะของนักกฎหมาย ความสนใจของนักกฎหมาย และความสามารถของนักกฎหมาย ดังนี้

ข้อที่ 1 คุณลักษณะของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 มีจริยธรรม คุณธรรม 58 33 %

อันดับที่ 2 นักอ่าน นักคิด ใฝ่รู้ 46 66 %

อันดับที่ 3 มีเหตุผล มีความรอบคอบ 41 66 %

ข้อที่ 2 ความสนใจของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 ตัวบทกฎหมายใหม่ 45 %

อันดับที่ 2 การเมือง 40 %

อันดับที่ 3 สังคม 36 66 %

ข้อที่ 3 ความสามารถของนักกฎหมาย

อันดับที่ 1 การพูด อ่าน เขียน ภาษาไทย 36 66 %

อันดับที่ 2 ความจำ 26 66 %

อันดับที่ 3 ความรู้ด้านกฎหมาย เข้าใจกฎหมาย 16 66 %

จากผลการสำรวจและข้อมูลข้างต้นกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ควรมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ มีลักษณะที่พึงประสงค์ที่บ่งบอกถึง ความมีคุณธรรม และจริยธรรมเป็นข้อสำคัญ มีความสนใจในเรื่องตัวบทกฎหมายใหม่ ๆ เป็นข้อสำคัญ และมีความสามารถเรื่องการพูดอ่านเขียนภาษาไทยเป็นข้อสำคัญ ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ คือ มีการคิดวิจารณ์ญาณ รู้จักแก้ปัญหา มีความจำที่ดี มีความรอบคอบ มีสำนึกในสังคม มีความสนใจเรื่องรอบตัวต่าง ๆ เหตุการณ์ต่าง ๆ รวมถึงข่าวสารบ้านเมือง กฎระเบียบต่าง ๆ สังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ความซื่อสัตย์ สุจริต และมีการสื่อสารที่ดีในภาษาต่างประเทศ การสืบหาความจริง การเจรจาต่อรอง ถือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ให้มีความชัดเจนมากขึ้น

5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

งานวิจัยในประเทศ

ฉวีวรรณ จันทรัตน์ (2523 93-96) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนกฎหมายระดับประกาศนียบัตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็น

อาจารย์สอนวิชากฎหมาย 35 คน นักเรียน 357 คน จากโรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษา แผนก พณิชยการที่เปิดสอนวิชากฎหมาย ปีการศึกษา 2521 โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผู้วิจัยได้ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนกฎหมายที่สร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือ

ผลการศึกษาสรุปว่า อาจารย์โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชากฎหมายไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อาจารย์และนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชากฎหมายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ นักเรียน หลักสูตร และเนื้อหาวิชากฎหมาย แบบเรียนวิชากฎหมายเทคนิควิธีการสอนและกิจกรรม หลักสูตร ความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในเรื่องการเตรียมการสอนการประเมินผลและสื่อการสอน

บุษกร ดำคง (2542 : 89-92) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 126 คน รวมทั้งสิ้น 378 คน เลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ความเชื่ออำนาจภายในตน มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 ส่วนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

ศิริพร วิริยะบัญชา (2544 : 59) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติ ด้านกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหา ความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 86 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 43 คน กลุ่มควบคุม 43 คน นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการสอนตามรูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหา ความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนปกติ เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการฝึกทักษะ การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์แบบทดสอบเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย แบบประเมินความพึงพอใจต่อการสอนของนักเรียน แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนต่อความสำคัญจำเป็นของกฎหมาย แบบบรรยายการแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมายที่เกิดจากการสร้างความรู้ และประสบการณ์ในการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของครู การวัดเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายมีทั้งก่อนและหลังการทดลอง

ผลการศึกษาพบว่า การใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มีผลต่อการพัฒนาเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย โดยคะแนนเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มก่อนการทดลอง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 คะแนนเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียน หลังกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 รูปแบบการฝึกทักษะ การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มีความเหมาะสมต่อการพัฒนา เชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย และสามารถเพิ่มประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้

งานวิจัยต่างประเทศ

แอนเดอร์สัน (Anderson 1992 155-158) ได้ศึกษาผลของการใช้ภาพยนตร์เป็น อุปกรณ์สำหรับการวิเคราะห์ในวิชากฎหมายและวิชาจิตวิทยา โดยผู้วิจัยได้ใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อ ในการกระตุ้นให้นักศึกษาอภิปรายในห้องเรียนตามลำดับดังนี้ 1) การอภิปรายครั้งแรก กำหนดให้ ผู้เรียนระบุหลักการตามกฎหมาย คำสอน และค้นหาข้อค้นพบ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์นั้น และให้ผู้เรียนวิจารณ์ความถูกต้องหรือความตรงของสิ่งที่ปรากฏในภาพยนตร์ 2) ให้ผู้เรียน วิเคราะห์เนื้อหาทางจิตวิทยาที่ปรากฏในภาพยนตร์ 3) วิเคราะห์เนื้อหาที่เสนอในภาพยนตร์ 4) ประเมินผลกระทบที่เกิดจากการแสวงหาความคิดเห็นของพวกเขา จากการมีส่วนร่วมในการ อภิปรายก่อให้เกิดผลตามมา คือ ผู้เรียนมีการแสดงออกในการเรียนรู้มากขึ้น มีการคิดอย่างมี วิจารณญาณเพิ่มขึ้น และมีการพัฒนาทักษะการพูดเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาพยนตร์เป็นรูปธรรมอย่าง หนึ่งที่เป็นแหล่งดึงดูดความสนใจเป็นอุปกรณ์อย่างดีที่สุดสำหรับการสอน

เฟอร์เรลล์ (Ferrell 1992 3223-A) ศึกษาผลคำถามของครู และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณคำถามประเภทการคิดอย่างมีวิจารณญาณของครู และปริมาณคำตอบ ประเภทการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณคำถาม คำตอบ ของครูกับนักเรียนกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

ผลการศึกษาพบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยครูที่ใช้คำถามหลังจากการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างปริมาณคำถามประเภทการคิดวิจารณ์ นักเรียนและปริมาณคำถาม คำตอบระหว่างครูกับนักเรียนกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฮัตจิงส์และอีเดลแมน (Hudgins and Edelman 1986 333-342) ได้วิจัยเรื่อง การสอนการคิดวิจารณ์สำหรับเด็กนักเรียนระดับ 4 และระดับ 5 โดยใช้รูปแบบการอภิปรายกลุ่ม เล็กซึ่งมีครูเป็นผู้นำการอภิปราย กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการของนักเรียน ระดับ 4 และ ระดับ 5 จำนวนชั้นละ 5 คน และนักเรียนในชั้นเรียนที่ครูเข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 ห้อง นักเรียนเหล่านี้ ต้องทำแบบประเมินการคิดวิจารณ์ก่อนที่จะเข้าร่วมกลุ่ม อภิปรายแบบประเมินประกอบด้วย 4 ส่วน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอ้างอิง ความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงอุปนัย และการสรุปข้อมูล จำนวน 54 ข้อ แบบ ประเมินนี้หาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธี Test-Retest ในการดำเนินการทดลอง กลุ่มทดลองจะได้ฝึก การอภิปรายกลุ่มเล็กกับครูของตนเอง

ผลการศึกษาพบว่า ครูพูดน้อยลง จำนวนครั้งในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนเพิ่มขึ้น และพฤติกรรมทางวาจาของนักเรียนมีความถี่สูงขึ้น ความถี่ในการสรุป การค้นหาหลักฐานจากผู้อื่น การแสดงความเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับข้อสรุปและหลักฐานของผู้อื่นเพิ่มขึ้น แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูจากผู้ให้ มาเป็นการนำการค้นหา และพบว่า การค้นหาของครูมีน้อย และไม่พบวาทะแนจากแบบประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

คอฟฟ์แมน (Coffman 1976 150-A) ได้วิจัยเรื่อง "Law as a Subject of General and Liberal Study and It is Relation to Education Theory" เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์เอกสาร สรุปได้ว่าความรู้ทางกฎหมายนั้น คนโดยทั่วไปมักคิดว่าเป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญ และในเรื่องสังคม การเมือง วัฒนธรรม และกฎหมายยังมีความสำคัญต่อการศึกษาด้านศิลปศาสตร์ เช่นเดียวกับปรัชญา วรรณคดี วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมด้วย

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนอเมริกาปัจจุบันยังขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและการศึกษากฎหมาย ไม่ได้บรรจุอยู่ในหมวดการศึกษาทั่วไป ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีความรู้ทางกฎหมายดีขึ้น ประชาชนควรมีความเข้าใจในโมโนทัศน์ทางกฎหมายโดยเฉพาะเกี่ยวกับกฎข้อบังคับ และกระบวนการทางกฎหมาย ถึงแม้ว่ากฎหมายไม่ได้รับความสนใจจากนักศึกษาในฐานะเป็นวิชาหนึ่งในหมวดการศึกษา แต่ก็มีสถาบันหลายแห่งกำลังนำวิชากฎหมายเข้าเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรของโรงเรียน แต่ยังไม่ได้รวมอยู่ในโปรแกรมการเรียนอย่างสมบูรณ์ และยังไม่มีการฝึกอบรมครูเพื่อสอนความรู้ทางกฎหมายจากสถาบันการฝึกหัดครูอย่างจริงจัง

ฟรอนด์ (Freund 1973 363-367) ได้เขียนเรื่อง "Law in the school Goals and Method" สรุปความได้ว่า การศึกษากฎหมายในโรงเรียนต้องวางเป้าหมายให้ชัดเจน ซึ่งเสนอไว้ 3 ประการ

1 ต้องให้เหตุผลทางศีลธรรม เพราะกฎหมายเป็นผลของกฎทางศีลธรรม ซึ่งครูจะต้องชี้ให้เห็นโดยการอ้างเหตุผลสนับสนุน และต้องเรียนด้วยการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้รู้ถึงกฎเกณฑ์ มิใช่ความรู้เพียงถ้อยคำ

2 ต้องให้เห็นคุณค่าของกระบวนการทางกฎหมายในแง่ของวิชาการ ในแง่ของความยุติธรรมต้องทำความเข้าใจต่อกระบวนการทางกฎหมาย และการเห็นคุณค่าของกฎหมาย

3 เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดทางกฎหมาย โดยเน้นการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์

โรบินสัน จอห์น คริดเลอร์ (Robin Jones Crigler 2000 3842) ได้วิจัยเรื่อง "Increasing lawyer communication competence The law as practice" ได้มีบทสรุปว่าในระยะเวลา 10 ปี ของงานวิจัยที่ได้เผยแพร่ออกมา โดยคณาจารย์ด้านกฎหมาย/นักวิจัยด้านการติดต่อสื่อสาร American Bar Association และ The Association of American law ได้มีการมุ่งเน้น

ต่อการรับรู้ในข้อบกพร่องของความสามารถในการสื่อสารของนักกฎหมาย

ผลการศึกษาพบว่า ได้ค้นพบรูปแบบที่ใช้ในการอธิบายถึงเอกสารต่าง ๆ และบทสรุป และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบในการเรียนรู้ถึงแนวความคิด ทฤษฎี หลักการของการสื่อสาร ที่ได้รับการบูรณาการในโรงเรียนที่มีการสอนเกี่ยวกับกฎหมาย โดยมีการโต้แย้งที่ว่า การฝึกปฏิบัติที่เพียงพอของนักกฎหมาย และพฤติกรรมความสามารถในการสื่อสาร ที่จะวัดให้มีการบูรณาการของทฤษฎีการสื่อสาร และแนวความคิดให้มียู่ในการเรียนการสอนในโรงเรียนกฎหมาย

สรุป ความสามารถในการสื่อสารเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ในวิชาชีพนักกฎหมาย ดังนั้นการเรียนการสอนกฎหมาย ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพของความสามารถด้านการสื่อสารบรรจุในการเรียนการสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- 1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2 การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
- 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มรู้จัก

- 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 200 คน
- 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยมีวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Units) ได้นักศึกษา 2 ห้อง ห้องละ 50 คน รวมทั้งหมด 100 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง (Try out)

- 1 นักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย โรงเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ศาลายา จำนวน 200 คน
- 2 นักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ศาลายา โดยมีวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Units) ได้นักเรียน 3 ห้อง รวมทั้งหมด 100 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร 3 เขต จำนวน 20 โรงเรียน รวมนักเรียน 8,700 คน
- 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร 3 เขต โดยมีวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,000 คน ซึ่งมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้ จำนวน 1,000 คน

ขั้นที่ 2 นำจำนวนประชากรทั้งหมด 20 โรงเรียน แบ่งตามเขตพื้นที่การศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ได้ 3 เขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย
(Simple Random Sampling) ได้โรงเรียนทั้งหมด 6 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 2,500 คน โดยมี
ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มได้ห้องเรียน 24 ห้องเรียน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1,100 คน
ดังตาราง 2

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	โรงเรียน	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
			จำนวนคน	จำนวนห้อง
เขต 1	วัดบวรนิเวศ	320	200	4
	มัธยมวัดเบญจมบพิตร	200	160	4
เขต 2	สตรีวิทยา 2	480	160	4
	บดินเดชา	500	200	4
เขต 3	ทวีธาภิเศก	500	200	4
	ชิโนรสวิทยาลัย	500	180	4
รวม	6	2 500	1,100	24

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการ
เป็นนักกฎหมาย จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความรู้คิด จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ

การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

ภาพประกอบ 4 ลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1 ด้านการรู้คิด

1 ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด

2 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย เขียนนิยามปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดในงานวิจัย ดังนั้น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป การรู้คิดวิจารณ์ญาณ และการแก้ปัญหา ลักษณะแบบวัดเป็นตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน ตอบมากกว่า 1 ข้อ ได้ 0 คะแนน

3 ผู้วิจัยสร้างแบบวัดตามนิยามปฏิบัติการ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่อาจารย์อุษา จิระวัฒนาสมกุล พล ต ต ธงชัย ขำสุวรรณ และคุณกนิษฐ์ วงศ์บุญมาก ได้ตรวจสอบโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาเรียบร้อย โดยด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เกี่ยวกับความเหมาะสมของภาษาและความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่ จากนั้นหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า (IOC) ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 117) (ภาคผนวก)

4 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 60 ข้อ ไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้รู้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 100 คน พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.4 - 0.388 มีค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.08 - 0.16 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.38 - 0.55 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR 20 (แสดงภาคผนวก)

ผานเกณฑ์ จำนวน 41 ข้อ พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.34 - 0.68 มีค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.28 - 0.44 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.16 - 0.62 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR 20

5 นำแบบวัดจำนวน 41 ข้อ ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ (Try Out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 100 คน พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.08 - 0.60 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (D) ตั้งแต่ 0.04 - 0.84 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.00 - 0.65 และค่าความเชื่อมั่นได้ 0.78 โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR 20 (แสดงภาคผนวก)

ผานเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.42 - 0.66 มีค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.26 - 0.52 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.24 - 0.58 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR 20

6 นำแบบวัด จำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,100 คน พบว่า มีค่าความยากง่าย (p)

ตั้งแต่ 33 - 59 ซึ่งเกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบ กำหนดไว้อยู่ระหว่าง 20 - 80 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 129) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (D) ตั้งแต่ 24 - 39 ซึ่งเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่กำหนด คือ มีค่าตั้งแต่ 20 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 130) ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนของแบบวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแต่ละด้านของแบบวัด (r) ซึ่งมีค่าระหว่าง 21 - 56 ซึ่งเกณฑ์ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนของแบบวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแต่ละด้านของแบบวัด มีเกณฑ์กว้าง ๆ ดังนี้ ถ้าค่า (r) อยู่ระหว่าง 20 - 60 ถือว่า มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ถึงปานกลาง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 144) และหาความเชื่อมั่นได้ 72 โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR 20 ซึ่งแบบวัดทั้ง 20 ข้อ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (บทที่ 4) สรุปเกณฑ์ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 20 - 80 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (D) ตั้งแต่ 20 ขึ้นไป ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนของแบบวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแต่ละด้านของแบบวัด (r) อยู่ระหว่าง 20 - 80

7 ผู้วิจัยนำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด มาจัดทำเป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ (ภาคผนวกคู่มือดำเนินการสอบแบบวัด)

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด

คำชี้แจง แบบทดสอบต่อไปนี้กำหนดให้เป็นสถานการณ์ ให้นักเรียนอ่าน

สถานการณ์ และเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ โปรดตอบทุกข้อ

0 นายสิริรับจ้างขับรถส่งของให้นายแสบ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าของนั้นเป็นยาเสพติด นายสิริเป็น
ผู้กระทำความผิดข้อใด

ก ตั๊กการ

ข นกตอ

ค ผู้สนับสนุน

ง ผู้ใช้ให้กระทำความผิด

จากสถานการณ์ ให้นักเรียนตอบคำถาม

"ปัญหาอุบัติเหตุจากการเดินทางในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น และจะเกิดอุบัติเหตุมาก
ในช่วงวันหยุดยาว เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ สาเหตุหลัก คือการขับรถด้วยความประมาท
การขับรถโดยใช้ความเร็วเกินอัตราที่กำหนด และการหลับใน เมื่อเกิดอุบัติเหตุมีผลทำให้เกิดการ
บาดเจ็บสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นการสูญเสียทรัพยากรของประเทศชาติ"

0 ข้อใดเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับสถานการณ์นี้

ก ให้มีวันหยุดยาวนานยลง

ข เพิ่มโทษให้มากขึ้นกว่าเดิม

ค มีการตั้งจุดตรวจเป็นระยะ ๆ

ง งดขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดการให้คะแนนดังนี้

ตอบถูกให้ 1 คะแนน

ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

ตอบมากกว่า 1 คำตอบให้ 0 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายด้านการรู้คิด

ค่าคะแนน	การแปลความหมาย
ตั้งแต่ 5 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คติน้อย
6 - 15	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิดปานกลาง
16 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิดสูง

2 ด้านความสนใจ

1 ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด

2 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย เขียนนิยามปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดในงานวิจัย ดังนั้นมีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย และติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ จากสื่อต่าง ๆ ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3 ผู้วิจัยสร้างแบบวัดตามนิยามปฏิบัติการ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่อาจารย์อุษา จิระวัฒนาสมกุล พล ต ต ธงชัย ขำสุวรรณ และคุณกนิษฐ์ วงศ์บุญมาก ได้ตรวจสอบโครงสร้าง เนื้อหาและภาษาเรียบเรียง โดยด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เกี่ยวกับความเหมาะสมของภาษาและความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่ จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า (IOC) ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 117) (ภาคผนวก)

4 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับกลุ่มรู้จัก คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 100 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ -45 - 7.20 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ -01 - 48 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 83 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (แสดงภาคผนวก)

ผ่านเกณฑ์ จำนวน 27 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.36 - 5.58 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 19 - 49 และค่าความเชื่อมั่นได้ 85 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค

5 นำแบบวัดจำนวน 27 ข้อ ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ (Try Out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 100 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 3.38 - 10.27 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 11 - 51 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 80 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (แสดงภาคผนวก)

ผ่านเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 4.13 - 10.27 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 20 - 51 และค่าความเชื่อมั่นได้ 72 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค

6 นำแบบวัดจำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำ จำนวน 1,100 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t)

อยู่ระหว่าง -304 - 948 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -02 - 44 และค่าความเชื่อมั่นได้ 71 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค

ผ่านเกณฑ์ จำนวน 17 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 222 - 948 ซึ่งเกณฑ์ค่า (t) ใช้ 175 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 132) มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 21 - 44 ซึ่งเกณฑ์ค่าสหสัมพันธ์ (r) ถ้ามี ค่าอยู่ระหว่าง 20 - 50 ถือว่า มีค่าความสัมพันธ์ในระดับต่ำถึงปานกลาง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 144) และค่าความเชื่อมั่นได้ 73 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (บทที่ 4)

สรุปเกณฑ์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ตั้งแต่ 175 ขึ้นไป ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนของแบบวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแต่ละด้านของแบบวัด (r) อยู่ระหว่าง 20 - 80

7 ผู้วิจัยนำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ จำนวน 17 ข้อ มาปรับปรุงนิยามศัพท์ใหม่ ซึ่งประกอบด้วย มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย และติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ จากสื่อต่าง ๆ มาจัดทำเป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ (ภาคผนวกคู่มือดำเนินการสอบแบบวัด)

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ
คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหลังข้อความ

ที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนบางครั้ง
ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	ด้านความสนใจ					
	มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย					
0	นักเรียนพอใจที่ได้เรียนวิชากฎหมาย					
0	ควรลดจำนวนครั้งที่เรียนกฎหมายให้น้อยลงกว่าเดิม					
	มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย					
0	นักเรียนเข้าเรียนวิชากฎหมายหลังจากครูได้เริ่มสอนแล้ว					
0	นักเรียนอ่านบทเรียนในวิชากฎหมายก่อนเข้าเรียน					
	มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย					
0	การเรียนกฎหมายมีประโยชน์เพื่อนำไปสอบเท่านั้น					
0	นักเรียนคิดว่าวิชากฎหมายไม่สำคัญมากนักต่อการเรียน					
	ติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ					
0	การเรียนวิชากฎหมายโดยฟังครูบรรยายเนื้อหาเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ					
0	การจัดนิทรรศการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนวิชากฎหมายเป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์					

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดการให้คะแนนดังนี้

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์ในการแปลความหมายด้านความสนใจ

ค่าคะแนน	การแปลความหมาย
ตั้งแต่ 15 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจน้อยที่สุด
16 - 35	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจน้อย
36 - 55	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจปานกลาง
56 - 75	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจมาก
76 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจมากที่สุด

3 ด้านบุคลิกภาพ

1 ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด

2 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย เขียนนิยามปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดในงานวิจัย ดังนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานและสังคม มีความซื่อสัตย์ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3 ผู้วิจัยสร้างแบบวัดตามนิยามปฏิบัติการ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์อุษา จิระวัฒนาสมกุล พล ต ต ธงชัย ขำสุวรรณ และคุณกนิษฐ์ วงศ์บุญมาก ได้ตรวจสอบโครงสร้าง เนื้อหาและภาษาเรียบร้อย โดยด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เกี่ยวกับความเหมาะสมของภาษาและความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่ จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า (IOC) ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 117) (ภาคผนวก)

4 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 56 ข้อ ไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้จัด คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 100 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -6.16 - 4.75 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -28 - 43 และค่าความเชื่อมั่นได้ 61 โดยใช้สูตรสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (แสดงภาคผนวก)

ผานเกณฑ์ จำนวน 28 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 1.94 - 4.75 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.6 - 0.43 และค่าความเชื่อมั่นได้ 75 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค

5 นำแบบวัดจำนวน 28 ข้อ ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ (Try Out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 100 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ -50 - 7.16 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 14 - 46 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 75 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (แสดงภาคผนวก)

ผานเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 3.36 - 7.16 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 13 - 44 และค่าความเชื่อมั่นได้ 70 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค

6 นำแบบวัดที่เหลือ 20 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำ จำนวน 1,100 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -5.09 - 11.00 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 03 - 41 และค่าความเชื่อมั่นได้ 63 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค

ผ่านเกณฑ์ จำนวน 13 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.71 - 11.00 ซึ่งเกณฑ์ค่า (t) ใช้ 1.75 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 132) มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 20 - 41 ซึ่งเกณฑ์ค่าสหสัมพันธ์ (r) ถ้ามี ค่าอยู่ระหว่าง 20 - 50 ถือว่า มีค่าความสัมพันธ์ในระดับต่ำถึงปานกลาง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 144) และค่าความเชื่อมั่นได้ 61 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (บทที่ 4)

สรุปเกณฑ์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนของแบบวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแต่ละด้านของแบบวัด (r) อยู่ระหว่าง 20 - 80

7 ผู้วิจัยนำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ จำนวน 13 ข้อ มาปรับปรุงนิยามศัพท์ใหม่ ซึ่งประกอบด้วย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม มีความซื่อสัตย์ มาจัดทำเป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ (ภาคผนวกคู่มือดำเนินการสอบแบบวัด)

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ
คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหลังข้อความ
ที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนบางครั้ง
ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	ด้านบุคลิกภาพ					
	มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
0	นักเรียนมักจะหลบสายตาครู ในเวลาที่พูดกับครู					
0	นักเรียนรู้สึกวิตกกังวล เมื่อต้องไปพูดต่อหน้าคนมาก ๆ					
0	นักเรียนรู้สึกวิตกกังวล เมื่อต้องไปพูดต่อหน้าคนมาก ๆ					
0	นักเรียนชอบซักถามครูในห้องเรียน เพื่อให้เข้าไปในบทเรียน					
	มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม					
0	เมื่อมาประชุมนักเรียนจะมาที่หลัง เพื่อมารับฟังข้อสรุป					
0	การเข้าห้องเรียนช้าไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียน					
0	เมื่อเพื่อนมาขอความช่วยเหลือ นักเรียนจะช่วยเพื่อนทันที แม้กำลังทำงานอื่นอยู่					
	มีความซื่อสัตย์					
0	บางครั้งนักเรียนจำใจต้องใช้เงินแก้ปัญหา เพราะรวดเร็วและไม่เสียเวลา					
0	แบบทดสอบที่ทำในวันนี้ นักเรียนไม่ได้ดูเพื่อนเลย					
0	กฎต่าง ๆ ของโรงเรียน นักเรียนจะปฏิบัติหรือไม่ก็ได้แล้ว แต่สถานการณ์					

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดการให้คะแนนดังนี้

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์ในการแปลความหมายด้านบุคลิกภาพ

ค่าคะแนน	การแปลความหมาย
ตั้งแต่ 15 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพน้อยที่สุด
16 - 35	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพน้อย
36 - 55	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพปานกลาง
56 - 75	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพมาก
76 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนดังนี้

1 ทำหนังสือขออนุญาตในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 เขต

2 นำหนังสือจากบัณฑิตไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และติดต่อสถานศึกษาจากผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ อาจารย์หมวดแนะแนว และอาจารย์หมวดสังคม เพื่อกำหนดวัน เวลา ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

4 ผู้วิจัยนำข้อมูลฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาเกณฑ์ปกติต่อไป

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ดังนี้

1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2 สถิติสำหรับคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย

ค่าIndependent Samples Test ค่าItem Total Correlation และค่าความเชื่อมั่น

3 หาเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน T - score

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

การแปลความหมายของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score ดังนี้ใช้เกณฑ์การหาของซวาล แพร์ตกุล (2520 : 53)

ค่าคะแนนมาตรฐาน T - score		การแปลความหมาย
T – score	ตั้งแต่ 25 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อยที่สุด
T – score	26 - 35	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อย
T – score	36 - 55	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายปานกลาง
T – score	56 - 65	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูง
T – score	66 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูงที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	คะแนนดิบ
K	แทน	จำนวนข้อของแบบวัด
p	แทน	ค่าความยากง่าย
D	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้านบุคลิกภาพ
t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้านความสนใจและบุคลิกภาพ
r	แทน	ค่าสหสัมพันธ์
Max	แทน	คะแนนมากที่สุด
Min	แทน	คะแนนต่ำสุด
KR	แทน	ค่าความเชื่อมั่นแบบคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน
α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นสูตรแบบครอนบัก
F	แทน	ความถี่
T	แทน	คะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score)
PR	แทน	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับขั้นดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด และค่าความยากง่ายของแบบวัด
2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
3. หาเกณฑ์ปกติของแบบวัด (Normalized Standard Score)

การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

ผลการสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 จำนวนข้อ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่น ในแต่ละด้านของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้กับกลุ่มรู้จัก จำนวน 100 คน กลุ่มTry out จำนวน 100 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,100 คน ตามลำดับ

โดยแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ใช้ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (D) ค่าสหสัมพันธ์ (r) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้แบบคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (K R)

โดยแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ ใช้ค่าอำนาจจำแนก (t) t - test แบบเทคนิค 25 % ในการแบ่งกลุ่มสูง กลุ่มต่ำที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อย 05 ค่าสหสัมพันธ์ (r) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้แบบครอนบัค (α)

ตอนที่ 2 จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ในแต่ละด้านของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้กับกลุ่มรู้จัก จำนวน 100 คน กลุ่มTry out จำนวน 100 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,100 คน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เกณฑ์ปกติในแต่ละด้านของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n=1,100)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

ตอนที่ 1 จำนวนข้อ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่น ในแต่ละด้านของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ข้อมูลแสดงในตาราง 3 - 7

ตาราง 3 จำนวนข้อ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มผู้จัด (n=100)

แบบวัด	K	p	D	r	K R
ด้านการรู้คิด					
1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป	24	04 - 3 88	- 08 - 6 16	- 38 - 55	60
2 การรู้คดีวิจารณ์	16	26 - 1 00	- 04 - 52	- 39 - 51	64
3 การแก้ปัญหา	20	28 - 96	- 04 - 44	- 15 - 47	58
รวม	60	04 - 3 88	- 08 - 6 16	- 39 - 55	75
ด้านความสนใจ					
1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย	7	-	96 - 5 17	07 - 46	54
2 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย	6	-	2 95 - 5 57	27 - 48	68
3 มีความกระตือรือร้นในการเรียน วิชากฎหมาย	9	-	2 36 - 7 20	22 - 48	80
4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมาย เกี่ยวกับข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ	8	-	- 45 - 5 58	- 01 - 47	50
รวม	30	-	- 45 - 7 20	- 01 - 48	83
ด้านบุคลิกภาพ					
1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง	18	-	-6 16 - 4 75	- 15 - 43	46
2 มีความรับผิดชอบต่องานและสังคม	21	-	-1 33 - 3 02	- 28 - 42	58
3 มีความซื่อสัตย์	17	-	- 60 - 3 88	- 12 - 37	62
รวม	56	-	-6 16 - 4 75	- 28 - 43	61

จากตาราง 3 พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายกลุ่มผู้จัด (n=100) มีจำนวนข้อ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้าน ดังนี้

1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ประกอบด้วย มีจำนวน 60 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 04 - 1 00 มีค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง -08 - 6 16 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -39 - 55 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 75

2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ ประกอบด้วย มีจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -45 - 7 20 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -01 - 48 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 83

3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย มีจำนวน 56 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -6 16 - 4 75 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -28 - 43 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 61

ตาราง 4 จำนวนข้อ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่นของกลุ่ม (Try out) (n=100)

แบบวัด	K	p	D	r	KR
ด้านการรู้คิด					
1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป	16	08 - 60	04 - 84	- 16 - 61	54
2 การรู้คิดวิจารณ์ญาณ	15	08 - 59	06 - 40	- 02 - 65	60
3 การแก้ปัญหา	10	20 - 38	04 - 61	- 00 - 53	68
รวม	41	08 - 60	04 - 84	- 00 - 65	78
ด้านความสนใจ					
1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย	5	-	3 65 - 8 96	23 - 42	78
2 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย	6	-	3 38 - 10 27	11 - 43	69
3 มีความกระตือรือร้นในการเรียน วิชากฎหมาย	9	-	5 55 - 8 88	25 - 48	76
4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมาย เกี่ยวกับข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ	7	-	3 61 - 9 30	17 - 51	72
รวม	27	-	3 38 - 10 27	11 - 51	80
ด้านบุคลิกภาพ					
1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง	9	-	- 50 - 7 01	14 - 37	50
2 มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง และสังคม	10	-	1 05 - 7 16	15 - 46	68
3 มีความซื่อสัตย์	9	-	- 41 - 6 10	18 - 35	54
รวม	28	-	- 50 - 7 16	14 - 46	75

จากตาราง 4 พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายกลุ่ม Try out (n=100) มีจำนวนข้อ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้าน ดังนี้

- 1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ประกอบด้วย มีจำนวน 41 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 08 - 60 มีค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 04 - 84 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง - 00 - 65 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 78
- 2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ ประกอบด้วย มีจำนวน 27 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 3 38 - 10 27 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 11 - 51 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 80

3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย มีจำนวน 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง - 50 - 7 16 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 15 - 46 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 75

ตาราง 5 จำนวนข้อ คาคความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และคาสหสัมพันธ์ ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านการรู้คิด
กลุ่มตัวอย่าง (n=1 100)

ข้อ	คาคความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (D)	คาสหสัมพันธ์ (r)
1	55	27	56
2	46	29	34
3	50	26	33
4	47	29	33
5	49	26	40
6	38	28	22
7	35	39	29
8	38	34	28
9	51	35	29
10	59	27	27
11	47	31	29
12	39	31	23
13	48	33	31
14	33	38	26
15	39	30	27
16	44	34	26
17	45	31	41
18	49	31	30
19	58	24	21
20	50	30	28

จากตาราง 5 พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านการรู้คิด มีจำนวน 20 ข้อ มีคาคความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 33 - 59 มีค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 24 - 39 มีคาสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 21 - 56 และมีคาคความเชื่อมั่น (K R) เท่ากับ 72

ตาราง 6 จำนวนข้อ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าสหสัมพันธ์ ของแบบวัดลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความสนใจ
กลุ่มตัวอย่าง (n=1,100)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ค่าสหสัมพันธ์ (r)
1	4.95	25
2	2.69	21
3	2.96	25
4	2.55	30
5	9.48	30
6	6.70	25
7	8.71	37
8	6.23	44
9	5.97	42
10	4.83	38
11	3.35	26
12	6.74	25
13	7.92	40
14	2.22	35
15	2.75	40
16	4.96	21
17	3.93	40

จากตาราง 6 พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความสนใจ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.22 - 9.48
มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 21 - 44 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 73

ตาราง 7 จำนวนข้อ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าสหสัมพันธ์ ของแบบวัดลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ
กลุ่มตัวอย่าง (n=1 100)

ข้อ	t	Item Total Correlation
1	9.81	.41
2	6.20	.30
3	8.81	.21
4	7.90	.21
5	3.11	.38
6	5.14	.25
7	2.71	.31
8	3.97	.24
9	11.00	.27
10	7.68	.23
11	3.66	.20
12	3.31	.27
13	8.33	.20

จากตาราง 7 พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.71 - 11.00
มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .20 - .41 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ .61

ตอนที่ 2 จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ในแต่ละด้านของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ข้อมูลแสดงในตาราง 8 -10

ตาราง 8 จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้าน ของกลุ่มรู้จัก (n=100)

แบบวัด	K	Max	Min	X	S D	แปลผล
ด้านการรู้คิด						
1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ กฎหมายทั่วไป	24	22	15	18 01	2 36	มาก
2 การรู้คิดวิจารณ์	16	16	5	13 05	2 28	มาก
3 การแก้ปัญหา	20	19	10	16 17	2 02	มาก
รวม	60	57	27	47 23	6 66	มาก
ด้านความสนใจ						
1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชา กฎหมาย	7	35	15	28 01	3 37	มาก
2 มีความชอบที่จะเรียน วิชากฎหมาย	6	30	11	21 13	3 03	มาก
3 มีความกระตือรือร้น ในการเรียนวิชากฎหมาย	9	45	28	37 41	3 51	มาก
4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมาย เกี่ยวกับข่าวสารและ เหตุการณ์ต่างๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ	8	40	23	32 98	3 67	มาก
รวม	30	150	77	119 53	13 58	มาก
ด้านบุคลิกภาพ						
1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง	18	71	46	57 84	5 88	มาก
2 มีความรับผิดชอบตนเอง และสังคม	21	83	57	67 91	5 68	มาก
3 มีความซื่อสัตย์	17	73	48	59 57	5 69	มาก
รวม	56	227	151	185 32	17 25	มาก

จากตาราง 8 พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายกลุ่มรู้จัด จำนวน 100 คน มีจำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลในแต่ละด้านดังนี้

1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ประกอบด้วย

1 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป 24 ข้อ คะแนนมากที่สุด 22 คะแนน คะแนนต่ำสุด 15 คะแนน ค่าเฉลี่ย 18 01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 36

1 2 การรู้คิดวิจารณ์ญาณ 16 ข้อ คะแนนมากที่สุด 16 คะแนน คะแนนต่ำสุด 5 คะแนน ค่าเฉลี่ย 13 05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 02

1 3 การแก้ปัญหา 20 ข้อ คะแนนมากที่สุด 19 คะแนน คะแนนต่ำสุด 10 คะแนน ค่าเฉลี่ย 16 17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 02

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด รวม 60 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 57 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 27 คะแนน ค่าเฉลี่ยรวม 47 23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 6 66 และอยู่ในระดับมาก

2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจประกอบด้วย

2 1 มีความรู้ลึกที่ติดต่อวิชากฎหมาย 7 ข้อ คะแนนมากที่สุด 35 คะแนน คะแนนต่ำสุด 15 คะแนน ค่าเฉลี่ย 28 01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3 37

2 2 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย 6 ข้อ คะแนนมากที่สุด 30 คะแนน คะแนนต่ำสุด 11 คะแนน ค่าเฉลี่ย 21 13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3 03

2 3 มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย 9 ข้อ คะแนนมากที่สุด 45 คะแนน คะแนนต่ำสุด 28 คะแนน ค่าเฉลี่ย 37 41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3 51

2 4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับ ข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ 8 ข้อ คะแนนมากที่สุด 40 คะแนน คะแนนต่ำสุด 23 คะแนน ค่าเฉลี่ย 32 98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3 67

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจรวม 30 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 150 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 77 คะแนน ค่าเฉลี่ยรวม 119 53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 13 58 2 และอยู่ในระดับมาก

3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย

3 1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง 18 ข้อ คะแนนมากที่สุด 71 คะแนน คะแนนต่ำสุด 46 คะแนน ค่าเฉลี่ย 57 84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5 88

3 2 มีความรับผิดชอบต่องานและสังคม 21 ข้อ คะแนนมากที่สุด 83 คะแนน คะแนนต่ำสุด 57 คะแนน ค่าเฉลี่ย 67 91 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5 68

3.3 มีความซื่อสัตย์ 17 ข้อ คะแนนมากที่สุด 73 คะแนน คะแนนต่ำสุด 48 คะแนน
ค่าเฉลี่ย 59.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.69

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้าน
บุคลิกภาพรวม 56 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 227 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 151 คะแนน
ค่าเฉลี่ยรวม 185.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 17.25 และอยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้าน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Try out) (n=100)

แบบวัด	K	Max	Min	X	S D	แปลผล
ด้านการรู้คิด						
1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ กฎหมายทั่วไป	16	12	1	6.08	2.96	ปานกลาง
2 การรู้คิดวิจารณ์ญาณ	15	13	1	5.97	2.79	ปานกลาง
3 การแก้ปัญหา	10	9	1	4.59	1.82	ปานกลาง
รวม	41	34	3	16.64	7.57	ปานกลาง
ด้านความสนใจ						
1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชา กฎหมาย	5	25	9	17.54	2.24	น้อย
2 มีความชอบที่จะเรียน วิชากฎหมาย	6	26	15	20.67	1.93	น้อย
3 มีความกระตือรือร้น ในการเรียนวิชากฎหมาย	9	32	17	27.62	2.67	น้อย
4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมาย เกี่ยวกับข่าวสารและ เหตุการณ์ต่างๆทั้งภายใน และต่างประเทศจากสื่อต่างๆ	7	32	17	27.62	2.67	น้อย
รวม	27	115	58	93.45	9.51	น้อย
ด้านบุคลิกภาพ						
1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง	9	38	19	31.44	1.61	ปานกลาง
2 มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง และสังคม	10	49	21	27.33	2.17	ปานกลาง
3 มีความซื่อสัตย์	9	41	18	24.33	2.75	ปานกลาง
รวม	28	128	58	83.10	6.53	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Try out) (n=100) มีจำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลในแต่ละด้านดังนี้

1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ประกอบด้วย

1 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป 16 ข้อ คะแนนมากที่สุด 12 คะแนน คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน ค่าเฉลี่ย 6 08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 96

1 2 การรู้คิดวิจารณ์ญาณ 15 ข้อ คะแนนมากที่สุด 13 คะแนน คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน ค่าเฉลี่ย 5 97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 79

1 3 การแก้ปัญหา 10 ข้อ คะแนนมากที่สุด 9 คะแนน คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน ค่าเฉลี่ย 4 59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1 82

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิดรวม 41 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 34 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 3 คะแนน ค่าเฉลี่ยรวม 16 64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 7 57 และอยู่ในระดับปานกลาง

2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจประกอบด้วย

2 1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย 5 ข้อ คะแนนมากที่สุด 25 คะแนน คะแนนต่ำสุด 9 คะแนน ค่าเฉลี่ย 17 54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 24

2 2 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย 6 ข้อ คะแนนมากที่สุด 26 คะแนน คะแนนต่ำสุด 15 คะแนน ค่าเฉลี่ย 20 67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1 93

2 3 มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย 9 ข้อ คะแนนมากที่สุด 32 คะแนน คะแนนต่ำสุด 17 คะแนน ค่าเฉลี่ย 27 62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 67

2 4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับ ข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ 7 ข้อ คะแนนมากที่สุด 32 คะแนน คะแนนต่ำสุด 17 คะแนน ค่าเฉลี่ย 27 62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 67

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจรวม 27 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 115 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 58 คะแนน ค่าเฉลี่ยรวม 93 45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 9 51 และอยู่ในระดับน้อย

3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย

3 1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง 9 ข้อ คะแนนมากที่สุด 38 คะแนน คะแนนต่ำสุด 19 คะแนน ค่าเฉลี่ย 31 44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1 61

3 2 มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและสังคม 10 ข้อ คะแนนมากที่สุด 49 คะแนน คะแนนต่ำสุด 21 คะแนน ค่าเฉลี่ย 27 33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 17

3.3 มีความซื่อสัตย์ 9 ข้อ คะแนนมากที่สุด 41 คะแนน คะแนนต่ำสุด 18 คะแนน
ค่าเฉลี่ย 24.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.7

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้าน
บุคลิกภาพรวม 28 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 128 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 58 คะแนน
ค่าเฉลี่ยรวม 83.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 6.53 และอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 10 จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้าน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n=1 100)

แบบวัด	K	Max	Min	$\bar{X}$	S D	แปลผล
ด้านการรู้คิด						
1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ กฎหมายทั่วไป	8	8	0	2.91	1.39	ปานกลาง
2 การรู้คิดวิจารณ์ญาณ	6	6	0	1.99	1.01	ปานกลาง
3 การแก้ปัญหา	6	5	0	3.01	1.57	น้อยที่สุด
รวม	20	19	0	7.92	3.99	ปานกลาง
ด้านความสนใจ						
1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชา กฎหมาย	3	25	7	9.56	1.64	น้อย
2 มีความชอบที่จะเรียน วิชากฎหมาย	5	24	5	16.22	2.85	น้อย
3 มีความกระตือรือร้นใน การเรียนวิชากฎหมาย	6	20	4	17.35	3.14	น้อย
4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมาย เกี่ยวกับข่าวสารและ เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ	6	28	6	17.48	3.11	น้อย
รวม	20	97	22	60.62	10.75	น้อย
ด้านบุคลิกภาพ						
1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง	5	25	9	14.80	2.92	น้อย
2 มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง และสังคม	8	37	19	26.17	4.24	น้อย
3 มีความซื่อสัตย์	7	34	16	21.83	3.36	น้อย
รวม	20	96	44	62.80	10.52	น้อย

จากตาราง 10 พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($n=1\ 100$) มีจำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลในแต่ละด้าน

1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ประกอบด้วย

1 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป 8 ข้อ คะแนนมากที่สุด 8 คะแนน คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน ค่าเฉลี่ย 2 91 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1 36

1 2 การรู้คิดวิจารณ์ญาณ 6 ข้อ คะแนนมากที่สุด 6 คะแนน คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน ค่าเฉลี่ย 1 99 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1 01

1 3 การแก้ปัญหา 6 ข้อ คะแนนมากที่สุด 5 คะแนน คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน ค่าเฉลี่ย 3 0 1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1 57

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิดรวม 20 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 19 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 0 คะแนน ค่าเฉลี่ยรวม 7 92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 3 99 ในเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป และการรู้คิดวิจารณ์ญาณอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในเรื่องการแก้ปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ ประกอบด้วย

2 1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย 3 ข้อ คะแนนมากที่สุด 25 คะแนน คะแนนต่ำสุด 7 คะแนน ค่าเฉลี่ย 9 56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1 64

2 2 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย 5 ข้อ คะแนนมากที่สุด 24 คะแนน คะแนนต่ำสุด 5 คะแนน ค่าเฉลี่ย 16 22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 85

2 3 มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย 6 ข้อ คะแนนมากที่สุด 20 คะแนน คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน ค่าเฉลี่ย 17 35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3 14

2 4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับ ข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ 6 ข้อ คะแนนมากที่สุด 28 คะแนน คะแนนต่ำสุด 6 คะแนน ค่าเฉลี่ย 17 48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3 11

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจรวม 20 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 97 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 22 คะแนน ค่าเฉลี่ยรวม 7 92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 3 99 อยู่ในระดับน้อย

3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย

3 1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง 5 ข้อ คะแนนมากที่สุด 25 คะแนน คะแนนต่ำสุด 9 คะแนน ค่าเฉลี่ย 14 80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 92

3 2 มีความรับผิดชอบต่องานและสังคม 8 ข้อ คะแนนมากที่สุด 37 คะแนน คะแนนต่ำสุด 19 คะแนน ค่าเฉลี่ย 26 17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4 24

3.3 มีความซื่อสัตย์ 7 ข้อ คะแนนมากที่สุด 34 คะแนน คะแนนต่ำสุด 16 คะแนน
ค่าเฉลี่ย 21.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.36

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้าน
บุคลิกภาพรวม 20 ข้อ คะแนนมากที่สุดรวม 96 คะแนน คะแนนต่ำสุดรวม 44 คะแนน
ค่าเฉลี่ยรวม 79.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 3.99 และอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 เกณฑ์ปกติในแต่ละด้านของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็น
นักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($n=1\ 100$) ข้อมูลแสดงในตาราง 11 -13

ตาราง 11 ค่าเกณฑ์ปกติด้านการรู้คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปของคะแนน
มาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score ($n=1,100$)

T - score	x	f	%
77	19	7	99 68
72	18	19	98 50
69	17	13	97 05
68	16	7	96 14
65	15	61	93 05
61	14	100	85 73
57	13	92	77 00
55	12	100	68 27
53	11	16	63 00
52	10	95	57 95
51	9	3	53 50
49	8	199	44 32
45	7	65	32 32
43	6	93	25 14
39	5	147	14 23
35	4	28	6 27
33	3	19	4 14
30	2	17	2 50
28	1	4	1 55
25	0	15	68

จากตาราง 11 พบว่าปกติวิสัยของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนัก
กฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($n=1,100$) ด้านการรู้คิดอยู่ระหว่าง 0 - 19 คะแนน
มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0 68 - 99 68 และ Normalized Standard Score ตั้งแต่ T25 - T77

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

การแปลความหมายของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score ดังนี้ใช้เกณฑ์การหาของชาวล แพร์ตกุล (2520 : 53)

ค่าคะแนนมาตรฐาน T - score		การแปลความหมาย
T – score	ตั้งแต่ 25 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อยที่สุด
T – score	26 - 35	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อย
T – score	36 - 55	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายปานกลาง
T – score	56 - 65	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูง
T – score	66 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูงที่สุด

ตาราง 12 ค่าเกณฑ์ปกติด้านความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปของคะแนน
มาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score (n=1 100)

T - score	x	f	%
81	85	2	99 91
78	80	1	99 75
77	79	2	99 64
76	77	1	99 50
75	76	1	99 41
74	75	3	99 05
73	74-72	1	98 96
72	71	3	98 78
71	70	4	98 51
70	69	3	98 20
69	68	9	97 34
68	67	11	96 44
67	66-65	6	95 68
66	64	10	94 32
65	63	7	93 56
64	62-61	17	92 48
63	60	6	90 36
62	59	16	89 37
61	57	29	85 90
60	56	25	83 47
59	55	36	80 72
57	54	50	76 85
56	53	44	72 61
55	52	784	67 66
53	51	68	61 62
51	50	114	53 42
49	49	66	45 32
47	48	81	38 69

ตาราง 12 (ต่อ)

T - score	x	f	%
45	47	65	32.12
44	46	53	26.80
42	45	54	21.98
41	44	46	17.48
38	43	66	12.43
36	42	24	8.38
35	41	24	6.22
32	40	57	3.96
30	39	10	2.34
28	38	14	1.26
24	37	4	0.45
21	35	2	0.18
17	29	1	0.05

จากตาราง 12 พบว่า ปกติวิสัยของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($n=1,100$) ด้านความสนใจอยู่ระหว่าง 29 - 85 คะแนน มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0.05 - 99.91 และ Normalized Standard Score ตั้งแต่ T17 - T81

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

การแปลความหมายของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T - score ดังนี้ใช้เกณฑ์การหาของชวาล แพรัตกุล (2520 : 53)

ค่าคะแนนมาตรฐาน T - score		การแปลความหมาย
T - score	ตั้งแต่ 25 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อยที่สุด
T - score	26 - 35	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อย
T - score	36 - 55	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายปานกลาง
T - score	56 - 65	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูง
T - score	66 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูงที่สุด

ตาราง 13 ค่าเกณฑ์ปกติด้านบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปของคะแนน
มาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score (n=1 100)

T - score	x	f	%
81	61	2	99.91
77	60	4	99.64
75	59	2	99.36
73	58	9	98.86
70	57	12	97.91
68	56	18	96.55
66	55	29	94.41
64	54	31	91.68
61	53	62	87.45
59	52	45	82.59
58	51	47	78.41
56	50	59	73.59
54	49	84	67.09
52	48	90	59.18
50	47	80	51.45
49	46	72	44.55
47	45	75	37.86
45	44	70	31.27
43	43	67	25.05
42	42	42	20.09
40	41	47	16.05
38	40	33	12.41
37	39	30	9.55
35	38	19	7.32
34	37	29	5.14
31	36	14	3.18
29	35	14	1.91
27	34	7	.95

ตาราง 13 (ต่อ)

T - score	x	f	%
23	33	5	41
19	29	2	09

จากตาราง 13 พบว่า ปกติวิสัยของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็น นักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n=1,100) ด้านบุคลิกภาพอยู่ระหว่าง 29 - 61 คะแนน มีค่าเปอร์เซนไทล์ตั้งแต่ 0.09 - 99.91 และNormalized Standard Score ตั้งแต่ T19 - T81

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

การแปลความหมายของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score ดังนี้ใช้เกณฑ์การหาของชวาล แพรัตกุล (2520 : 53)

ค่าคะแนนมาตรฐาน T - score		การแปลความหมาย
T – score	ตั้งแต่ 25 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อยที่สุด
T – score	26 - 35	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อย
T – score	36 - 55	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายปานกลาง
T – score	56 - 65	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูง
T – score	66 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูงที่สุด

ตาราง 14 คะแนนเฉลี่ย คาเบียงเบนมาตรฐานของลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็น นักกฎหมายของแต่ละองค์ประกอบและโดยรวม (n=1 100)

ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย	x	S D
องค์ประกอบด้านการรู้คิด	7 9209	3 99247
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป	2 9118	1 39427
การรู้คิดวิจารณ์	1 9909	1 01933
การแก้ปัญหา	3 0182	1 57887
องค์ประกอบด้านความสนใจ	60 6244	10 75543
มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย	9 5658	1 64492
มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย	16 2207	2 85649
มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย	17 3523	3 14244
ติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศ จากสื่อต่าง ๆ	17 4856	3 11158
องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ	62 8099	10 52839
มีความเชื่อมั่นในตนเอง	14 8009	2 92045
มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม	26 1773	4 24011
มีความซื่อสัตย์	21 8317	3 36783
ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายโดยรวม	131 3552	25 27629

จากตาราง 14 แสดงคะแนนเฉลี่ย คาเบียงเบนมาตรฐานของลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของแต่ละองค์ประกอบและโดยรวม (n=1,100)

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

- 1 เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 2 เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มรู้จัก (Know group)

- 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 200 คน
- 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยมีวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Units) ได้นักศึกษา 2 ห้อง ห้องละ 50 คน รวมทั้งหมด 100 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง (Try out)

- 1 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย โรงเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ศาลายา จำนวน 200 คน
- 2 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ศาลายา โดยมีวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Units) ได้นักเรียน 3 ห้อง รวมทั้งหมด 100 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยศึกษาวิชากฎหมาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร 3 เขต จำนวน 20 โรงเรียน รวม 8,700 คน
- 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร 3 เขต โดยมีวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,000 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1 ทำหนังสือขออนุญาตในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 เขต

2 นำหนังสือไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และติดต่อสถานศึกษา เพื่อกำหนดวัน เวลา ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับอาจารย์ประจำวิชา

4 ผู้วิจัยนำข้อมูลฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจคะแนนและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมข้อมูลสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package For the Social Science) ดังนี้

1 วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย ค่าItem Total Correlation ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

3 หาเกณฑ์ปกติของแบบวัด (Normalized Standard Score)

สรุปผลการวิจัย

การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย สรุปผลการวิจัยดังนี้

1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป 8 ข้อ การรู้คิดวิจารณ์ 6 ข้อ และการแก้ปัญหา 6 ข้อ รวมทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการทำดังนี้ หาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 33 - 59 ค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 24 - 39 ค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 21 - 56 ค่าความเชื่อมั่น (K R 20) เท่ากับ 72 คะแนนปกติวิสัยอยู่ระหว่าง 0 - 19 คะแนน มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0 68 - 99 68 และ Normalized Standard Score ตั้งแต่ T25 - T77

2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ ซึ่งประกอบด้วย มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย 2 ข้อ มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย 5 ข้อ มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย 4 ข้อ และติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ 6 ข้อ รวมทั้งหมด 17 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการทำดังนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิคกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ 25 % ที่มีค่าอำนาจจำแนก t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ 05 คือ ข้อที่มีค่า (t) อยู่ระหว่าง 2 22 - 9 48 ค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 21 - 44 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 73 คะแนนปกติวิสัยอยู่ระหว่าง 29 - 85 คะแนน มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0 05 - 99 91 และ Normalized Standard Score ตั้งแต่ T17 - T81

3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบด้วยมีความเชื่อมั่นในตนเอง 4 ข้อ มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม 5 ข้อ และมีความซื่อสัตย์ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 13 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการทำดังนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิคกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ 25 % ที่มีค่าอำนาจจำแนก t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ 05 คือ ข้อที่มีค่า (t) อยู่ระหว่าง 2 71 - 11 00 ค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 20 - 41 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 61 คะแนนปกติวิสัยอยู่ระหว่าง 29 - 61 คะแนน มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0 09 - 99 91 และ Normalized Standard Score ตั้งแต่ T19 - T81

4 ปกติวิสัยหรือเกณฑ์ปกติของลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของแต่ละองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาปกติวิสัยของลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

4 1 เมื่อแจกแจงความถี่ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายอยู่ในรูปปกติวิสัย

4.2 เมื่อแปลงคะแนนดิบของลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ T - score ได้ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T - score และสามารถกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ดังนี้

4.2.1 ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T - score ตั้งแต่ 25 ลงมา แสดงว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายต่ำ ควรจะได้รับการพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายอย่างยิ่ง

4.2.2 ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T - score ตั้งแต่ 26 - 35 แสดงว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายต่ำกว่าปานกลาง ควรจะได้รับการพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

4.2.3 ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T - score ตั้งแต่ 36 - 55 แสดงว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายปานกลาง สามารถเป็นนักกฎหมายได้

4.2.4 ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T - score ตั้งแต่ 56 - 65 แสดงว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายค่อนข้างสูง มีความสามารถและมีทักษะที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นนักกฎหมายได้

4.2.5 ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T - score ตั้งแต่ 66 ขึ้นไป แสดงว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูง สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นนักกฎหมายได้สูงขึ้นและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1 คาความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด อยู่ระหว่าง 33 - 59 และ 24 - 39 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามที่พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 129-130) กล่าวไว้ว่า เกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบ กำหนดไว้อยู่ระหว่าง 20 - 80 และค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และเช่นเดียวกับที่ศิริชัย กาญจนวาสี (2544 : 52) กล่าวไว้ว่า ข้อสอบที่มีคุณภาพจะมีคาความยากง่ายอยู่ระหว่างที่ 20 - 80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 20 ขึ้นไป ดังนั้น คาความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

2 ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.68 - 9.48 และ 2.71 - 11.00 ตามลำดับ เช่นเดียวกับที่พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 132) กล่าวไว้ว่า การเลือกข้อที่มีค่า t สูง แสดงว่า ข้อความนั้นจำแนกความรู้สึกของผู้ตอบได้ดี จึงกล่าวได้ว่า การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย

3 คาความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ มีค่า 72.73 และ 61 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่ปานกลางถึงสูง โดย Kelley อ้างอิงจากประวิทย์ สินสวัสดิ์ (2535 : 88) ได้รายงานวแบบทดสอบมาตรฐานที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงจะมีค่าความเชื่อมั่นใกล้เคียงกับ 85 เช่นเดียวกับที่ศิริชัย กาญจนวาสี (2544 : 53) กล่าววแบบทดสอบควรมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ภายใต้สภาพการณ์นั้นซึ่งอย่างน้อยที่สุดควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 50 ดังนั้นแสดงวแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ มีความเชื่อมั่นเป็นมาตรฐาน

4 เกณฑ์ปกติ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายในด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ ในรูปคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T25 - T77 T17 - T81 และ T19 - T81 ตามลำดับ

ดังนั้น เมื่อใช้แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย จะต้องนำคะแนนดิบมาเทียบกับเกณฑ์ปกติ แล้วจึงตัดสินใจว นักเรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในด้านใด โดยพิจารณาตามเกณฑ์การแปลความหมาย

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บางโรงเรียน ไม่มีการเรียนการสอนวิชากฎหมาย บางโรงเรียนมีการสอนวิชากฎหมายเฉพาะบางบทเท่านั้น ทำให้นักเรียนแต่ละโรงเรียนมีความรู้วิชากฎหมายไม่เท่ากัน ซึ่งจากความรู้ที่มีไม่เพียงพอนี้ ทำให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดด้านการรู้คิดได้น้อย

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือ ควรให้มีการเรียนการสอนวิชากฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือเรื่องใกล้ตัวเป็นลำดับแรก และให้ลำดับความสำคัญของการสอนในแต่ละเรื่องตามลำดับ

1.2 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การสร้างแบบวัดโดยใช้กลุ่มผู้รู้ชุด คือนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มทำแบบวัด และคัดเลือกข้อสอบที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทำนั้น ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนของการทำแบบวัดน้อย ซึ่งสาเหตุอาจมาจาก ความรู้ที่แตกต่างกันมากเกินไประหว่างนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือ ควรให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มที่ทำแบบวัด และคัดเลือกข้อสอบที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้ทำแบบวัด หรือให้นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มทำแบบวัด และคัดเลือกข้อสอบที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นผู้ทำแบบวัด

1.3 ในการนำแบบวัดไปใช้ควรปฏิบัติตามคู่มือดำเนินการสอบอย่างเคร่งครัด ให้ความสำคัญในเรื่องการทดสอบที่เป็นมาตรฐาน มีการแปลความหมายคะแนนอย่างง่าย การรายงานผลการทำแบบวัดให้นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบในเวลาต่อมา

1.4 ควรให้มีการสอนกฎหมายทั่วไปในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกโรงเรียน

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทักษะคดีเกี่ยวกับวิชากฎหมาย มีการทำแบบทดสอบความสนใจด้านอาชีวะมาก่อนแล้ว หรือมีการสร้างแบบวัดที่ละเอียด เพื่อให้ตรงกับแบบวัดที่จะใช้มากที่สุด

2.2 แบบวัด ควรเป็นแบบวัดที่มีข้อคำถามละเอียด เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด หรืออาจใช้การสัมภาษณ์ เพื่อความมีคุณภาพของแบบวัด

2.3 ควรมีการวิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการเรียนการสอนวิชากฎหมายทุกโรงเรียน

บรรณาการ

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528) จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กรมการจัดหางาน (2540) อาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ (ออนไลน์) สืบค้นวันที่ 30
มิถุนายน, จาก <http://www.rvsn.ac.th/jobs/advice/gist/html>
- กรมวิชาการ (2526) อนุกรมแนะแนวอาชีพ กรุงเทพฯ อักษรไทย
- กรมวิชาการ (2535) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภา
- กรมวิชาการ (2545) คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
กรุงเทพฯ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- กรีซ สืบสินธุ์ (2527) รายงานผลการสำรวจเรื่องพฤติกรรมและการเลือกวิชาและความรู้เกี่ยวกับคณะ
วิชาที่สมัครของนักเรียนยากจนจากชนบท กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถ่ายเอกสาร
- กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530) จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ บำรุงสาส์น
- กันยา สุวรรณแสง (2533) การพัฒนาบุคลิกภาพ กรุงเทพฯ กรุงเทพมหานครการพิมพ์
- กาญจนา คำสุวรรณ, และ นิตยา เสาร์มณี (2524) จิตวิทยาเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ
ศิลปาบรรณาคาร
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ลายแทงนักคิด กรุงเทพฯ ชัดเชสมิเดีย จำกัด
- ชัตติยา กรรณสูต, และ คนอื่นๆ (2547) รายงานการวิจัยคุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของ
คนไทย กรุงเทพฯ ม.ป.พ
- ความหมายและความสำคัญของกฎหมาย (2547) ความสำคัญของกฎหมาย สืบค้นวันที่ 12
กรกฎาคม 2547, จาก <http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/42010/42010-1.htm>
- จริยธรรมแห่งวิชาชีพกฎหมาย (2544, มกราคม-มิถุนายน) วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิต 1(1) 6
- ฉวีวรรณ จันทร์รัตน์ (2523) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนกฎหมายระดับ
ประกาศนียบัตรในโรงเรียนมัธยมอาชีวะ ปริญญาโท กศ.ม (มัธยมศึกษา)
กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- ชวาล แพ้วัดกุล (2520) เทคนิคการวัดผล กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศักดิ์ (2543) แนวทางพัฒนากฎหมาย ใน การประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ
หน้า 7-8, 10, 13, 19-20 กรุงเทพฯ บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด
- (2544) คำกล่าวเปิดการประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2 ใน การประชุม
นิติศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2 หน้า 10 กรุงเทพฯ บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด

- ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ (2528) การวัดความถนัด กรุงเทพฯ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสารมิตร
- ชิตาพร พิศลยบุตร ภูมิชัย สุวรรณคดี และ มานิต จุมปา (2542) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป กรุงเทพฯ นิติธรรมโรงพิมพ์
- ชูชาติ ศิวกาญจน์ (2545) สังคมไทยและการบริหารราชการไทย กรุงเทพฯ พรเพชรการพิมพ์
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522) จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- ไชยยศ เหมะรัชตะ (2531) จริยธรรมของนักกฎหมาย กรุงเทพฯ พิมพ์วาด
- (2545, มิถุนายน) กฎหมายกับชีวิตที่พอเพียง วารสารกฎหมาย 21(1) 15
กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไชยันต์ แคนยุกต์ (2529) ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชา
กฎหมายในหมวดวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาโท กศ ม
(มัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร
- ดวงเดือน พันธุมาวิน (2524) ตำราพฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยา
ภาษา กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- ทิตนา แชนมณี, และ คณะ (2544) วิทยาการด้านการคิด กรุงเทพฯ เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป
แมนเนจเม้นท์
- ธานินทร์ รัยวิเชียร (2542) จริยธรรมของนักกฎหมาย พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ชวนพิมพ์
- ธีรศักดิ์ อัครบาล (2542) กฎหมายการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์วิญญูชน
- พนนธิ สุริยะ (2541) รายงานการวิจัยคุณสมบัติและบุคลิกภาพของนิสิตศาสตรบัณฑิตไทยใน
ศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของนักกฎหมายไทย กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ทยเอกสาร
- นิภา นิธยาน (2530) การปรับตัวและบุคลิกภาพ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์
- นิโลบล นิมกิจรัตน์ (2534, กุมภาพันธ์) ขาวสารกองบริการการศึกษา การสร้างเครื่องมือวัดคุณ
ลักษณะทางบุคลิกภาพ 2(8) 12-14
- บังอร ภาภิรมย์ขวัญ (2526) การวัดบุคลิกภาพ กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุญชม ศรีสะอาด (2532) การวิจัยเบื้องต้น มหาสารคาม อภิชาติการพิมพ์
- บุษกร ดำรง (2542) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดวิจญาณของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ปริญญาโท กศ ม กรุงเทพฯ (วัดผลการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทยเอกสาร
- ประยูรศรี มณีสร (2532) จิตวิทยาวัยรุ่น พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ ภาควิชาจิตวิทยาและการ
แนะแนวคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม

- ประวิทย์ สิ้นสวัสดิ์ (2535) การดัดแปลงแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์วิจารณ์
 ปรินซ์นิพนธ์ (การวัดและประเมินผลการการศึกษา) ขอนแก่น บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทยเอกสาร
- ประสาธ อิศรปริดา (2523) จิตวิทยาการเรียนรู้และการสอน กรุงเทพฯ กราฟฟิคอาร์ต
 ----- (2538) จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ กราฟฟิคอาร์ต
- ประสาร ทิพย์ธาดา (2521) คู่มือประกอบการศึกษาจิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ
 อักษรบัณฑิต
- ปราณี รามสูตร (2538) จิตวิทยาวัยรุ่น กรุงเทพฯ รุ่งพัฒนา
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล กรุงเทพฯ พิมพ์ดีจำกัด
- ทองพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529) เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทยปฏิบัติการพัฒนาอาชีพ
 กรุงเทพฯ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พจนานุกรม (2546) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กรุงเทพฯ นานมีบุ๊คส์
- พจนานุกรมไทย (2543) กรุงเทพฯ เอช เอ็น กรุ๊ป จำกัด
- พนม เอี่ยมประยูร, ทิพย์ชนก รัตโนสถ, และ สมเกียรติ วรปัญญาอันนัต (2545, มกราคม-
 มิถุนายน) ปฏิรูปการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ ใน รพีสาร 13(4) 79
- พยอม วงศ์สารศรี (2526) จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
 คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540) วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 7
 กรุงเทพฯ สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พิเชษฐ์ เมลานนท์ (2538) รพี'38 กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- ภพ เลหาไพบูลย์ (2542) แนวการสอนวิทยาศาสตร์ กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- มังกร ทองสุตติ (2522) การวางแผนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ
 บัณฑิตวิทยาลัย
- มานิต จุมปา (2545) การศึกษากฎหมายและการตอบข้อสอบกฎหมาย กรุงเทพฯ ห้างหุ้นส่วน
 จำกัด บี เจ เฟลท โปรเซสเซอร์
- ลักขณา สรวิวัฒน์ (2546) จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์
- ล้วน สายยศ, และ อังคณา สายยศ (2541) เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบความถนัดทาง การ
 เรียน พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ ชมรมเด็ก
- (2543) การวัดด้านจิตพิสัย กรุงเทพฯ สุวีริยาสาสน์
- วรารณ สิบสการ (2545) วิธีคิดเชิงวิพากษ์ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ Be Bright Book
- วรารณ ตระกูลสุทนต์ (2544) จิตวิทยาการปรับตัว กรุงเทพฯ ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

วัดผลจุดคอม (2547) ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ สืบค้นวันที่ 15 กรกฎาคม 2547
จาก <http://www.watpon.com/test/holland.htm>

วิชา มหาคุณ (2537 พฤษภาคม) กฎหมายและความเป็นธรรมในสังคม ใน วารสารข้าราชการ
22(5) 63

วิษณุ รัตนโมรานนท์ (2536) ความยุติธรรมอยู่ที่ไหน กรุงเทพฯ เอช เอ็น การพิมพ์
ศิริชัย กาญจนวาสี (2544) ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิริพร วิริยะบัญชา (2544) การพัฒนาเยาวชนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม
ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ปริญญานิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัยรุ่น พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

----- (2544ก) ทฤษฎีจิตวิทยานบุคลิกภาพ พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ พิมพ์ดี

----- (2544ข) ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาไทย 6 สาขาอาชีพ (กฎหมาย, คอมพิวเตอร์,
แพทยศาสตร์, มนุษย์ศาสตร์, วิศวกรรมศาสตร์ และ เศรษฐศาสตร์) จากการชีวิตของ Myers
Briggs Type Indication (MBIT) กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2530) จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ อักษรบัณฑิต

สถิต วงศ์สุวรรณ (2540) การพัฒนาบุคลิกภาพ กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สมจิต สวธนไพบูลย์ (2527) สมรรถภาพของครู การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทาง
วิทยาศาสตร์ กรุงเทพฯ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สัญญา ธรรมศักดิ์ (2534) หนทางสู่ความสำเร็จของนักกฎหมาย กรุงเทพฯ วิทยุชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) พระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2545) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อ
พัฒนากระบวนการคิด พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ วัฒนาพานิช สารานุกรมราชภัฏ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2543) ภาวะการทำงานทำของบัณฑิตปี 2543

สืบค้นวันที่ 18 กรกฎาคม 2547, จาก <http://www.mua.go.th/work.html>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2544) อาชีพ สืบค้นวันที่ 18 กรกฎาคม 2547 จาก

<http://www.nso.go.th/provweb/cwdweb/rayong/5sproj2.html>

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2540) จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวิทย์ มูลคำ (2547) กลยุทธ์การสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์

- สุวิทย์ มูลคำ (2547) *กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์
- แสง จันทร์งาม (2530) *รายงานการประชุมเรื่องกลวิธีเพื่อบรรลุผลในการพัฒนาบุคลิกภาพและ
 จริยธรรมของนิสิตนักศึกษา* กรุงเทพฯ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
- โสภา ชปิลมันน์ (2543) *วัยรุ่นวัยจ๊าบ* ใน *วารสารราชบัณฑิตยสถาน* 4(25) 112-115
- หยุด แสงอุทัย (2518) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป* กรุงเทพฯ
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อุกฤษ มงคลนาวิน (2535,มีนาคม) *กฎหมายสำหรับประชาชน* ใน *ท้องถิ่น* 17(3) 16-17
- อุษณีย์ โพธิสุข (2537) *วิธีการสอนเด็กปัญญาเลิศ* กรุงเทพฯ ภาควิชาการศึกษาพิเศษ
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (2545) *ฝึกเด็กให้เป็นนักคิด* กรุงเทพฯ มูลนิธิสตรี-สฤษดิ์วงศ์
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2525) *เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ
 กฎหมายทั่วไป* กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัย
- Anderson, D D (1992,Oct) *Using Feature Films as Tools For Analysis in A Psychology And
 Law Course* 19(3) 155-158 (CD-ROM)
- Coffman Janes (1976,July) "Law as a Subject of General and Liberal Study and It is
 Relation to Education Theory " *Dissertation Abstracts International* 40(1) 150-A
- Dewey, J (1933) *How We Think* New York D C Heath and Company
- (1976) *Moral Principle in Education* Boston Houghton Mifflin Company
- Robin, Jones Crigler (2000,May) "Increasing lawyer communication competence The
 Law As practice " *Dissertation Abstracts International* 60(11) 3842
- Ennis, R H (1985,October) "A Logical Basic for Measuring Critical Thinking Skill,"
Educational Leadership 43 45-48
- (1987) "A Concept of Critical Thinking A Proposed Basis for Research in
 The Teaching and Evaluation of Critical Ability " *Psychological Concept in
 Education* Chicago Rand McNally and Company
- Ennis, R H (1991,April) *Critical Thinking Conception Draft for Presentation at Areain
 Chicago*
- Facience, P A (1984,Fall) "Toward A theory of Critical Thinking " *Liberal Education*
 70(3) 253-261
- Freund Pau A (1973,May) "Law in the school Goals and Method " *Social Education*
 37(5) 363-367

- Good C V (1973) *Dictionary of Education* 3rd ed New York McGraw-Hill Book Company
- Ferrell SuSan Daugtry (1992 March) 'Critical Thinking as a Function of Teaching of Teacher Reaction' *Dissertation Abstracts International* 52(9) 3223A
- Hudgins, B B and Edelman, S (1986, July - August) "Teaching Critical Thinking Skill to Fourth and Fifth Graders Through Teacher-Led Small-Group Discussions" *Journal of Educational Research* 79(6) 333-342
- Karmel, Louis J and Marilyn O Karhel (1978) *Measurement and Evaluation in the School* 2nd ed New York Macmillan Publishing Co
- Lyman, Howard B (1978) *Test Score and What They Mean* 3rd ed New Jersey Prentice-Hall
- McPeck, J E (1990) *Teaching Critical Thinking Dialogue and Dialectic* New York Routledge
- Nunnally, Jan C Jr (1970) *Introduction to Psycholigicy* New York McGraw-Hill
- Paul, R W (1985, May) "Taxonomy and Critical Thinking Instruction," *Educational Leadership* 42(8) 36-39
- Rogers, Dorothy (1972) *The Psychology of Adolescence* 2nd ed New York The press Of Glencoe Collire-Macmilian Limited
- Tolbert, E L (1974) *Counseling for Career Development* Boston Houghton Mifflin
- Watson, G , and Glaser, E M (1964) *Watson – Glaser Critical Thinking Appraisal Manual Form Ym and Zm* New York Harcout Brace and World
- Woolfolk, Anita E (1993) *Education Psychology* 6th ed Boston Allyn and Bacon a Simon & Schuster Company
- Zunker, Vernon G (1998) *Career Counseling Applied Concept of Life Planning* New York Brooks/cole Publishing Company

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างจดหมายขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตัวอย่างจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0519 12/๑๙๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๘ พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัดฯ

เนื่องด้วย นางสาวนันทรัตน์ สวัสดิกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร มณีศรีจำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ พล.ต.ต.ธงชัย ขำสุวรรณ รองประธาน กกต. จังหวัดอ่างทอง และหัวหน้าสาขาวิชา ารปศ. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดฯให้ นางสาวนันทรัตน์ สวัสดิกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัทพ์ มือถือ 06-7590630

ที่ ศธ 0519 12/ 12 64 9

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖๔ ธันวาคม 2547

เรื่อง ขออนุญาตวิเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชินโรวทวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัด

เนื่องด้วย นางสาวนันทรัตน์ สวัสดิกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร มณีศรีขำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตอบแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2548

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตวิเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวนันทรัตน์ สวัสดิกุล ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4114072 มือถือ 06-7590630

ที่ ศธ 0519 12/4๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ ศาลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัดฯ

เนื่องด้วย นางสาวนันทรัตน์ สวัสดิกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร มณีศรีจำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 100 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวนันทรัตน์ สวัสดิกุล ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 02-664-1000 ต่อ 5731, 5618

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4114072

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1 อาจารย์อุษา จิระวัฒนาสมกุล	หัวหน้าโปรแกรมนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2 พล ต ต ธงชัย ขำสุวรรณ	หัวหน้าสาขาวิชา ปรศ
มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
3 นายกนิษฐ์ วงศ์บุญมาก	ศศ บ ,น บ (ธรรมศาสตร์),
เนติบัณฑิตไทย
ทนายความ

ภาคผนวก ค
ค่าสถิติของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 15 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
ด้านการรู้คิด

ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ
1	1 0	คัดลอกไว้	31	1 0	คัดลอกไว้
2	1 0	คัดลอกไว้	32	1 0	คัดลอกไว้
3	1 0	คัดลอกไว้	33	1 0	คัดลอกไว้
4	1 0	คัดลอกไว้	34	1 0	คัดลอกไว้
5	1 0	คัดลอกไว้	35	1 0	คัดลอกไว้
6	1 0	คัดลอกไว้	36	1 0	คัดลอกไว้
7	0 6	คัดลอกไว้	37	1 0	คัดลอกไว้
8	1 0	คัดลอกไว้	38	1 0	คัดลอกไว้
9	1 0	คัดลอกไว้	39	1 0	คัดลอกไว้
10	0 6	คัดลอกไว้	40	1 0	คัดลอกไว้
11	1 0	คัดลอกไว้	41	1 0	คัดลอกไว้
12	1 0	คัดลอกไว้	42	1 0	คัดลอกไว้
13	1 0	คัดลอกไว้	43	1 0	คัดลอกไว้
14	1 0	คัดลอกไว้	44	1 0	คัดลอกไว้
15	0 6	คัดลอกไว้	45	1 0	คัดลอกไว้
16	1 0	คัดลอกไว้	46	1 0	คัดลอกไว้
17	1 0	คัดลอกไว้	47	1 0	คัดลอกไว้
18	1 0	คัดลอกไว้	48	1 0	คัดลอกไว้
19	1 0	คัดลอกไว้	41	1 0	คัดลอกไว้
20	1 0	คัดลอกไว้	50	0 7	คัดลอกไว้
21	1 0	คัดลอกไว้	51	1 0	คัดลอกไว้
22	1 0	คัดลอกไว้	52	1 0	คัดลอกไว้
23	0 6	คัดลอกไว้	53	1 0	คัดลอกไว้
24	1 0	คัดลอกไว้	54	0 7	คัดลอกไว้
25	1 0	คัดลอกไว้	55	1 0	คัดลอกไว้
26	1 0	คัดลอกไว้	56	1 0	คัดลอกไว้
27	1 0	คัดลอกไว้	57	1 0	คัดลอกไว้
28	1 0	คัดลอกไว้	58	1 0	คัดลอกไว้
29	1 0	คัดลอกไว้	59	1 0	คัดลอกไว้
30	1 0	คัดลอกไว้	60	1 0	คัดลอกไว้

ตาราง 16 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
ด้านความสนใจ

ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ
1	1 0	คัดลอกไว้	16	1 0	คัดลอกไว้
2	0 6	คัดลอกไว้	17	1 0	คัดลอกไว้
3	1 0	คัดลอกไว้	18	0 6	คัดลอกไว้
4	1 0	คัดลอกไว้	19	1 0	คัดลอกไว้
5	1 0	คัดลอกไว้	20	1 0	คัดลอกไว้
6	1 0	คัดลอกไว้	21	1 0	คัดลอกไว้
7	1 0	คัดลอกไว้	22	1 0	คัดลอกไว้
8	1 0	คัดลอกไว้	23	0 6	คัดลอกไว้
9	0 6	คัดลอกไว้	24	1 0	คัดลอกไว้
10	1 0	คัดลอกไว้	25	1 0	คัดลอกไว้
11	0 6	คัดลอกไว้	26	1 0	คัดลอกไว้
12	1 0	คัดลอกไว้	27	1 0	คัดลอกไว้
13	1 0	คัดลอกไว้	28	0 6	คัดลอกไว้
14	1 0	คัดลอกไว้	29	1 0	คัดลอกไว้
15	1 0	คัดลอกไว้	30	1 0	คัดลอกไว้

ตาราง 17 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
ด้านบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ
1	1 0	คัดลอกไว้	29	0 6	คัดลอกไว้
2	1 0	คัดลอกไว้	30	0 6	คัดลอกไว้
3	1 0	คัดลอกไว้	31	1 0	คัดลอกไว้
4	1 0	คัดลอกไว้	32	1 0	คัดลอกไว้
5	1 0	คัดลอกไว้	33	1 0	คัดลอกไว้
6	1 0	คัดลอกไว้	34	1 0	คัดลอกไว้
7	1 0	คัดลอกไว้	35	0 6	คัดลอกไว้
8	1 0	คัดลอกไว้	36	1 0	คัดลอกไว้
9	0 6	คัดลอกไว้	37	1 0	คัดลอกไว้
10	1 0	คัดลอกไว้	38	1 0	คัดลอกไว้
11	0 6	คัดลอกไว้	39	0 6	คัดลอกไว้
12	1 0	คัดลอกไว้	40	1 0	คัดลอกไว้
13	0 6	คัดลอกไว้	41	1 0	คัดลอกไว้
14	1 0	คัดลอกไว้	42	1 0	คัดลอกไว้
15	0 6	คัดลอกไว้	43	1 0	คัดลอกไว้
16	1 0	คัดลอกไว้	44	1 0	คัดลอกไว้
17	1 0	คัดลอกไว้	45	1 0	คัดลอกไว้
18	1 0	คัดลอกไว้	46	1 0	คัดลอกไว้
19	1 0	คัดลอกไว้	47	1 0	คัดลอกไว้
20	1 0	คัดลอกไว้	48	1 0	คัดลอกไว้
21	0 6	คัดลอกไว้	49	1 0	คัดลอกไว้
22	1 0	คัดลอกไว้	50	1 0	คัดลอกไว้
23	0 6	คัดลอกไว้	51	1 0	คัดลอกไว้
24	1 0	คัดลอกไว้	52	1 0	คัดลอกไว้
25	1 0	คัดลอกไว้	53	1 0	คัดลอกไว้
26	0 6	คัดลอกไว้	54	0 6	คัดลอกไว้
27	1 0	คัดลอกไว้	55	1 0	คัดลอกไว้
28	1 0	คัดลอกไว้	56	1 0	คัดลอกไว้

ตาราง 18 จำนวนข้อ ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (D) และค่าสหสัมพันธ์ (r) ของ
แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านการรู้จัก กลุ่มผู้ชัด (n=100)

ข้อ	p	D	r	หมายเหตุ	ข้อ	p	D	r	หมายเหตุ
1	68	16	- 00	คัดออก	31	82	24	37	คัดไว้
2	04	- 08	- 38	คัดออก	32	74	52	43	คัดไว้
3	16	16	- 32	คัดออก	33	32	32	03	คัดไว้
4	64	40	13	คัดไว้	34	86	22	34	คัดไว้
5	76	48	20	คัดไว้	35	50	36	12	คัดไว้
6	1 00	00	29	คัดออก	36	98	- 04	45	คัดออก
7	98	24	45	คัดไว้	37	1 00	00	40	คัดออก
8	80	26	31	คัดไว้	38	94	- 04	29	คัดออก
9	68	24	18	คัดไว้	39	30	04	- 39	คัดออก
10	20	08	- 14	คัดออก	40	92	28	27	คัดไว้
11	62	20	20	คัดไว้	41	90	- 04	32	คัดออก
12	78	28	28	คัดไว้	42	66	44	21	คัดไว้
13	76	40	22	คัดไว้	43	64	40	24	คัดไว้
14	24	32	30	คัดไว้	44	92	28	41	คัดไว้
15	3 88	6 16	13	คัดออก	45	82	22	31	คัดไว้
16	50	44	24	คัดไว้	46	86	20	15	คัดไว้
17	88	26	21	คัดไว้	47	92	26	41	คัดไว้
18	70	- 04	00	คัดออก	48	78	22	32	คัดไว้
19	98	24	55	คัดไว้	49	56	24	27	คัดไว้
20	46	12	04	คัดออก	50	82	28	47	คัดไว้
21	68	24	26	คัดไว้	51	56	24	13	คัดไว้
22	72	08	06	คัดออก	52	54	04	- 00	คัดออก
23	28	00	- 22	คัดออก	53	76	26	23	คัดไว้
24	1 00	00	40	คัดออก	54	80	24	39	คัดไว้
25	76	32	27	คัดไว้	55	28	00	- 15	คัดออก
26	74	28	33	คัดไว้	56	56	26	18	คัดไว้
27	98	24	51	คัดไว้	57	86	24	28	คัดไว้
28	92	28	19	คัดไว้	58	84	28	47	คัดไว้
29	26	- 04	- 21	คัดออก	59	50	20	27	คัดไว้
30	80	26	19	คัดไว้	60	96	28	60	คัดไว้

ตาราง 19 จำนวนข้อ ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์
ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านความสนใจ กลุ่มผู้จัด (n=100)

ข้อ	t	r	หมายเหตุ	ข้อ	t	r	หมายเหตุ
1	4 13	35	กัดไว้	16	4 06	25	กัดไว้
2	2 85	34	กัดไว้	17	4 33	45	กัดไว้
3	1 09	07	กัดออก	18	3 14	22	กัดไว้
4	3 60	41	กัดไว้	19	2 36	38	กัดไว้
5	3 69	40	กัดไว้	20	7 20	42	กัดไว้
6	5 17	46	กัดไว้	21	3 34	38	กัดไว้
7	0 96	10	กัดออก	22	4 18	48	กัดไว้
8	3 65	27	กัดไว้	23	4 39	47	กัดไว้
9	5 57	48	กัดไว้	24	5 50	40	กัดไว้
10	3 83	37	กัดไว้	25	4 36	38	กัดไว้
11	2 95	33	กัดไว้	26	4 56	42	กัดไว้
12	4 75	38	กัดไว้	27	4 10	37	กัดไว้
13	3 70	29	กัดไว้	28	4 59	38	กัดไว้
14	4 03	41	กัดไว้	29	5 58	37	กัดไว้
15	4 04	38	กัดไว้	30	-0 45	- 01	กัดออก

ตาราง 20 จำนวนข้อ ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์
ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านบุคลิกภาพ กลุ่มผู้จัด (n=100)

ข้อ	t	r	หมายเหตุ	ข้อ	t	r	หมายเหตุ
1	4.75	.29	คัดไว้	29	2.51	.18	คัดออก
2	-0.196	-.12	คัดออก	30	3.02	.42	คัดไว้
3	1.06	.10	คัดออก	31	0.55	.11	คัดออก
4	1.93	.28	คัดไว้	32	-1.33	-.28	คัดออก
5	2.88	.23	คัดไว้	33	-1.27	-.23	คัดออก
6	2.62	.25	คัดไว้	34	0.58	-.04	คัดออก
7	2.56	.43	คัดไว้	35	1.94	.21	คัดไว้
8	0.34	.13	คัดออก	36	2.73	.39	คัดไว้
9	2.02	.25	คัดไว้	37	2.67	.27	คัดไว้
10	1.78	.28	คัดไว้	38	0.86	-.08	คัดออก
11	2.74	.28	คัดไว้	39	0.87	.19	คัดออก
12	2.66	.01	คัดออก	40	0.00	-.12	คัดออก
13	2.97	.26	คัดไว้	41	3.88	.35	คัดไว้
14	3.16	.37	คัดไว้	42	0.28	.13	คัดออก
15	-0.61	-.15	คัดออก	43	-0.60	-.06	คัดออก
16	1.02	.90	คัดไว้	44	2.70	.26	คัดไว้
17	0.17	.02	คัดออก	45	2.97	.36	คัดไว้
18	0.84	-.13	คัดออก	46	2.24	.26	คัดไว้
19	0.97	.09	คัดออก	47	2.80	.37	คัดไว้
20	2.45	.21	คัดไว้	48	2.59	.23	คัดไว้
21	1.95	.25	คัดไว้	49	2.03	.04	คัดออก
22	0.51	-.25	คัดไว้	50	0.86	.28	คัดไว้
23	0.99	.05	คัดออก	51	1.38	.13	คัดออก
24	2.76	.14	คัดออก	52	1.07	-.11	คัดออก
25	0.70	.02	คัดออก	53	2.47	.27	คัดไว้
26	0.05	.06	คัดออก	54	0.57	.13	คัดออก
27	2.40	.21	คัดไว้	55	0.58	.06	คัดออก
28	3.51	.28	คัดไว้	56	1.06	-.04	คัดออก

ตาราง 21 จำนวนข้อ ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (D) และค่าสหสัมพันธ์ (r) ของ
แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านการรู้คิด กลุ่มTry out (n=100)

ข้อ	p	D	r	หมายเหตุ	ข้อ	p	D	r	หมายเหตุ
1	42	84	44	ตัดไว้	22	20	12	17	ตัดออก
2	48	46	24	ตัดไว้	23	14	08	16	ตัดออก
3	30	12	11	ตัดออก	24	08	10	11	ตัดออก
4	08	04	22	ตัดออก	25	10	30	32	ตัดออก
5	55	38	61	ตัดไว้	26	12	40	52	ตัดออก
6	60	52	40	ตัดไว้	27	30	36	46	ตัดไว้
7	50	40	32	ตัดไว้	28	36	26	71	ตัดไว้
8	45	38	37	ตัดไว้	29	14	12	27	ตัดออก
9	26	20	26	ตัดออก	30	16	06	50	ตัดออก
10	42	08	17	ตัดออก	31	40	16	29	ตัดออก
11	30	18	28	ตัดออก	32	34	50	51	ตัดไว้
12	38	100	- 16	ตัดออก	33	20	48	55	ตัดไว้
13	27	60	00	ตัดออก	34	32	61	63	ตัดไว้
14	20	28	17	ตัดออก	35	22	40	27	ตัดไว้
15	70	67	30	ตัดไว้	36	26	20	28	ตัดไว้
16	44	53	49	ตัดไว้	37	24	21	51	ตัดไว้
17	27	14	14	ตัดออก	38	20	20	58	ตัดไว้
18	59	33	14	ตัดออก	39	20	04	35	ตัดออก
19	53	34	26	ตัดไว้	40	20	52	51	ตัดไว้
20	52	16	47	ตัดออก	41	38	20	40	ตัดไว้
21	17	30	44	ตัดออก					

ตาราง 22 จำนวนข้อ คำอ่านจําจำแนก (t) และความสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านความสนใจ กลุ่มผู้จัด (n=100)

ข้อ	t	r	หมายเหตุ	ข้อ	t	r	หมายเหตุ
1	8.96	23	คัดไว้	15	6.76	45	คัดไว้
2	3.65	27	คัดไว้	16	7.40	40	คัดไว้
3	6.03	31	คัดไว้	17	5.70	40	คัดไว้
4	7.47	35	คัดไว้	18	5.55	48	คัดไว้
5	4.43	42	คัดออก	19	8.21	36	คัดไว้
6	4.13	14	คัดออก	20	8.24	25	คัดไว้
7	7.28	26	คัดออก	21	7.64	17	คัดออก
8	8.47	11	คัดออก	22	9.30	40	คัดไว้
9	6.03	14	คัดออก	23	8.98	25	คัดไว้
10	10.27	43	คัดไว้	24	3.59	44	คัดไว้
11	3.38	35	คัดไว้	25	6.98	28	คัดไว้
12	8.88	37	คัดไว้	26	8.53	19	คัดออก
13	7.11	44	คัดไว้	27	6.68	51	คัดไว้
14	6.76	39	คัดไว้				

ตาราง 23 จำนวนข้อ คำอำนาจจำแนก (t) และค่าสหสัมพันธ์ (r) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์
ของการเป็นนักกฎหมาย ด้านบุคลิกภาพ กลุ่มผู้จัด (n=100)

ข้อ	t	r	หมายเหตุ	ข้อ	t	r	หมายเหตุ
1	6.31	18	คัดออก	15	4.94	15	คัดออก
2	3.88	30	คัดไว้	16	1.90	46	คัดไว้
3	5.67	23	คัดไว้	17	7.16	23	คัดไว้
4	5.96	37	คัดไว้	18	3.36	42	คัดไว้
5	3.54	33	คัดไว้	19	6.17	23	คัดไว้
6	7.01	14	คัดออก	20	4.63	28	คัดไว้
7	0.85	18	คัดออก	21	5.13	18	คัดออก
8	4.24	34	คัดไว้	22	2.29	24	คัดไว้
9	-0.50	35	คัดออก	23	4.94	25	คัดไว้
10	4.84	34	คัดไว้	24	3.66	35	คัดไว้
11	2.59	26	คัดไว้	25	-0.41	31	คัดไว้
12	5.31	29	คัดไว้	26	2.03	18	คัดออก
13	1.05	28	คัดไว้	27	6.10	35	คัดไว้
14	4.96	20	คัดไว้	28	3.90	19	คัดออก

ภาคผนวก ง
แบบวัดและคู่มือการดำเนินการ

เรื่อง
แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย
ของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

- 1 แบบสอบถามมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
- 2 คำตอบของนักเรียนไม่มีถูก หรือผิด ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากนักเรียน กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และตรงกับความคิด ความรู้สึกของ นักเรียนมากที่สุด
- 3 ข้อมูลต่าง ๆ ที่นักเรียนตอบในแบบสอบถาม จะถือเป็นความลับและไม่มีผลเสีย ต่อตัวท่านหรือบุคคลใดๆ
- 4 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนละ 20 ข้อคำถาม
- 2 ตอนที่ 1 ทำลงในกระดาษคำตอบ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ทำลงในแบบสอบถาม

โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพราะถ้าตอบไม่ครบทุกข้อจะทำให้แบบสอบถามชุดนี้ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

นางสาวนันทรัตน์ สวัสดิกุล
นิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านแต่ละสถานการณ์หรือแต่ละข้อความ เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ โปรดตอบทุกข้อ

- 1 การกระทำในข้อใดที่ไม่ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายแพ่งลักษณะครอบครัว
ก เด็กหญิงน้อยหนีไปแต่งงานกับนายไผ่
ข นางด้ายยินยอมให้ลูกสาวแต่งงานเมื่ออายุครบ 17 ปีบริบูรณ์
ค นายแดงจะแต่งงานกับน้องสาวเมื่อน้องสาวอายุครบ 25 ปี
ง นายสมชายของนางสาวอ้อยซึ่งคนสติไม่สมประกอบแต่งงาน
- 2 นายเหลาเสียชีวิตโดยมิได้ทำพินัยกรรมไว้ ทายาทโดยธรรมลำดับแรกคือผู้ใด
ก มูลนิธิของนายเหลา
ข ภรรยาของนายเหลา
ค ปู่ และตาของนายเหลา
ง บุตรทั้งสามคนของนายเหลา
- 3 ข้อใด ไม่ใช่ ความหมายเดียวกับรัฐาธิปัตย์
ก พ่อบ้าน
ข หัวหน้าเผ่า
ค ประธานาธิบดี
ง ผู้ปกครองประเทศ
- 4 ข้อใดต่อไปนี้ ไม่ใช่ อำนาจอธิปไตย
ก อำนาจอศาล
ข อำนาจบริหาร
ค อำนาจตุลาการ
ง อำนาจนิติบัญญัติ
- 5 บุคคลมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะต้องมีความสมบูรณ์ตามข้อใด
ก นายก้อน อายุ 15 ปีบริบูรณ์ ก่อนวันเลือกตั้ง
ข นายก้าน อายุ 18 ปีบริบูรณ์ ก่อนวันเลือกตั้ง
ค นายแก้ว อายุ 15 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง
ง นายกาน อายุ 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง
- 6 นวลหลอกก้อยว่า แหวนเพชรของก้อยเป็นของปลอม ก้อยหลงเชื่อขายให้นวลในราคาถูก ต่อมาก้อยรู้ว่าถูกหลอก จึงขอเลิกการซื้อขายแหวน แต่นวลนำแหวนไปขายให้คนอื่นแล้ว โดยนกไม่รู้เรื่องระหว่างนวลกับก้อย ก้อยจะเรียนแหวนคืนจากนกได้หรือไม่
ก ได้ เพราะนกไม่รู้เรื่องราวที่แท้จริง
ข ได้ เพราะก้อยโดนหลอกให้ขายแหวน
ค ไม่ได้ เพราะได้มีการซื้อขายเรียบร้อยแล้ว
ง ไม่ได้ เพราะนกไม่รู้เรื่องราวระหว่างนวลกับก้อย

- 7 ระหว่างที่เต๋นไม่อยู่บ้าน หมูในเล้าของเต๋นไม่สบายล้มตายไปหลายตัว จ้อยเป็นเพื่อนบ้านเกรงว่าหมูในเล้าจะตายหมด จึงจ้างสัตวแพทย์มารักษา กรณีนี้จ้อยเป็นเจ้าของนี้เต๋นในเรื่องค่ารักษาพยาบาลหรือไม่
- ก เป็น เพราะมีพยานหลักฐานคือสัตวแพทย์
 - ข เป็น เพราะจ้อยได้รักษาผลประโยชน์แก่เต๋น เพื่อไม่ให้ได้รับความเสียหาย
 - ค ไม่เป็น เพราะเต๋นไม่ได้สั่งไว้
 - ง ไม่เป็น เพราะจ้อยทำโดยไม่ได้ขออนุญาตจากเต๋น
- 8 นายแดงยืมเงินจากนายดำ 5,000 บาท โดยไม่ได้ทำสัญญากู้ยืมกัน แต่มีเด็กชายม้วนกำลังนั่งฟังอยู่ นายแดงได้เขียนจดหมายบอกนายดำว่า จะนำเงินมาใช้ให้ อีก 30 วัน พร้อมลงลายมือชื่อไว้ เมื่อครบกำหนด นายแดงไม่ยอมชำระหนี้
- กรณีนี้ นายดำจะฟ้องร้องบังคับคดีได้หรือไม่
- ก ได้ เพราะ เด็กชายม้วนฟังอยู่ด้วย
 - ข ได้ เพราะ มีหลักฐานคือจดหมายลงลายมือชื่อ
 - ค ไม่ได้ เพราะ ไม่ได้ทำสัญญากันเป็นหนังสือตามแบบของกฎหมาย
 - ง ไม่ได้ เพราะ การมีหลักฐานการกู้ยืมทางจดหมายไม่มีพยานรับรอง
- 9 นายพรขัชรบดตีไฟแดงอยู่ ขณะนั้นคนร้ายได้ขึ้นมารถนายพรแล้วเอาปืนจี้นายพร นายพรตกใจขัชรบดฝ่าไฟแดงชนคนตาย กรณีนี้ นายพรทำผิดกฎหมายหรือไม่
- ก ผิด เพราะรู้ผลของการกระทำ
 - ข ผิด เพราะฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา
 - ค ไม่ผิด เพราะถ้าไม่ทำตามนายพรอาจเสียชีวิตได้
 - ง ไม่ผิด เพราะกระทำไปโดยอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้
- 10 นายต่อตั้งใจยิงสัตว์ที่วางบนศีรษะของนายตุน แต่กระสุนพลาดถูกนายตุนตาย
- กรณีนี้ กฎหมายอาญาถือว่านายต่อผิดหรือไม่
- ก ผิด เพราะนายต่อต้องการทำร้ายนายตุน
 - ข ผิด เพราะทราบถึงผล หากกระสุนพลาดโดนนายตุน
 - ค ไม่ผิด เพราะไม่มีเจตนา
 - ง ไม่ผิด เพราะเป็นความยินยอมของนายตุน
- 11 นายแดงต้องการฆ่านายแก้ว จึงถือปืนเดินไปหานายแก้ว แต่ถูกจับเสียก่อน
- กรณีนี้มีการกระทำหรือยัง
- ก มีการกระทำแล้ว เพราะถือปืน
 - ข มีการกระทำแล้ว เพราะเดินไปหานายแก้ว
 - ค ยังไม่มีการกระทำ เพราะยังไม่ได้ยกปืนยิง
 - ง ยังไม่มีการกระทำ เพราะยังไม่มีกระตือรือร้น

- 12 นายขาวรับจ้างขับรถส่งของให้นายแสบ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าของนั้นเป็นยาเสพติด
นายขาวเป็นผู้กระทำความผิดข้อใด
ก ตั้วการ	ข นกต่อ
ค ผู้สนับสนุน	ง ผู้ใช้ให้กระทำความผิด
- 13 นายดำทำสัญญากู้เงินจากนายขาวเพื่อนำเงินไปให้นางมด เพราะนางมดไม่ต้องการให้ใคร
รู้ว่าตนเองเป็นหนี้ และนายขาวไม่รู้ว่านายดำกู้เงินแทนนางมด สัญญากู้เงินนี้มีผลอย่างไร
ก ไม่จะมี	ข ไม่จะมี
ค นิติกรรมอำพราง	ง สมบูรณ์บังคับได้
- 14 เด็กชายออม มีเงินเก็บจากคากอาหารกลางวัน แล้วนำเงินไปซื้อกระเป๋านักเรียนใบใหม่
กรณีนี้เป็นไปตามข้อใด
ก เป็นไปตามฐานานุรูปแห่งตน	ข เป็นไปตามสัตยาบันของบิดามารดา
ค เป็นการบังคับการใช้สิทธิของผู้เยาว์	ง เป็นไปตามสิทธิพิเศษเฉพาะตัวยอมทำได้

จากสถานการณ์ที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามข้อ 15

“ปัญหาอุบัติเหตุจากการเดินทางในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น และจะเกิดอุบัติเหตุ
มากในช่วงวันหยุดยาว เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ สาเหตุหลัก คือการขับรถด้วยความประมาท
การขับรถโดยใช้ความเร็วเกินอัตราที่กำหนด และการหลับใน เมื่อเกิดอุบัติเหตุมีผลทำให้เกิดการ
บาดเจ็บสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นการสูญเสียทรัพยากรของประเทศชาติ ”

15 ข้อใดเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับสถานการณ์นี้

ก ให้มีวันหยุดยาวน้อยลง	ข เพิ่มโทษให้มากขึ้นกว่าเดิม
ค มีการตั้งจุดตรวจเป็นระยะ ๆ	ง งดขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

จากสถานการณ์ที่ 2 ให้นักเรียนตอบคำถามข้อ 16 - 17

“เด็กชายแก่นชอบทำผิดกฎของโรงเรียน จึงถูกครูประจำชั้นทำโทษอย่างรุนแรง จนทำ
ให้ ด ช แก่นต้องเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาล พ่อแม่ของเด็กชายแก่นจึงแจ้งความกับเจ้าหน้าที่
ตำรวจว่าครูทำเกินกว่าเหตุ และไม่มีจรรยาบรรณของครูที่ดี ให้ดำเนินคดีกับครู ทางโรงเรียนจึงตัด
สนใจพักงานครูประจำชั้น”

16 ข้อใดเป็นถือวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

ก ไลครูประจำชั้นออก
ข มีการฝึกอบรมครูให้มากขึ้น
ค มอบหมายนักเรียนที่ทำผิดกฎของโรงเรียนให้ห้องปกครอง
ง ชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงผลที่ตามมาของการกระทำผิดกฎโรงเรียน

17 ข้อใดเป็นผลหลังจากได้แก้ปัญหาแล้ว

- ก ครูเข้าใจนักเรียนมากขึ้น
- ข ครูไม่กล้าทำโทษนักเรียนอีก
- ค ห้องปกครองมีอำนาจหน้าที่ในการทำโทษนักเรียนอย่างถูกต้อง
- ง นักเรียนเข้าใจผลที่ตามมาถ้านักเรียนทำผิดกฎของโรงเรียนมากขึ้น

จากสถานการณ์ที่ 3 ให้นักเรียนตอบคำถามข้อ 18 - 20

“น้อยเป็นเด็กเรียนดี มีความประพฤติเรียบร้อยแต่ฐานะทางบ้านยากจน จึงมีอุปสรรคการเรียนไม่ครบ ส่วนน้ำเป็นเด็กซี้เกียจ และชอบนำอุปกรณ์การเรียนใหม่ ๆ มาอวดเพื่อนทุกวัน วันหนึ่งอุปกรณ์ การเรียนของน้ำหายไป น้ำจึงไปบอกครู ครูและน้ำช่วยกันหา และพบอุปกรณ์การเรียนในกระเป๋าของน้อย”

18 ข้อใดเป็นปัญหาของน้อย

ก อิจฉาเพื่อน	ข ความยากจน
ค การขโมยของ	ง มีอุปสรรคการเรียนไม่ครบ

19 ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาของน้อย

ก ความยากจน	ข การลักขโมย
ค ความซี้เกียจ	ง อุปกรณ์การเรียนมีไม่พอ

20 ข้อใดเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

ก ครูทำโทษน้อย	ข ควรแจ้งตำรวจจับน้อย
ค น้ำควรให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน	ง ไม่ควรให้น้ำนำอุปกรณ์การเรียนมาอวดเพื่อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านความสนใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมาย ☐ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรง

กับความคิด	ความรู้สึก	ของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว	โปรดตอบทุกข้อ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด	
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร	
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนบางครั้ง	
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก	
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย	

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	นักเรียนพอใจที่ได้เรียนวิชากฎหมาย					
2	ไม่ควรเสียเวลาในการศึกษาวิชากฎหมายให้ลึกซึ้ง					
3	เมื่อถึงเวลาวิชากฎหมาย นักเรียนเข้าเรียนก่อนเวลา					
4	นักเรียนเข้าเรียนวิชากฎหมาย หลังจากครูได้เริ่มสอนแล้ว					
5	เมื่อครูวิชากฎหมายมอบหมายงาน นักเรียนลงมือทำทันทีหลังเลิกเรียน					
6	กฎหมายเป็นวิชาที่ทำให้มีความกระตือรือร้น ในการค้นคว้าหาความรู้					
7	นักเรียนอ่านบทเรียนในวิชากฎหมายก่อนเข้าเรียน					
8	การเรียนกฎหมายมีประโยชน์ เพื่อนำไปสอบเท่านั้น					
9	วิชากฎหมายไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
10	กฎหมายเป็นวิชาที่ส่งเสริมให้มีการคิดที่ดี					
11	กฎหมายเป็นวิชาที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน					
12	นักเรียนสนใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทั้งในและต่างประเทศ					
13	นักเรียนเข้าร่วมรับฟังการจัดสัมมนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย					
14	เมื่อนักเรียนชมข่าวที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย นักเรียนไม่ใส่ใจกับข่าวนั้น ๆ					
15	การเรียนวิชากฎหมายโดยฟังครูบรรยายเนื้อหาเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ					
16	การแข่งขันตอบปัญหาวิชากฎหมาย เป็นกิจกรรมที่น่าสนับสนุนอย่างมาก					
17	การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนวิชากฎหมายเป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านบุคลิกภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมาย ☐ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับ
ความคิด ความรู้สึก ของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนบางครั้ง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	คำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	เมื่อเพื่อน ๆ มีข้อคิดเห็นไม่ตรงกัน นักเรียนจะให้เพื่อนตัดสินใจเอง					
2	นักเรียนมักจะหลบสายตาคู ในเวลาที่พูดกับครู					
3	นักเรียนรู้สึกวิตกกังวล เมื่อต้องไปพูดต่อหน้าคนมาก ๆ					
4	นักเรียนชอบซักถามครูในห้องเรียน เพื่อให้เข้าไปในบทเรียน					
5	เมื่อมาประชุมนักเรียนจะมาทีหลัง เพื่อมารับฟังข้อสรุป					
6	เมื่อเพื่อนมาขอความช่วยเหลือ นักเรียนจะช่วยเพื่อนทันทีแม้กำลังทำงานอื่นอยู่					
7	นักเรียนเข้าเรียนสม่ำเสมอ แม้ครูจะไม่เช็คชื่อ					
8	ถ้านักเรียนขาดเรียน นักเรียนจะตามเนื้อหาที่ผ่านไปแล้วจากเพื่อนหรือครูทุกครั้ง					
9	การให้เพื่อนลอกการบ้าน เป็นเรื่องไม่เสียหายมากนัก					
10	นักเรียนจะขยาดเสียงในการเลือกตั้ง ถ้าได้รับคำตอบแทนห้าพันบาท					
11	บางครั้งนักเรียนจำใจต้องจ่ายเงินแก้ปัญหา เพราะรวดเร็วและไม่เสียเวลา					
12	แบบทดสอบที่ทำในวันนี้ นักเรียนไม่ได้ดูเพื่อนเลย					
13	กฎต่าง ๆ ของโรงเรียน นักเรียนจะปฏิบัติหรือไม่ก็ได้แล้วแต่สถานการณ์					

คู่มือดำเนินการสอบแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีแนวโน้มบ่งบอกว่า บุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในอาชีพนักกฎหมาย ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1 ด้านการรู้คิด หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่มีหลักเกณฑ์ และขั้นตอนในกระบวนการความคิด ประกอบด้วย

1 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (General Principles of Law) หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน ลักษณะของกฎหมายทั่วไปที่บัญญัติขึ้นใช้ในสังคม ได้แก่

1 1 1 กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับบุคคลความสามารถของผู้เยาว์

1 1 2 กฎหมายแพ่งลักษณะครอบครัว

1 1 3 กฎหมายรัฐธรรมนูญ

1 1 4 หลักกฎหมายอาญา

1 1 5 เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ

1 1 6 กู้ยืมเงิน

1 2 การรู้คิดวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดอย่างมีเหตุผล ไตรตรองอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับการสถานการณ์หรือข้อความต่าง ๆ ที่ปรากฏ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา หรือนำไปสู่ข้อสรุปได้อย่างสมเหตุสมผล

1 3 การแก้ปัญหา (Problem Solving) หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถในการนำความรู้ ความคิดจากประสบการณ์เดิม หรือจากการเรียนมาประยุกต์ใช้ในการขจัดอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือนำไปสู่จุดหมายที่ต้องการ ได้แก่

1 3 1 ขั้นการระบุปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการบ่งบอกปัญหามายในขอบเขตจากข้อความหรือสถานการณ์นั้นๆ

1 3 2 ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการบ่งบอกสาเหตุที่แท้จริงหรือสาเหตุที่เป็นไปได้ ของปัญหาจากข้อความหรือสถานการณ์นั้นๆ

1 3 3 ขั้นการเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา

1 3 4 ขั้นการตรวจสอบผลลัพธ์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการสรุปผลว่าจะเป็นอย่างไร หลังจากได้แก้ปัญหาแล้ว

2 ด้านความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือความพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเป็นระยะเวลาหนึ่งหรือถาวรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้น ได้แก่

2 1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย

2 2 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย

2 3 มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย

2 4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ จากสื่อต่าง ๆ

3 ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ความประพฤติหรือสิ่งที่บุคคล ปฏิบัติออกมาหรือแสดงออกมาให้ปรากฏ และการปฏิบัติหรืออาการที่บุคคลแสดงออกมานั้น ต้องตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้แก่

3 1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แน่ใจในความสามารถของตนเองในการกระทำกิจกรรมว่าจะสำเร็จลุล่วงได้ ได้แก่

3 1 1 กล้าเผชิญความจริง

3 1 2 กล้าแสดงความคิดเห็น

3 1 3 ไม่ต้องอาศัยแรงสนับสนุนจากผู้อื่น

3 2 มีความรับผิดชอบต่องานและสังคม หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงการรับผิดชอบในการกระทำของตนเองและสังคม ได้แก่

3 2 1 ตรงต่อเวลาที่กำหนด

3 2 2 ไม่ละทิ้งหน้าที่ และทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

3 2 3 ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่อาจเป็นภัยต่อสังคม

3 3 มีความซื่อสัตย์ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีการประพฤติชอบและจริงใจ มีความซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน และต่อประเทศชาติ ได้แก่

3 3 1 ไม่ดัดและรับสินบน

3 3 2 ไม่เอารัดเอาเปรียบคนอื่น

3 3 3 พูดยุติความจริง ไม่คดโกง หลอกลวง

โครงสร้างของแบบวัด

แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย เป็นแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ซึ่งสร้างตามองค์ประกอบต่าง ๆ มีทั้งหมด 3 ตอน จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 1 แบบวัดด้านการรู้คิด หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป การรู้คดีวิจารณ์ฎาณ และการแก้ปัญหา

ข้อที่ 1 – 20 เป็นข้อคำถามชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค ง

ตอนที่ 2 แบบวัดด้านความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือความพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเป็นระยะเวลาหนึ่งหรือถาวรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้น

ข้อที่ 1 - 17 เป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 แบบวัดด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ความประพฤติหรือสิ่งที่บุคคลปฏิบัติออกมาหรือแสดงออกมาให้ปรากฏ และการปฏิบัติหรืออาการที่บุคคลแสดงออกมานั้นต้องตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ

ข้อที่ 1 – 13 เป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบทดสอบทั้ง 3 ตอน จะรวมอยู่ในฉบับเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3

ฉบับที่ 1

จำนวนข้อและประเภทของข้อความในแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็น
นักกฎหมายด้านการรู้คิดที่นำไปใช้จริง จำแนกตามขอบเขตของเนื้อหา

แบบวัด	จำนวน ข้อ	ตรงกับข้อที่
1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป	8	1, 2, 3, 4, 5, 12, 13 และ 14
2 การรู้คิดวิจารณ์	6	6, 7, 8, 9, 10 และ 11
3 การแก้ปัญหา	6	15, 16, 17, 18, 19 และ 20
รวม	20	20

จำนวนข้อคำตอบด้านการรู้คิดที่ถูกต้อง

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ข	11	ค
2	ง	12	ก
3	ก	13	ง
4	ค	14	ก
5	ง	15	ค
6	ง	16	ง
7	ข	17	ง
8	ค	18	ข
9	ง	19	ค
10	ข	20	ค

ฉบับที่ 2

จำนวนข้อและประเภทของข้อความในแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็น
นักกฎหมายด้านความสนใจที่นำไปใช้จริง จำแนกตามขอบเขตของเนื้อหา

แบบวัด	จำนวน ข้อ	ข้อที่เป็น ทางบวก	ข้อที่เป็น ทางลบ
1 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย	2	1	3
2 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย	5	4, 6, 7 และ 8	5
3 มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย	4	14	10, 11 และ 13
4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับ ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศ จากสื่อต่าง ๆ	6	15, 16 และ 19	17, 18 และ 20
รวม	17	9	8

ฉบับที่ 3

จำนวนข้อและประเภทของข้อความในแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็น
นักกฎหมายด้านบุคลิกภาพที่นำไปใช้จริง จำแนกตามขอบเขตของเนื้อหา

แบบวัด	จำนวน ข้อ	ข้อที่เป็น ทางบวก	ข้อที่เป็น ทางลบ
1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4	4	1, 2 และ 3
2 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	5	9 และ 10	6, 8, และ 13
3 มีความซื่อสัตย์	4	19	17, 18 และ 20
รวม	13	4	9

การพัฒนาแบบวัด

ในการสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย ได้ดำเนินการสร้างทดลองและปรับปรุงแก้ไขตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 ถึง มกราคม 2548 จึงสมบูรณ์ตามความต้องการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1 ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด

2 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย เขียนนิยามปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดในงานวิจัย ดังนั้น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป การรู้คิดวิจารณ์ญาณ และการแก้ปัญหา ลักษณะแบบวัดเป็นตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน ตอบมากกว่า 1 ข้อ ได้ 0 คะแนน

3 ผู้วิจัยสร้างแบบวัดตามนิยามปฏิบัติการ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์อุษา จิระวัฒนาสมกุล พล ต ต ธงชัย ขำสุวรรณ และคุณกนิษฐ์ วงศ์บุญมาก ได้ตรวจสอบโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาเรียบร้อยแล้ว ซึ่งมีขั้นตอนการทำดังนี้

ด้านการรู้คิด

1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป 8 ข้อ การรู้คิดวิจารณ์ญาณ 6 ข้อ และการแก้ปัญหา 6 ข้อ รวม 20 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการทำดังนี้ หาค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 33 - 59 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 24 - 39 ค่าItem Total Correlation อยู่ระหว่าง 21 - 56 ค่าความเชื่อมั่น 72 คะแนนปกติวิสัยอยู่ระหว่าง 0 - 19 คะแนน มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0 68 - 99 68 และ Normalized Standard Score ตั้งแต่ T25 - T77 มีแบบวัดผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 20 ข้อ

ด้านความสนใจ

2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ ซึ่งประกอบด้วย มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย 3 ข้อ มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย 5 ข้อ มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย 6 ข้อ และติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ 6 ข้อ รวม 20 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการทำดังนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ 25 % ที่มีค่าอำนาจจำแนก t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ 05 คือ ข้อที่มีค่า t อยู่ระหว่าง -3.06 - 9.48 ค่า Item Total Correlation อยู่ระหว่าง -0.2 - 0.44 และค่าความเชื่อมั่น 71 คะแนนปกติวิสัยอยู่ระหว่าง 29 - 85 คะแนน มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0.05 - 99.91 และ Normalized Standard Score ตั้งแต่ T17 - T81

ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมาย 2 ข้อ มีความชอบที่จะเรียนวิชากฎหมาย 5 ข้อ มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชากฎหมาย 4 ข้อ และติดตามข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศจากสื่อต่าง ๆ 6 ข้อ รวม 17 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการทำดังนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ 25 % ที่มีค่าอำนาจจำแนก t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ 05 คือ ข้อที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.55 - 9.48 ค่าItem Total Correlation อยู่ระหว่าง 15 - 44 และค่าความเชื่อมั่น 73

ด้านบุคลิกภาพ

3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบด้วยมีความเชื่อมั่นในตนเอง 5 ข้อ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 8 ข้อ และมีความซื่อสัตย์ 7 ข้อ รวม 20 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอน การทำดังนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ 25 % มีค่าIndependent Samples Test อยู่ระหว่าง - 509 - 11 00 ค่าItem Total Correlation อยู่ระหว่าง 03 - 41 และค่าความเชื่อมั่น 63 คะแนนปกติวิสัยอยู่ระหว่าง 29 - 61 คะแนน มีค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 0.09 - 99.91 และNormalized Standard Score ตั้งแต่ T19 - T81

ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย มีความเชื่อมั่นในตนเอง 4 ข้อ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 5 ข้อ และมีความซื่อสัตย์ 4 ข้อ รวม 13 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการทำดังนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ 25 % มีค่าIndependent Samples Test อยู่ระหว่าง 2.71 - 11 00 ค่าItem Total Correlation อยู่ระหว่าง 10 - 41 และค่าความเชื่อมั่น 61

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีดำเนินการสอบ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ การเตรียมการก่อนสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบ และวิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ ดังนี้

1 การเตรียมการก่อนสอบ ควรปฏิบัติดังนี้

1.1 กำหนด วัน เวลา สถานที่ล่วงหน้า และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 เตรียมห้องสอบให้เรียบร้อย และอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบ คือ แบบวัดให้มากกว่าจำนวนผู้เข้าสอบ 5 เปอร์เซ็นต์

1.3 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษาคำชี้แจงในการทำแบบวัดล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบได้อย่างถูกต้อง

2 วิธีดำเนินการสอบ ควรปฏิบัติดังนี้

2.1 กล่าวถึงความสำคัญของการทำแบบวัดว่ามีประโยชน์อย่างไร เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำแบบวัดด้วยความเต็มใจ

2.2 การให้คำชี้แจง รายละเอียด และคำชี้แจงจะปรากฏอยู่บนแผ่นหน้าของแบบวัด ผู้ดำเนินการสอบต้องชี้แจงรายละเอียดเฉพาะที่ปรากฏเท่านั้น โดยอธิบายถึงวิธีการตอบแบบวัดให้ผู้เข้าสอบเข้าใจอย่างละเอียด โดยให้ผู้เข้าสอบทำแบบวัดตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ตามลำดับ ห้ามผู้เข้าสอบลงมือทำก่อนเวลา ควรทำแบบวัดพร้อม ๆ กัน แล้วเริ่มจับเวลาตั้งแต่ผู้ดำเนินการสอบอนุญาตให้ลงมือทำ ใช้เวลาในการทำแบบวัด 50 นาที

2.3 การเตือนเวลา ให้มีการเตือนเวลา 3 ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อเวลาผ่านไป 25 นาที ครั้งที่ 2 เมื่อเวลาผ่านไปอีก 40 นาที และครั้งสุดท้ายเมื่อเวลาผ่านไป 45 นาที

3 วิธีปฏิบัติเมื่อหมดเวลา

3.1 สั่งให้ผู้สอบหยุดทำแบบวัดทันที และเก็บแบบวัด

3.2 เมื่อเสร็จสิ้นการสอบแล้ว ก่อนผู้เข้าสอบออกจากห้อง ผู้ดำเนินการสอบควรกล่าวคำชมเชยผู้สอบที่มีความตั้งใจในการทำแบบวัด เพื่อให้เห็นว่าผู้เข้าสอบมีความสำคัญ และแบบวัดที่ผู้เข้าสอบได้ทำไปนั้นก็มีความค่า และให้ผู้เข้าสอบเกิดความภาคภูมิใจ

จำนวนข้อ คะแนนมากที่สุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n=1,100)

แบบวัด	K	Max	Min	$\bar{X}$	S D	แปลผล
ด้านการรู้คิด						
1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ กฎหมายทั่วไป	8	8	0	2.91	1.39	ปานกลาง
2 การรู้คิดวิจารณ์ญาณ	6	6	0	1.99	1.01	ปานกลาง
3 การแก้ปัญหา	6	5	0	3.01	1.57	น้อยที่สุด
รวม	20	19	0	7.92	3.99	-
ด้านความสนใจ						
1 มีความรู้สึที่ดีต่อวิชา กฎหมาย	3	25	7	9.56	1.64	น้อย
2 มีความชอบที่จะเรียน วิชากฎหมาย	5	24	5	16.22	2.85	น้อย
3 มีความกระตือรือร้นใน การเรียนวิชากฎหมาย	6	20	4	17.35	3.14	น้อย
4 ติดตามข้อมูลด้านกฎหมาย เกี่ยวกับข่าวสารและ เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้ง ภายใน และต่างประเทศ จากสื่อต่าง ๆ	6	28	6	17.48	3.11	น้อย
รวม	20	97	22	60.62	10.75	-
ด้านบุคลิกภาพ						
1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง	5	25	9	14.80	2.92	น้อย
2 มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม	8	37	19	26.17	4.24	น้อย
3 มีความซื่อสัตย์	7	34	16	21.83	3.36	น้อย
รวม	20	96	44	62.80	10.52	-

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดการให้คะแนนดังนี้

- 1 การตรวจให้คะแนนแบบวัด ตอนที่ 1 มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
ตอบถูกให้	1	คะแนน
ตอบผิดหรือไม่ตอบให้	0	คะแนน
ตอบมากกว่า 1 คำตอบให้	0	คะแนน

- 2 การตรวจให้คะแนนแบบ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

- 1 เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนแบบวัดตอนที่ 1 ด้านการรู้จัก

คาคะแนน	การแปลความหมาย
ตั้งแต่ 5 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้จักน้อย
6 - 15	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้จักปานกลาง
16 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้จักสูง

- 2 เกณฑ์ในการแปลความหมายด้านตอนที่ 2 ด้านความสนใจ และตอนที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ

คาคะแนน	การแปลความหมาย
ตั้งแต่ 15 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจน้อยที่สุด
16 - 35	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจน้อย
36 - 55	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจปานกลาง
56 - 75	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจมาก
76 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจมากที่สุด

เกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย

คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมาย เป็นเกณฑ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 เขต พื้นที่การศึกษา มีวิธีการหาโดยนำคะแนนดิบที่ได้จากการตรวจ มาหาค่าความถี่ เพื่อจะนำค่าที่ได้แปลงเป็นคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score ซึ่งต้องนำค่า T – score มาแปลความหมาย

การแปลความหมายของคะแนนแบบวัดให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score ดังนี้

ค่าคะแนนมาตรฐาน T - score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ 25 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อยที่สุด
T – score 26 - 35	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายน้อย
T – score 36 - 55	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายปานกลาง
T – score 56 - 65	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูง
T – score 66 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายสูงที่สุด

ตาราง 1 คะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score ด้านการรู้คิด

T - score	x	f	%
77	19	7	99.68
72	18	19	98.50
69	17	13	97.05
68	16	7	96.14
65	15	61	93.05
61	14	100	85.73
57	13	92	77.00
55	12	100	68.27
53	11	16	63.00
52	10	95	57.95
51	9	3	53.50
49	8	199	44.32
45	7	65	32.32
43	6	93	25.14
39	5	147	14.23
35	4	28	6.27
33	3	19	4.14
30	2	17	2.50
28	1	4	1.55
25	0	15	6.8

ดังนั้น ผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านการรู้คิด ต้องมีคะแนนตั้งแต่ 16 คะแนนขึ้นไป

ตาราง 2 คะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score ด้านความสนใจ

T - score	x	f	%
81	85	2	99.91
78	80	1	99.75
77	79	2	99.64
76	77	1	99.50
75	76	1	99.41
74	75	3	99.05
73	74-72	1	98.96
72	71	3	98.78
71	70	4	98.51
70	69	3	98.20
69	68	9	97.34
68	67	11	96.44
67	66-65	6	95.68
66	64	10	94.32
65	63	7	93.56
64	62-61	17	92.48
63	60	6	90.36
62	59	16	89.37
61	57	29	85.90
60	56	25	83.47
59	55	36	80.72
57	54	50	76.85
56	53	44	72.61
55	52	784	67.66
53	51	68	61.62
51	50	114	53.42
49	49	66	45.32
47	48	81	38.69

ตาราง 2 (ต่อ)

T - score	x	f	%
45	47	65	32.12
44	46	53	26.80
42	45	54	21.98
41	44	46	17.48
38	43	66	12.43
36	42	24	8.38
35	41	24	6.22
32	40	57	3.96
30	39	10	2.34
28	38	14	1.26
24	37	4	.45
21	35	2	.18
17	29	1	.50

ดังนั้น ผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักกฎหมายด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ ต้องมีคะแนนตั้งแต่ 56 คะแนนขึ้นไป

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นันทรัตน์ สวัสดิกุล
วันเดือนปีเกิด	12 กันยายน 2520
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	795/4 ถ พรานนก แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กทม 10700
ประวัติการศึกษา	
พ ศ 2539	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (แผนกการตลาด) จากวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
พ ศ 2543	บธ บ (การตลาด) จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ ศ 2548	กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ